

SLOVENSKI NAROD

Iznaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica šte. 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

„ČIŠČENJE“ ITALIJANSKEGA FAŠIZMA

Borba med zmernejšo in radikalno strujo v fašistični stranki — Porazna razkritja „čiščenja“

Rim, 24. decembra. M. Generalni tajnik fašistične stranke Giuratti je izdal odlok, da morajo biti preiskave, ki jih vodijo posebni strankarski inspektorji v svrhu očiščenja fašističnih vrst, končane najkasneje do 1. januarja. Odlok nadalje povdarja, da rezultat teh preiskav ne bo objavljen, izvzemši v primerih, ki jih bo dopustilo vodstvo stranke. Izključitev iz fašistične stranke bo sporočena samo prizadetim.

Že v času, ko je odstopil bivši tajnik fašistične stranke Turatti, so v fašističnih krogih zatirjali, da se pripravljajo velike izpremembe in da gre poovno za uvedbo radikalne smeri v stranki. Vedno večji odpor, ki se pojavlja v zadnjem času v vseh slojih italijanskega prebivalstva proti fašističnemu režimu, ojačen z naraščajočo gospodarsko in finančno krizo, silijo vodstvo stranke — kakor naglašajo v dobro poučenih fašističnih krogih — da očisti fašizem nezanesljivih elementov. Znano

je, da so v fašistično stranko pod silo razmer vpisani tudi taki, ki sicer ne simpatizirajo s fašizmom, še več pa takih, ki zasledujejo pri tem le svoje osebne koristi. Ob priliki instalacije Giurattija za tajnika fašistične stranke je Mussolini sam napovedal radikalno čiščenje v fašističnih vrstah. To čiščenje je sedaj v polnem teku.

Italijanski listi o tem seveda ne smejo ničesar poročati. Kljub temu pa ni nobena tajnost, da je prišlo zaradi tega v fašistično stranko do hudih nasprotstev med zmernejšo in radikalno strujo. Dočim opozarjajo zmernejši elementi, da pomenita razčiščevalna akcija začetek razpada fašizma, zagovarjajo radikalnejši elementi uvedbo strogega kurza in brezobziren nastop proti vsem, ki kažejo kakorkoli, da ne odobravajo novega režima.

V dobi zadnjih treh tednov je bila aretirana in zaprta cela vrsta fašističnih učiteljev v raznih pokrajinah Itali-

je, ki se bodo morali večinoma zagovarjati pred izrednim tribunalom. Izkazalo se je, kar je fašizem doslej stalno zanikal, da vlada v fašističnih vrstah strašna gnoloba. Pod patronanco fašizma se je razbohotila korupcija, kakršne ni bilo nikdar p. ej. Milijoni in milijoni ljudskega denarja so izginili v žepu takih fašističnih voditeljev. Da bi ta porazna razkritja omili in prikrili, so sedaj zabranili vsako poročanje o teh reiskavah, na zunaj pa dajejo tem procesom značaj protifašističnih zarot. Temu namenu je služil tudi proces proti številnim intelektualcem, ki je bil te dni zaključen pred izrednim tribunalom z obsodb dveh odličnih italijanskih publicistov. Za prihodnje dni je napovedanih še cela vrsta podobnih procesov. Inozemski protifašistični tisk obširno komentira vse te polave v italijanskem fašizmu in vidi v tem začetek njegovega konca.

Angleško posredovanje med Italijo in Francijo

Izjave delegata angleške vlade po posetu v Rimu — Kellogg o evropskem problemu

Pariz, 24. dec. s. Angleški strokovnjak za pomorsko razorožitev Craigie je prisel v ponedeljek iz Rima, da informira francosko zunanje ministrstvo o svojih posvetovanjih z italijanskim zunanjim ministrom. Nekateri listi spravljajo ta poset Craigia v Parizu v zvezo z željo angleške vlade, da bi se podaljšal med Francijo in Italijo določen odmor za gradnjo ladij preko 31. decembra 1930.

Pariz, 24. dec. »Matina« poroča, da je angleški delegat Craigie posel zunanega ministra Brianda ter imel z njim daljšo konferenco. Odhajajoč iz zunanega ministristva, je novinarjem izjavil, da je v Rimu govoril z Grandijem o podaljšanju provizorja glede na pomorsko razorožitev Francije in Italije, ki poteče z letošnjim letom. Dostavil je, da je Grandi izrazil pripravljenost italijanske vlade priznati Franciji premoč v nekaterih kategorijah. Današnji listi komentirajo to posredova-

nje angleške vlade v Rimu in Parizu in na glasilo, da rimska vlada svoje popustljivosti doslej v praksi še ni pokazala. Oboroževanje, ki ga izvaja Italija na kopnem in na morju, ne govori za to, da bi bila Italija danes popustljivejša, kakor je bila ob priliki londonske konference.

New York, 24. decembra. Bivši državni tajnik Kellogg, ki je prisel semkaj, je izjavil, da odgovorni državniki Evrope niso udeleženi pri govorcih o vojni, kar je posledica gospodarske depresije. Evropski državniki tudi ne govorijo o tem, da bi se ta problem rešil z vojno. Sicer pa nihče ne more prerokovati, da ne bo nikoli prišlo do vojne. Glavni problem v Evropi so trenutno davčna in oboroževalna bremena ter brezposelnost. Glavno sredstvo za ohranitev miru je izvedba razorožitve na kopnem. Kellogg meni, da so zavezniške države dolžne izvesti to razorožitev.

Radikalizem ruskih komunistov

Osrednji odbor ruske komunistične stranke za radikalnejša sredstva in izpolnitev oborožitve Sovjetske Rusije

Moskva, 24. dec. d. Brzojavna agencija Sovjetske unije poroča, da je centralni odbor komunistične stranke v plenarni seji po poročilih Kalinina in Molotova sklenil, da se izvedejo nove volitve v sovjete, ter pri tem ugotovil, da obstaja politični pomen teh volitev v tem, ker so najvažnejše sredstvo za radikalen preokret. Ta preokret se more zgoditi samo na podlagi, da se poveča važnost sovjetrov kot nosilcev glavnih smernic stranke. Nadalje ugotavlja centralni odbor, da so dogodki v zadnjih mesecih, pred vsem pa dejstvo napredka socialistične izgradnje Sovjetske unije spričo isto-

časne nadaljnje poglobitve svetovne gospodarske krize ter postritve razrednih nasprotstev v kapitalističnih deželah, v polni meri potrdili pravilnost sklepov 16. stranknega zbora in da se od strankinega zbora odobrena politika široko razpredenega socialističnega pohoda uspešno uresničuje ter izziva čim dalje ostrejšo obliko odpora kapitalističnih in protirevolucionarnih elementov, ki računajo z intervencijo. Odgovor nim, ki pripravljajo intervencijo, mora biti še bolj odločen pohod socializma in vsestranska utrjevanje obrambne sposobnosti Rusije.

Atentati v Indiji na dnevnem redu

Včeraj je streljal neki dijak na punjabskega guvernerja, ki je bil samo lažje ranjen

Lahore, 24. decembra. Na punjabskega guvernerja sira Geoffreya Montmorencija je bil včeraj izvršen atentat. Ko je zapuščal punjabsko univerzo, kjer je imel otvoritveni govor, je neki indijski dijak oddal nanj 6 strelcev iz revolverja, od katerih pa so trije zgrešili. En strel je zadel nekega policijskega inspektorja, dočim je drugi ranil neko ženo. Ko je atentator videl, da guverner ni ranjen, je oddal nanj še tri strele. Od teh ga je eden ranil na roki. Rana ni huda. Ko so ga v bolnici obvezali, se je vrnil domov. Atentator in njegovi trije sokrivci so bili aretirani. V zadnjih 12 mesecih je bilo umorjenih več Evropejcev na visokih mestih, dočim so drugi komaj ušli smrti. Dne 17. decembra 1929 je bil ustreljen Saunders. Komaj 6 dni pozneje je bil izvr-

šen atentat na vlak podkralja lorda Irwina. V Punjabu je bil umorjen poročnik Hawkes. V Bengaliji je bil ustreljen generalni inspektor Francis Lowman, dočim je bil malo pozneje umorjen v bližini Pešavaria policijski uradnik Murphy. Angleškim oblastem povzroča vedno številnejši napadi na Evropejce mnogo skrbi. Varnostni ukrepi so bili ponovno zelo pogoštrjeni, vendar pa uspeha ni čutili.

Delhi, 22. dec. d. Vsi politični jetniki, ki pričakujejo svoje obsodbe med njimi bivši župan Kalkute Sen Gupta ter njegova žena, so pričeli stavkati z gladom. Na ta način hočejo protestirati proti postopanju z indijskimi ženami, ki so bile v soboto zaradi strazanja pred prodajalnami alkohola aretirane in vsaka obsojena na šest mesecev ječe.

Gospodarska unija severnih držav

Severne evropske države so podpisale pogodbo o ožjem gospodarskem sodelovanju in dogovor o razširjenju svoje akcije na ostale evropske države

Oslo, 24. decembra. O pogajanjih med zastopniki Belgije, Luxemburga, Danske, Norveške, Švedske in Nizozemske za ožje gospodarsko sodelovanje je bilo izdano poročilo, ki pravi, da so pogajanja potekala povsem povoljno. Predvsem je šlo za izdelavo pogodbe o gospodarskem zblizanju, ki so jo prizadete vlade v načelu že odobrile. Končno veljavno besedilo pogodbe je bilo podpisano včeraj v zunanjem ministrstvu. Istočasno so podpisali delegati protokol o nadaljnjih pogajanjih, v katerem izražajo tudi pripravljenost, podpirati in olajšati mednarodno akcijo za omejitev trgovinskih ovir in za zboljšanje splošnih razmer pri izmenjavanju blaga. Nadar-

lje je bilo dogovorjeno, da se nadaljuje že pričeto sodelovanje in prouči možnost razširjenja veljavnosti temeljnega načela omenjenih dogovorov na ostale določbe, ki so v zvezi z medsebojno izmenjavo blaga.

London, 24. dec. Bivši angleški poslanik v Berlinu lord D' Abernon objavlja članek o gospodarskih razmerah ter meni, da je sedanja gospodarska kriza najbolj nespametna v svetovni zgodovini. D' Abernon se zaveza za skupno akcijo najvažnejših držav z zlato valuto, ki bi prinesla takojšnje zboljšanje. Primerni koraki velikih emisijskih bank bi v enem mesecu izpremenili gospodarski položaj.

Nemčija se odreka predsedstvu sveta DN

Nemčija se misli odreči predsedstva na januarskem zasedanju sveta Društva narodov, da bi lahko svobodnejše nastopila v zastopanju lastnih zadev

Berlin, 24. decembra. V vladnih krogih razpravljajo o vprašanju, ali bi bilo oportuno, da prevzame zunanji minister dr. Curtius na prihodnjem zasedanju sveta Društva narodov predsedstvo, ki prehaja sedaj po vrsti na Nemčijo. Nemčija bo namreč v mnogih zadevah sedanje razprave sveta Društva narodov direktno prizadeta, predvsem, kar se tiče obravnave njenih pritožb proti Poljski. Tradicionalna naloga predsednika, da pomirjuje, pripravlja in priporoča kompromise, bi nemškemu zunanjemu ministru v ne-

govem postopanju kot prizadeti stranki znatno otežkočilo delo. Zato je treba računati s tem, da se bo Nemčija to pot odrekla predsedstvu zasedanja sveta Društva narodov. Ker bi pripadlo v naslednjem zasedanju predsedstvo Angliji, je mogoče, da bo nemško zunanje ministrstvo predlagalo v Londonu, naj Anglija menja svoje mesto z Nemčijo. To bi pomenilo, da bi dr. Curtius predsedoval svetu Društva narodov v naslednjem zasedanju meseca maja. Taka zamenjava se je v praksi Društva narodov že izvršila.

Belgija v borbi proti sovjetskemu dumpingu

Blago, ki se uvaža v Belgijo, mora v bodoče imeti dokaz o poreklu, da ni iz Rusije

Beograd, 24. decembra. AA. Zavod za posnovevanje zunanje trgovine je obvestil gospodarske in izvoznike organizacije o tem, le sklepe belgijske vlade:

Da zaščiti belgijska vlada svoje gospodarstvo pred sovjetskim dumpingom, je belgijski kralj podpisal 25. oktobra t. l. odlok, da mora blago, ki je spodaj označeno in ki bi bilo uvoženo v Belgijo ali ki bi bilo transportirano preko belgijskega ozemlja

a) imeti posebno dovoljenje o tem ali prihaja iz sovjetske Rusije in ali je tamkajšnjega porekla.

b) mora imeti posebna potrdila o poreklu, ako prihaja iz drugih, izven ruskih držav.

Ti ukrepi veljajo predvsem za tole blago:

1. Oves, pšenica, rž, ječmen, zgodnji ječmen (bodisi v zrnu, v klišah ali snopih).

2. za moko iz rži, ječmena, za zdrob, izvzete so le posebne vrste moke, n. pr. za kvas (pšenična moka ne spada pod te predpise).

3. za vino v sodih in steklenicah.

4. za lepenko, kosti, žilo in kožo; izvzeta je lepenka iz ribjega mehurja in želatina,

5. za ogljikovo kislino.

Potrdila o poreklu blaga morajo biti izdana na posebnih obrazcih in potrjena od poslaništev ali konzulatov kraljevine Belgije v državah, iz katerih blago prihaja ali pa v onih državah, iz katerih se blago uvaža v Belgijo.

Katastrofa na Javi

Batavia, 24. dec. Delovanje ognjenika Merapija še vedno ni ponehalo ter traja dalje v nezmajljivi meri. Iz žrela prihaja velika množina pepela in lave, da se skoraj ne vidi sonce. Tok lave je zopet napredoval za 10 km ter ogroža mnogo vasi, ki se doslej še niso mogle izprazniti. Število mrtvih se je zvišalo nad tisoč. Vedno nadejo nova trupa. Koniec katastrofe se še ne more napovedati, ker trajajo erupcije ognjenika dalje.

Batavia, 24. decembra. Po došlih vesteh je pri nadaljnjem izbruhu vulkana Merapija izgubilo zopet večje število ljudi življenje. Vse vasi v ogroženih pokrajini so bile izpraznjene. Preskrba prebivalstva v ogroženih vaseh z živili se vrši le z letali.

Zanimivosti zadnjega rimskega procesa

Rim, 24. decembra. Iz procesa proti italijanskim intelektualcem pred izrednim tribunalom se doznajajo nastopne podrobnosti. Obtoženci so bili obdolženi, da so imeli protifašistične letake, ker so hoteli doseči padec sedanjega režima. Obtoženci so bili v kletkah pod strogim varstvom karabinerjev. Večkrat je prišlo do dramatičnih prizorov, ker so moški obtoženci prevzeli vso odgovornost nase ter skušali razbremeniti ženske obtoženke, med njimi vdova pesnika De Bosisa, ki je po rodu Amerikanka, ter italijansko učiteljico Benedetti.

Omejitev naseljevanja v Franciji

Pariz, 24. dec. AA. Ministrstvo za delo razglasa, da bodo francoska oblastva v bodoče zaradi naraščajoče brezposelnosti morala s strogostjo proučiti prošnje inozemskih delavcev za naselitev v Franciji. Inozemci, ki bodo prišli v Francijo z namenom napačne svrhe svojega pota in ki bodo skušali najti delo, bodo zavrženi.

Pariz, 24. dec. AA. Stalni odbor za delovne moči je oručil razna poročila o delovnih tržiščih in o poslovanju borz dela za inozemce. Na podlagi teh poročil so ugotovili, da vprašanje brezposelnosti ni tako aktualno kakor v drugih državah. Za inozemske delavce bodo izdelani posebni ukrepi.

Strupena megla v Belgiji

Bruselj, 24. decembra. Strupena megla, ki je v začetku decembra ležala nad dolino Moze, se je pri Tilleurju ter Flemallu zopet pojavila. Doslej je umrlo več oseb ter veliko obolelo. Vladna komisija se vedno ni zaključila preiskave. Nekateri člani so izrazili mnenje, da so zastupljenja posledica strupenih plinov kemičnih tvornic, dočim je profesor Haldane izjavil, da je v teh krajih izbruhnila bubonska kuga.

Huda smola

Lizbona, 24. decembra. Španski letalec Franco je v španski razredni loteriji po svojem begu iz domovine zadel skoraj dva milijona francov. Dvomljivo je, ali mu bo španska vlada izplačala to vsoto. Najbrže jo bo obdržala kot odškodnino.

Snežni viharji v Italiji

Rim, 24. dec. s. V Milanu vlada že nekaj dni hu mraz. Temperatura je bila ponoči 5 stopinj pod ničlo. Neka oseba je zmrznila. V Bresciji in gorskih dolinah močno sneži. V eg je dosegel precejšnjo višino. V D'omitih je am nilo več alpskih jezer. V Cortini d' Amrezo je bilo 16 stopinj pod ničlo, v drugih dolomitskih krajih na 2 stopinj pod ničlo. Pomorski viharji, ki divja več dni na Jadranskem morju, se sedaj zahtevajo tudi človeške žrtve. Pri Chi- je vihar presenetil ribiško barko. Trije ribiči so utonili. V zalivu pri Genov- se je ponesrečila barka tamošnje carne straže. Štirje stražniki so se rešili le z velikim naprom. Tudi iz Sardinije javljajo o močnih viharjih. Ladijski promet ima mnogo zamude. Letalski promet je bil ustavljen. Že deset dni pogrešajo neko mornarsko ladjo.

Italijanski polet v Ameriko

Rim, 24. decembra. s. Italijanska letala, ki se nahajajo na etapnem poletu v Južno Ameriko, so včeraj ob 9. dopoldne startala v Kemitri za polet v Viljo Cieros.

Brezposelnost v Nemčiji

Berlin, 24. dec. AA. Po poročilih statističnega urada je bilo v Nemčiji 15. decembra 3.997.000 brezposelnih. Njihovo število je naraslo od novembra za 287.000.

Pilsudski na Madeiri

Lizbona, 24. dec. AA. Poljski minister za vojsko maršal Pilsudski je prisel na Madeiro, kjer ostane nekaj tednov, da se odpočije.

Brezlična propaganda za alkohol

New York, 24. decembra. Oblasti za pobijanje alkoholizma so v veliki zadregi zaradi propagande, ki jo vodi brezlična postaja proti prepovedi alkohola. Ta postaja se v vseh državah zelo dobro sliši ter dela v zadnjih dneh zelo živahno propagando proti prohibiciji. Vsak dan izdaja nova gesla in nasvete, kako naj prebivalstvo brez nevarnosti krši prohibicijske zakone. Brezlična postaja je razpisala originalno tekmovalstvo, v katerem prosi, naj se ji pošljejo šaljive pripombe in izreki proti prohibiciji. Kot nagrade so razpisani zabavi z whiskeyjem, ki se bodo dostavili naj z whiskeyjem brez nevarnosti v hišo. Ameriške oblasti so brez moči, ker nima na privatno mehiškansko brezlično družbo nobene vpliva.

Vremensko poročilo JZSS

po stanju 23. t. m.

Kofce: temp. —4 C novega snega pršiča 25 cm veter severovzhod, izgledi za praznike prav dobri.

Misljine: temp. —5 C snega pršiča 20 cm izgledi za praznike vobče dobri.

Pohorje: —4 C oblačno, pršiča 50 cm, smuka dobra, izgledi za praznike dobri.

Kranjska gora: oblačno sneg pršič, smuka dobra, izgledi za praznike dobri.

Nova vas pri Rakeku: oblačno, burja ponehala, sneg pršič, izgledi za božič dobri.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

Ljubljanska borza danes ni poslovala. Prosto so notirali: Amsterdam 22.7 Berlin 13.4475, Bruselj 7.8828, Budimpešta 9.8822, Curih 1095.9, London 273.99, Dunaj 794.53, Newyork 56.31, Pariz 221.68, Praga 167.46, Trst 295.25.

INOZEMSKÉ BORZE

Curih. Beograd 9.1260, Pariz 20.23, London 25.—, Newyork 514.85, Bruselj 71.95, Milan 26.965, Madrid 54.91, Amsterdam 207.40, Berlin 122.72, Dunaj 72.50, Sofija 3.73, Praga 15.28, Varšava 57.75, Budimpešta 90.175, Bukarešta 3.06.

Ing. Ignacij Majdel

Ljubljana, 24. decembra.

Našo univerzo je zadela velika izguba s smrtno g. prof. inž. I. Majdel, ki je večer popoldne po kratki in mučni bolezni preminul. Pokojni profesor je predaval kemično tehnologijo na kemičnem oddelku tehnične fakultete in tudi metalurgijo na rudarskem oddelku. Smrt je ugrabila prof. Majdela sredi napornega znanstvenega dela v najlepši dobi njegovega življenja, v času, ko je imel zasnovanih polno novih projektov tako v znanstvenem, kot organizatorskem pogledu. Bil je izredno nadarjen delavec. Vsak dan se ga je od jutraj do večera lahko našlo v njegovi skromni sobi pri laboratoriju za kemično tehnologijo pri kemičnem inštitutu ali pa v laboratoriju za metalografijo v inštitutu za rudarstvo, vedno zamišljenega v literarno in znanstveno raziskovanje in istočasno vedno delavnega, prijaznega in ljubeznivega. Še pred enim tednom je predaval, danes ga ni več. Njegova smrt pomeni za tehnično fakulteto veliko, težko, nenadomestljivo izgubo.

Inž. I. Majdel je bil rojen l. 1874. v mestu Carsko Selo pri Petrogradu iz ugledne plemenitaške družine, ki je dala Rusiji veliko važnih kulturnih delavcev. Svojo strokovno izobrazbo si je pridobil v Mihalovski artiljerijski visoki šoli v Petrogradu in visoki tehnični artiljerijski šoli, katero je absolviral 1901. in si je pridobil naslov vojaškega inženjerja (tehničarja). Ruske visoke vojaške šole so bile vedno na višji in so v znanstvenem pogledu konkurirale z univerzami, s temi splošno priznanimi sredstvi vsakega znanstvenega delovanja. Za časa študija prof. Majdela so v teh šolah predavali tudi učenjaki kot Mendelejev, ki ga upravljajo štejejo med največje kemike našega časa in metalurg Černov, ki ga moramo smatrati kot soustanovitelja moderne znanstvene metalurgije. Pokojni profesor je bil torej učenec teh odličnih učenjakov.

Po dovršeni visoki šoli je začel prof. Majdel svoje praktično delovanje in sicer kot artiljerijski oficir. Kmalu potem je bil zaradi izredne talentiranosti in znanja pošklican kot predavatelj v višjo strokovno vojaško tehnično šolo v Petrogradu. Kot profesor je pokojni mnogo deloval tudi na znanstvenem polju in je zapustil nad 1000 tiskanih strani razprav, tiščih se v večjem delu artiljerijsko-tehniških problemov. Udeleževal se je tudi delovanja centralnega artiljerijskega komiteja in drugih strokovnih in znanstvenih organizacij. L. 1914, ko se je začela svetovna vojna, je stopil g. Majdel takoj v aktivno armado in se je udeleževal vojne do njenega konca in sicer v začetku kot kapetan, potem pa je hitro napredoval in je bil ob koncu vojne general in sicer inspektor artiljerije zapadne fronte s pravicami komandanta armije. Za svoje vojaške zasluge je bil večkrat odlikovan. Imel je naslednja odlikovanja: red sv. Stanislava III., II., in I. razreda, red sv. Ane III., II., in I. razreda, red sv. Vladimira IV., in III. razreda, častno zlato sabljo (Georgijevske orožje). Vsi redi so kot odlikovanja za vojne zasluge, z meči in trakovi.

V novembru 1918 je bil v Bukarešti v komisiji pri komandantu francoskih čet generalu Bertholetu. Po revoluciji in ustanovitvi boljševiškega režima, je bil prof. Majdel primoran emigrirati. Usoda ga je privedla v Jugoslavijo in Ljubljano. Tu je stopil l. 1922. na univerzo kot skromen asistent kemičnega inštituta in s tem začel novo smer svojega delovanja. Kljub primerni visoki starosti je takoj pokazal tako energijo in izredne lastnosti, da je bil kmalu od strani svojega šefa predlagan in tudi imenovan za docenta in potem za izrednega profesorja. Njegove zasluge na znanstvenem polju in za našo univerzo so bile take, da je bil tik pred imenovanjem za rednega profesorja. G. prof. Majdelu so bila poverjena predavanja iz kemične tehnologije in vodstvo in organizacija strokovnih laboratorijev. Kot strokovnjak je takoj tudi pristopil k znanstvenemu in literarnemu delovanju in je izdal celo vrsto (okrog 25) znanstvenih člankov v jugoslovenskih in tudi nemških strokovnih revijah, ki se tičejo kemične tehnologije pa tudi osnovnih filozofskih problemov kemije sploh. Ta dela so bila splošno priznana posebno med nemškimi strokovnjaki in nekatere ideje, ki jih je pokojnik izrazil imajo sigurno bodočnost in bodo vplivale na splošni razvoj znanosti. Pisal je tudi o problemih, ki se tičejo premoaga sploh in se je posebno pečal s problemi našega premoaga. Ko je bil l. 1926. osnovan inštitut za rudarstvo in postala stolica za metalurgijo po odhodu g. prof. Hummla v Pribram prazna, je bil g. prof. Majdel pošklican tudi za predavanja iz metalurgije in mu je bila poverjena organizacija laboratorija za metalurgijo in metalografijo. Z vso vsemu je začel pokojnik tudi to delo in se je takoj pokazal vrednega učenca svojih preje imenovanih velikih učiteljev — učenjakov. V kratkem času je pri zelo omejenih sredstvih in malih prostorih izvršeno organiziral svoj laboratorij, ki je že tako urejen, da so se že pričela znanstvena dela, kakor tudi raziskavanje praktičnih problemov, ki se tičejo našega rudarstva. V načrtu je imel ves nadaljni razvoj tega laboratorija, ki bi sigurno postal eden najbolj interesantnih inštitucij te vrste. V tem smislu predstavlja prerana smrt posebno veliko izgubo za našo mlado rudarsko visoko šolo.

Kot človek je bil plemenitega značaja vedno skromen, izredno priazen, izvrsten kolega in ga bo prof. kolegi gotovo zelo pogrešali ter ohranili v najboljšem spominu. Bil je vsem, tudi naši mladi generaciji vzor intelektualnega delavca. Pokojnikove zasluge za našo znanost in našo mlado univerzo bodo ostale vedno zabeležene v zgodovini naše kulture. Njegovi družini naše iskreno sožalje, velikemu ruskemu znanstveniku pa slava!

Socialna politika Ljubljane

Od prevrata je izdala mestna občina za socialne potrebe prebivalstva 29.824.904 Din

Ljubljana, 24. decembra.

Poleg mladinskega, starostnega in delavskega skrbstva spadajo v delokrog socialne politike ljubljanskega mestnega načelstva tudi mestne ustanove ter nakazovanje ubožnih podpor v tuje občine pristojnim osebam, ki bivajo v Ljubljani ali pa potujejo skozi mesto. Na račun mestnih ustanov je leta 1920. izdala Ljubljana 2.875 Din, v letošnjem proračunu pa je teh izdatkov predvidenih 39.385 Din.

Kot rečeno, mora ljubljansko mestno načelstvo nakazovati ubožne podpore tudi v Ljubljani bivaajočim ali skozi naše mesto potujočim ubožnim ljudem, ki so pristojni v tuje občine naše države ali izozemstva. Le te podpore pa morajo povrniti Ljubljani domovne občine podpiravci, niso pa te tuje občine dolžne vračati brezposelne podpore, katere je brez njihovega pristanka izplačalo njihovim domačinom ljubljansko mestno načelstvo.

Cestokrat se pa primeri, da domovne občine svoje uboge domačine, ki so prešli v Ljubljani izplačane trenutne ubožne podpore, enostavno zataje, to je, jim ne čestokrat priznati domovinske pristojnosti v svoji občini ter zato Ljubljani tudi ne povrnejo izplačanih podpor, dotlej, da jih pristojne politične oblasti k temu prisilijo. Zato povzroča izterjevanje povračila takih podpor mestnemu načelstvu nemalo dela ter pisarjenje in tudi stroškov, ki čisto dosežejo ali celo preokorajajo vsoto terjane zneska.

Leta 1920. je izdala ljubljansko mestno načelstvo v tuje občine pristojnim ubožcem podpor za 7.250 Din; v tekočem letu je predvideno v mestnem proračunu teh podpor za 80.000 Din. V vseh povojnih letih, od leta 1918. do danes, so pa znašali tozadevni izdatki 617.000 Din.

Za razne druge socialne potrebe, kakor za socialno upravo itd., je izdala ljubljansko mestno načelstvo od prevrata 2.626.557 Din.

In ako računamo, da je leta 1920. štela Ljubljana 50.433 prebivalcev ter da je to leto izdalo mestno načelstvo za vse mestne socialne potrebe 124.840.50 Din, vidimo, da je leta 1920. prišlo na vsakega ljubljanskega prebivalca po 2.47 Din mestnih socialnih dajatev.

Ker pa je za tekoče leto — ko šteje mesto 58.398 prebivalcev, predvidenih v mestnem proračunu za vse mestne socialne potrebe skupnih izdatkov 4.878.450 Din, pride na vsakega ljubljanskega občana po 83.54 Din mestnih socialnih dajatev ter so

se potemtakem te mestne dajatve od leta 1920. do danes zvišale za 81.07 Din na vsakega občana.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je Ljubljana v zadnjih povojnih letih — kolikor so ji pač dopuščale njene finančne zmoglosti — v pogledu izvajanja mestne socialne politike v splošnem izvršila svojo nalogo in dolžnost ter da je ljubljansko mestno načelstvo v zadnjih povojnih letih vodilo razmeram in razvoju mesta odgovarjajočo socialno politiko, ki ni v korist samo v nesreči, pomanjkanju in bedi živčnim ljubljanskim občanom, temveč je, ker ostane denar, žrtvovan v mestne socialne svrhe, po večini v mestu, tudi v gospodarsko korist vsemu mestnemu prebivalstvu.

Glede na smisel in cilj socialne politike sploh se pa denar, žrtvovan v te svrhe,

Samo
CONTINENTAL
pisalni stroj kupimo,
ker ima najlepšo
pisavo.

Samoprodaja:

IVAN LEGAT

Ljubljana

Prešernova 44

Maribor,

Vetrinjska 30

Tel. int. 2636 - 2434

Vesele božične praznike in srečno Novo leto Vam želi KAVARNA LEON in FANI POGAČNIK

Točijo se pristna štajerska in dolenska vina. Mrzla in topla jedila vsak čas od 4. ure zjutraj naprej. — Se priporočata s posebnim spoštovanjem

Leon in Fani Pogačnik

Ljubljani visoko obreštuje. In da se more povsem doseči tudi ta končni cilj, je odvisno le še od pravilne podrobnosti porabe vsakoletnih socialnih dajatev mesta, katero nalogo pa vrši socialni urad ljubljanskega mestnega načelstva.

Končno naj se navedemo posebno zanimivost, da je ljubljansko mestno načelstvo od prevrata, torej v 12 letih, izdalo za socialne potrebe prebivalstva ljubljanskega mesta celih 29.824.904 Din.

Izstradani in zmrzujoči psi

Hvalevredno je delovanje Društva za varstvo in vzgojo ptic pevk, ki vsako zimo postavi po mestnih nasadih hišice, kjer imajo zmrzujoči ptički vedno pogrnjeno mizo in so obvarovani lakote. Imamo tudi društvo za varstvo živali, ki se pa po vojni nikakor ne more oživeti in razmahati. Pred vojno so bili člani tega društva vsi odličniki in najuglednejši prebivalci mesta, torej najvplivnejše osebe, da je imelo društvo tudi velike uspehe. Slabo znamenje za našo srčno kulturo je, da smo skoro pozabili na varstvo živali in moramo vsak dan gledati, kako vozniški po nepotrebnem pretepajo zgrane konje, divjaki nečloveško trpinčijo mačke in z vseh strani mesta prihajajo v redakcijo pritožbe zaradi tulenja izstradanih psov, da ljudje po dnevi ne morajo mirno delati, po noči pa ne spati.

Tako smo v nekaj dnevih dobili pritožbe kar treh usmiljenih ljudi iz Livarske ulice. Iz hiše, ki slovi po sladkobnih zvokih citre, se namreč noč in dan razlega tudi oburno lajanje psa, ki je gotovo večkrat tepen kakor sit. Uboga žival se namreč reši verige in hiti k dobrih sosedom, kjer dobi hrane, doma pa zato batine. Zalostno je, da baje psa pretepa srednješolac in ga celo med pretepanjem vlačil na verigi po stopnicah gori in dol. Reče mora spati na mrazu in ni čuda, če zmrzujoča in slabo hranjena žival tuli vse noči, da sosedje ne morejo spati. Kdor z živaljo ne mara postopati kakor človek, naj jo da drugemu, ki ima srce. Sicer naj pa posreduje društvo za varstvo živali pri policiji, da trpinčenje tega in tudi drugih psov prestane. Kdor hoče imeti psa za varuha, naj mu da tudi jesti in naj ga ne pretepa, da se smili vsej okolici. Če je pa sit in ima toplo ležišče, vendar ne laja neprestano, da se sosedom trgajo živci, zato naj se pa policija zana, da kaznuje tudi tiste, ki so krivi, da psi kale mir.

—ag.

Zagotovite si naklo- njenost odjemalcev

v novem letu z novoletnimi voščili in ne pozabite jih pravčasno poslati upravi »Slovenskega Naroda«.

Smučarski dom v Planici

V poročilu o obnem zboru SK Ilirija smo kratko omenili, da zgradi klub na takozvani Slatni v Planici pri Ratečah smučarski dom, ki bo pozimi služil smučarjem, poleti bo pa tudi dobrodošel turistom in prijateljem prirode vobče.

Na obnem zboru je odbor sprejel sklep, da zgradi na primernem kraju smučarski dom. Po vsestranskem razmisletju se je odločil za zgraditev doma v dolini Planica, kjer je že kupil 400 m² sveta. Ilirija je upoštevala klimatične, letoviške in tujsko-prometne okoliščine in se ji je zdelo Planica najbolj pripravna.

Novi dom bo zgrajen na lepi izletni točki v nadmorski višini 960 metrov, ob kolodvoru, približno 10 minut od postaje Rateče. Poslopje bo enonadstropno z mansardno v domačem planinskem slogu in bo imelo poleg pritliklin, centralne kurjave in skupne jedilnice tudi dve prihi. V domu bo devet sob za letovišarje in 6 kabin za smučarje-tekmovalce, skupaj 36 ležišč.

Da pa zbere potrebna denarna sredstva je Ilirija izdala 1000 komadov obveznic po 100 Din, ki bodo amortizirane v nominalni vrednosti z izžrebanjem pod državnim nadzorstvom in sicer vsako leto po 100 obveznic. Zanje garantira SK Ilirija z vsemi sportnimi napravami (kopališče itd.), ki predstavljajo več milijonsko vrednost. Kdor kupi vsaj 5 obveznic bo imel prost vstop v dom, ugodnost rezerviranja sob ter znižane cene prenočišč.

V vabilu k nakupu obveznic pravi SK Ilirija, da si je kot najstarejši klub v dravski banovini stavil za glavno nalogo propagando vseh sportov, ki jih po njih nara- vi lahko goje širši sloji in sicer plavanje, drsanje in smučanje. Kot prvo je Ilirija zgradila drsališče, za plavanje je predlaskim zgradila moderno kopališče, da pa izpolni svoj program, je sklenila zgraditi tudi smučarski dom.

Vabilo zaključuje: V svojem idealnem in nesebičnem stremeljenju za napredek smučarstva in povzdigo naših krajev, prosi SK Ilirija vse člane in prijatelje kluba, vse sportnike, rodoljube in podjetja, da se odzovejo tem vabilu, kakor tudi, da propagi-

rajo nakup obveznic med svojimi znanci. Ker je amortizacija tega dolga za klub odvisna od dohodkov investiranega kapitala, ker zavis od čimprejše dograditve, si dovoljujemo pripomniti, da dvakrat posodi, kdor hitro posodi.

Božični trg v Rimu

Rim ima še vedno v vsakem pogledu originalen božični sejem. To ni sicer več starodavni sejem, toda vrši se na edinstvenem starodavnem trgu, na Piazza Navona. Quiriti niso samo ponosni na ta srednjeveški trg, ki veže staro središče Rima s starim papeškim okrajem na mestu starorimskega Domitianovega stadiona, temveč so bili in so še vedno zelo ljubosumni, kakor Benčan na trg sv. Marka. Kdor bi svetoval Rimljanom, naj vendar enkrat odstranijo s tega zgodovinskega trga božični vršič in trušč, bi naletel slabo. Odgovorili bi mu, da se tega trga ne sme nihče dotakniti. Potomci Quiritov so dokazali vsem, kdor je hotel izpremeniti ladijsko obliko tega trga, da jim je Piazza Navona sveta. Upri so se, ko je hotel papež Leon X. zapreti klasično ozek dohod k zaprtemu mestnemu polju in zgraditi pred svojim sedežem velika razkošna vrata. Niti umetniško navdahnjenemu Sixtu V. niso dovolili podreti vrsto nizkih hiš na severni strani. Občinska uprava je že opetovano hotela zgraditi pod trgom moderen predor, pa potomci Quiritov niso dovolili.

Ta edinstveni trg, ki je služil do 15. stoletja po stari tradiciji ljudskim igram, turnirjem in borbam, je postal božični trg leta 1477. na povelje kardinala Rohana, ko takratni lastniki obubožani menihi iz Farfe pri Rimu niso hoteli odstraniti s trga trave in grmičevja. Kardinal je nastopil tako energično tudi zato, ker je Rim raste in ker sta se dva stara božična trga pod Kapitolom blizu cerkve Ara Coeli in srednjeveški trg na trgu Campo di Fiori preveč oddaljevala od središča naraščajočega papeškega Rima. Čeprav takratni menihi teh trgov nikoli niso zapustili, so vendar dajali prednost novemu obširnemu trgu, ki je bil tudi mnogo bolj zaprt. Ljudstvo je preneslo na trg tudi kipi Marforia, najden pod Septimijevim slavolokom. Za časa papeža Gregorija XIII., ko je krasil trg še krassen studeneč, ki je zdaj zagrajen, se je začel božični sejem že v prvih dneh decembra.

Vse, kar se je moglo ponujati, prodajati ali kupovati v takratnih časih, so prinašali ljudje na trg ves mesec slavnostno med prepevanjem pobožnih pesmi. Trg je bil poln barak, v severnem delu za Kristijane, v južnem pa za žide. Sejem je trajal do polovice januarja, kajti za zaključek so dovoljevali papeži bučne sprejede, procesije in svečanosti, ki jih je organiziralo čisto razvajo špansko plemstvo, n. pr. ob poroki nečaka Sixta V. s Katarino Sforza ali Octavia Farnesia z Margaretto Avstrijsko. Ves trg je bil okrašen od takih svečanih prilikah s preprogami, zastavami in zelenjem, zvečer, ko so bili svatje z ljudstvom vred že močno vinjeni, so pa trg bajno razsvetlili. Tu se je zbiralo vse družabno in trgovsko življenje Rima nele v božični, temveč tudi pozneje v predpustni dobi. Vse svečanosti, zborovanja, gostije in poroke so bile končane od 15. do 18. stoletja v božični dobi na tem trgu.

Od vsega tega je ostalo zdaj seveda le malo. Srednjeveški trg na Campo Fiori je postal tekmeč tega božičnega tržišča. Samo tik pred božičem ožive stojnice to veliko in osirotelo tržišče večnega mesta. Okrog stojnic so izobešene belo in zeleno barvane jaslice, v katerih so v skupinah razne postavbe in živali iz gline, pestro poravane. V košarah pred stojnicami so omela, pri katerih stoji prodajalec in se greje s pečenim kostanjem. Ker so stojnice z jaslicami zunaj in znotraj vse enake, bi človek mislil, da je Ford standardiziral tu božično domačo obrt. Božičnega drevesca pa ni videti nikjer. Ne manjka pa stojnic z raznimi igračkami in prodajalcem turškega medu.

Samo na sveti večer, posebno pa za tri kralje, oživi Piazza Navona tako, kakor je bila v srednjem veku. Nštešiti prodajalci ponujajo najrazličnejše pločevinaste piščalke, ki jih kupujejo odrasli in otroci, da hodijo potem vso noč po Rimu in okolici in dramijo s piskanjem iz sna zaspane ljudi. Potem pa rimski božični trg skoraj vse leto spi spanje velikega odstavljene glavarja, kakor pravi rimsko ljudstvo, ki rado pose- da okrog znamenitega vodnjaka in se spominja plemenite vsakine papeža Innocenta Olimpija, ki je na starorimski način na božičnem trgu rada nudila ljudstvu panem et circenses. In to je tisto, kar Rimljani zdaj najbolj pogrešajo.

Medeni tedni.

— Kaj se ti je zmešalo, prijatelj? Komaj dva meseca si oženjen, pa že pretepaš ženo. Najraje bi te dal zapreti.

— Nikar ne stori tega, ker bi nama pokvaril medene tedne.

Čudna zahteva.

— Za mojo hčerko morate najti zelo kratkovidnega, po možnosti kar slepega ženina.

To je pa res čudna zahteva.

— Ne zdelo bi se vam čudna, če bi poznali mojo hčerko.

Sreča.

— Poznaš mojo ženo?

— Ne, še nimam te sreče.

— Sreče? Torej vidim, da je res še ne poznaš.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 24. decembra 1930, katoličani: Adam in Eva, pravoslavni: 11. decembra, Danilo.

Jutri: Četrtek, 25. decembra 1930, katoličani: Božič, pravoslavni: 12. decembra, Spiridon.

Prireditve na Božič.

Drama: Ob 15. Serija A-000001, ob 20. Gospa ministrica.

Opera: ob 15. Car in tesar, ob 20. La Mascote.

Kino Matica: Zemlja solna.

Kino Ideal: Pazi Harold (Harold Lloyd)

Kino Ljubljanski dvor: Poljub (Greta Garbo).

Prireditve na Štefanovo.

Drama: ob 15. Peterčkove poslednje sanje, ob 20. Uspienica.

Opera: ob 15. Grofica Marica, ob 20. Carmen.

Kino Matica: Zemlja solna.

Kino Ideal: Pazi Harold.

Kino Ljubljanski dvor: Poljub.

Dežurne lekarne.

Danes: Bohinec, Rimska cesta, Leustek, Resljeva cesta, dr. Kmet, Dunajska cesta.

Na Božič: Piccoli, Dunajska cesta, Bakarčič, Sv. Jakaža trg.

Na Štefanovo: Bahovec, Kongresni trg, Ustar, Sv. Petra cesta, Hočevar, Sp. Šiška.

Film

Pat in Patachon

Pat in Patachon sta ljubljena najširše publike. To se je najbolje videlo pri sprejemu odličnih komikov v Berlinu.

Sedaj sta že tretjič v Berlinu, toda prvikrat, ko bosta v nemški predstolnici filma svoje komične in vesele prizore.

Patachon je pripeljal s seboj celo svojo soprogo. Prav prijetna dama, ki se pa glede »linije« prav nič ne sklada s svojim možem. On, majhen in okrogel, ona pa nasprotno zelo vitka in elegantna. Da bi imela v Berlinu čim več sreče, je gospa »Patachon« — Madsen že na kolodvoru ob izstopu iz vlaka spustila na tla steklenico kolonske vode. In črepije, pravijo, prinašajo srečo...

V družbi priljubljenih komikov smo sedeli v hotelu Savoy. Patachon (njegovo pravo ime je Madsen) bi bil prav rad vedel, kako daleč je znameniti berlinski Kurfürstendamm. Gospa Madsen pa se za taka vprašanja ni prav nič zanimala, temveč je kazala zanimanje za modo, toaleto, družabno življenje in sport. V vsem tem je gospa Madsen zelo dobro podkovana.

Zanimivo je, da smo iz pogovora takoj uganili, da zna Patachon več ko samo tisoč nemških besed, čeprav se bo imenoval film, ki ga bo baš v Berlinu snemal, skromno

»Tisoč besed nemščine«.

Film je zelo komičen s silno veselo vsebino ter se odlikuje po zdravem humorju. To bo seveda govoreči film, v katerem bosta kreirala Pat in Patachon dva danska potepuha, ki sta prišla v Nemčijo na kongres potepuhov kot zastopnika danske potepuške zveze. Izročila bosta tudi prometnemu ministru prošnjo glede izboljšanja prometa in olajšanja kretanja mednarodnih »večnih popotnikov«, delomržežev, pohajkačev in postopačev. Da pa bosta mogla ministru zadevo razložiti, se morata naučiti 1000 nemških besed. In kot brhka učiteljica nemščine nastopi Adele Sandrock.

Patachona so vprašali, če bosta v filmu govorila tudi danski.

»Ne«, je odgovoril longin Pat (njegovo pravo ime je Schenström). Potem pa je še pripomnil, da na Danskem nimajo radi zvočnega filma.

V začetku, ko je bila radovednost na višku, so ljudje drli v zvočni kino, a kasneje so se ohladili. Za Dansko in Norveško bova pripravila bržkone nemo verzijo tega filma.

Danski zvočni film tedaj nima bodočnosti!

Patachon — Madsen se ne boji bodočnosti.

Pat—Schenström pa je manj hladnokrven in zato njega to mnogo bolj skrbi. Pogovarjali smo se še o marsičem in ko je Pat povedal, da ima že 19 let staro hčerko, sam pa da je star že 48 let, smo se vsi čudili.

Kako je to mogoče.

Saj nima še nobenega sivega lasu, niti najmanjše gubice na obrazu. Človeku se zdi, da vse te vesele vloge in neumnosti mladostno vplivajo tudi na oba komika sama in da je v tem iskati vir njune večne mladosti, veselega razpoloženja in dobre volje.

Iz Ličje

— Poziv! Pevsko društvo »Lipa« je naprosilo učitelja g. Pertola, da prevzame mesto pevovodje. Dolgoletni in zaslužni pevovodja in komponist g. Peter Jereb je odstopil zaradi bolezni. Pevsko društvo »Lipa« se mora po mnenju g. učitelja preurediti tako, da se prične večeriti tudi mlajše moči. Začelo se bo popolnoma od začetka, da se bodo tudi tisti izveščali, ki se bodo nanovo vpisali v društvo. Vse to nam jasno kaže, da bo g. Pertol pevski zbor povečal in da bo s svojim trudom dosegel uspeh, a to je mogoče le, če je dovolj pevcev. Zato pozivamo vse tiste — bodisi dame ali gospode — ki imajo veselje do petja, zlasti pa mladino, da pristopijo k društvu kot člani-pevci. Vse podrobnosti se bodo razpravljale na obnem zboru, ki se bo vršil 6. januarja 1931 ob 20 uri v gostilni g. Lavovca Maksa. Vse stare člane-pevce se bo povabilo po okrožnici, nove pa prosimo, da se prijavijo do 6. januarja 1931 pri društvenem tajniku g. B. Briliju. — Odbor pevskega društva »Lipa«.

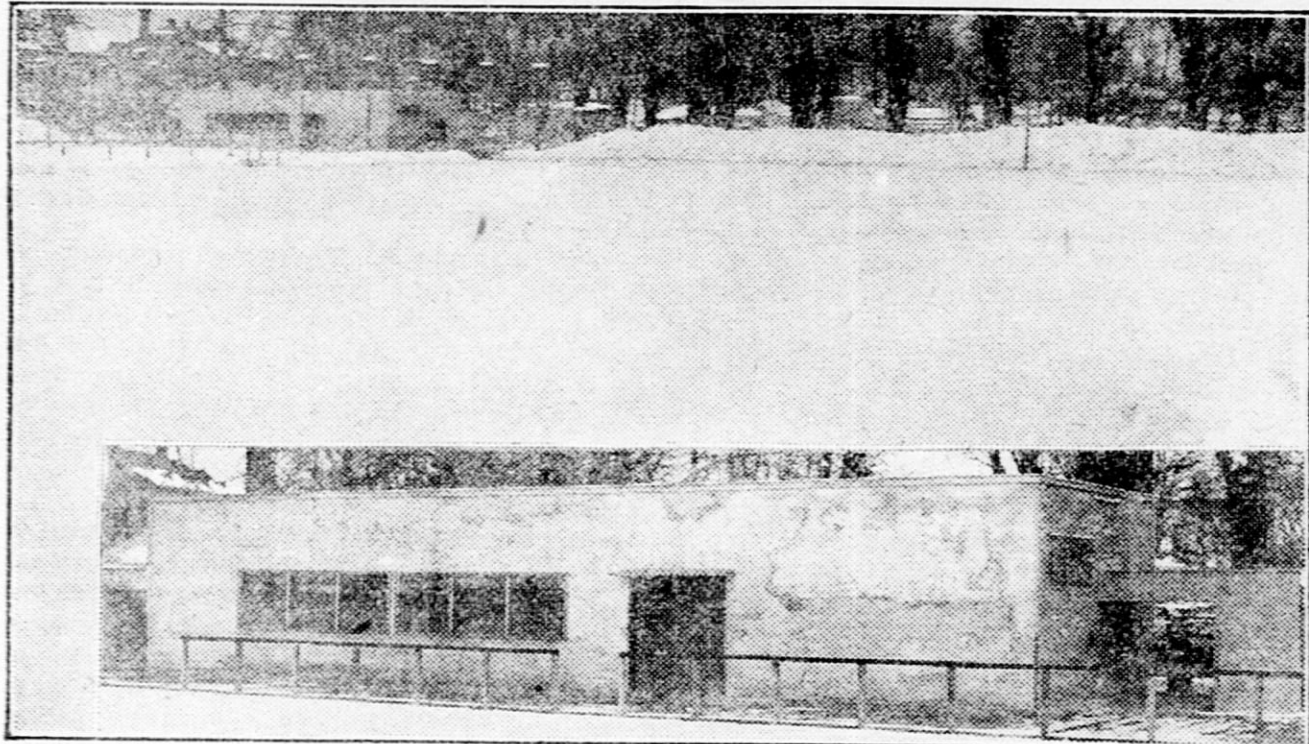
Za kopališčem še moderno drsališče

SK Ilirija je povečala in modernizirala svoja tenišča, ki se izpremene pozimi v drsališče

Ljubljana, 24. decembra. »Slov. Narod« je že večkrat poročal, da SK Ilirija povečava svoje tenišče, oziroma drsališče pod Cekinovim gradom in da gradi tudi novo garderobo. Vsa ta dela so bila ta teden končana, dograjena je bila tudi nova in udobna prostrana garderoba, ki bo najbrž jutri na svečan način otvorena.

Tenišča SK Ilirije, ki služijo pozimi kot umetna drsališča, obstoje že skoraj deset let. Najprej je imela Ilirija samo dva prostora, ki ju je pozneje povečala in razširila v tri. Toda tenišča so bila vedno polna prijateljev in ljubiteljev belega sporta, pozimi je bila pa na drsališču tudi navadno prav-

teden pa je bilo novo in povečano tenišče urejeno in je danes po svojem obsegu nedvomno največje tenišče v Jugoslaviji. Ilirija bo imela poleti 7 tenišč, pozimi pa razmeroma zelo veliko umetno drsališče. Ime okrog 4500 kvadratnih metrov in sicer stari in novi prostor skupaj 3200 metrov, stari mali prostor pred garderobo pa 950 kvadratnih metrov. Okrog tenišča so bile postavljene tudi visoke mreže na dveh straneh, na tretji nekoliko nižja mrežasta ograja, na četrti pa varuje prostor lepa kamnita ograja, ki jo je dala mestna občina napraviti na Celovski cesti. Kakor druga leta, bo Ilirija tudi letos zasenčila drsališče. Letos ostanemo sicer še pri starem,

Nova garderoba na povečanem drsališču S. K. Ilirije

cata gneča. Običajno je bilo tudi pomanjkanje večje garderobe in zato se je Ilirija letos odločila povečati svoje naprave pod Cekinovim gradom.

Klubov upravni odbor je v septembru odobril povečanje sportnih naprav in v oktobru so že zapele lopate na travniku pri starem tenišču. Zaposleni je bilo okrog 30 delavcev in v 14 dneh je bil že izkopan teren za podaljšano tenišče. Izkopali so 1800 kubikov zemlje, katero so navozili na druge travnike pod Cekinovim gradom in jih izravnali. Potem so napravili ponikovalnice, uredili kanalizacijo in vodovod ter začeli dovažati ugasek (leš), katerega so navozili okrog 20 vagonov. Izvažali in dovažali so s tovornimi avtomobili ki jih je dala na razpolago tovarna »Union«, po potrebi je pa morala Ilirija najeti tudi zasebne tovorne avtomobile. Kljub slabemu vremenu je delo naglo napredovalo in sredi novembra je bil že ves novi prostor posut z lešem.

S tem je bila že polovica dela končana, treba je bilo samo še teren ziveličiti. Baš to je bilo najbolj naporno in zamudno. Vsako tenišče mora biti ravno in zato je bilo treba pri uravnavanju in niveliranju zelo paziti. Inž. Bloudac je zdel, meril s teodolom, kontroliral z nivelo vsako ped zemlje in končno z lastnim avtomobilom, na katerega je privzal dva valjarja, pevaljal teren. Na ugasek je prišla 4 do 5 cm debela plast finega polpešnega peska, katerega so porabili okrog pet vagonov. Ves teren so morali ponovno zvaljati, pretekli

prihodno zimo pa bo napravljena ogromna plahta čez vse drsališče.

V zvezi s povečanjem drsališča je bila potrebna tudi nova garderoba. Stara garderoba je bila že davno premajhna. Zato so jo porušili in teren izravnali in namesto nje je Ilirija zgradila lepo garderobo v obsegu 18 krat 6 metrov. Garderoba je moderna zidana stavba z velikimi pravokotnimi in okroglimi okni, ki dajejo dovolj svetlobe. Notranje stene so izolirane in obložene z insulitom, posebno maso, napravljeno iz lesenih vlaken. To je ameriški izum. Ploščo pribijejo k plošči in ker je izdelek izredno lep, ni treba stene barvati. V garderobi bo vedno zakurjeno, na razpolago sta dve peči. V novi garderobi bo prostora za najmanj 200 oseb, suknje bo pa lahko odložilo 1000 ljudi, v kolikor je tudi preračunjena kapaciteta drsališča. Na razpolago bo mrzla in topla voda, urejen bo bife, poleg tega je pa v garderobi tudi rezerviran prostor za omarice. Poleg garderobe so prhe, ki bodo poleti zlasti dobrodošle igračem tenisa. V splošnem je poskrbljeno za vse in je Ilirija zopet dokazala, da je res naš največji in najpogostejši klub, ki zasluži vse priznanje javnosti.

Nove naprave so seveda klub znatno obremenile. Investicije za povečanje tenišča in garderobe so znašale nad 100.000 Din. Zgradba teh naprav in pa smučarskega doma v Planici, o katerem poročamo na drugem mestu, sta ponoven dokaz iniciativnosti SK Ilirije.

O stricu Tonetu, dolgohucih in smoli

Kako je zamenj čaka zajca in kako je domov grede padel v potok

Zdaj, ko je že padla prva bela moka na polja in travnike, ko je dolgohucem in zvitoepkam napočila doba, ko bodo morali omejiti funkcije svojih žolodcev in se zadovoljiti z daljšim postom, se je tudi stric Tone namenil v svoj priljubljeni revir, v bivši lovski raj, kjer ne manjka uhačev in ne zvitoepk, da si zopet enkrat privoščijo pečenko, toda tako, ki bi jo sam s pihalnikom položil na tla, kajti zanj so namreč kupljeni uhači brez vrednosti in okusa. Zelja je postajala od dne do dne močnejša, hrepenenje se je stopnjevalo in doseglo vrhunec, toda odločitve se ni padla, da bi ne prišel z nesramno prevezo nazvrač z boljšo polovico, ki ima ob takih prilikah tudi besedo.

Zato mu je bilo zelo užreženo, ko so se ga ob pravem času spomnili tovariši, s povabilom na lov, češ, da bo poskrbljeno za božično pečenko. Temu ni ugovarjala niti boljša polovica in da bi ne pokvarila lova, ga je pustila samega...

Kar požrečkalo ga je pri sreč, ko se je spomnil, da bo sam in da ga ne bo motila boljša polovica, ki preveč gleda na kozarec in družbo tako, da je njeni navzočnosti težko dostojno proslaviti in zaliti svide-nje, lovsko tovarištvo, srečo in drugo, kar je sirota že stokrat preklela in so »hudič« in druge take pošasti pri njej že v rodi.

»Kar s prvim vlakom«, je mrmral Tone, tako se mu mudilo in že so kosi domače obleke frcali na desno in levo, na zalito telo pa je v rekordnem času spravlil druge čunje, ki jih je po njegovem mnenju preveč za moško telo... in odhitel je na kolo-tvor.

Do ga ni dohitel po novem »hudiču«, kot se mu mudilo, se ima zahvaliti samo naglici, s katero je izginil po stopnicah. Da ga je »hudič« spremljal in hitel za njim, je ugotovil šele pozneje, ko se je v vlaklu zatopil v važne misli. Po izdatnem premišljevanju je ugotovil tudi, da je v

naglici pozabil na pihalnik, ki ga je zamenjal z navadno palico in jo sedaj krčevito stiskal, domislil se je tudi širokega umetniškega klobuka, ki mu je pokrival glavo, skratka vsa uprava je bila umetniško-turistovska, nikakor pa ne lovsko. Toda nje-ga vse to ni motilo — bil je srečen, da je za nekaj dni zamenjal karijero umnega posestnika — s težavami lova in ko je izstopil, je na vse slabo že kar pozabil.

Urhni nog jo je ubral čez most in vzdolž Save. Še predno pa je zavila cesta v klanec, je srečal znanca, ki mu je krepko stisnil roko in bi se bila pozdravljala vsaj pol ure, da se ni doma tako mudilo... vsake-mu v svojo smer.

— Tristo zelenih, Tone! — je zaklical tudi brat v pozdrav. »Kaj si vendar prišel? No, no lepoc. Samo povedati ti moram, da se je v našem revirju razširil glas, da »raubšči« več ven znosijo kot lovci sami. Zadnje nedeljo smo dobili samo za dva dobra kilograma zanj — repa pa še videl nisem!«

— Kaj pa še, France — je protestiral Tone. — Potegniti se pa že ne dam. Takoj jutri poskusim srečo, svoje dni sem jih ravno pred božičem precej nastretil, namreč zajcev.

— Ne verjamem, da bi ravno ti pri-nesel našim poljskim skakačem smrt, kajti kakor vem, se te tudi sreča ne drži kaj ra-da, zgrda pa pri tej živali ne opraviš nič.

— Sicer pa kot rečeno, ne vem, kako in kaj bo...

— Poidi, da se malo razvedriva. Da je večer minil v prijetnem razpolo-ženju in pripovedovanju raznih prigod, je gotovo, kar se je pa dogodilo naslednji dan, ne sme ostati pozabljen, že zato ne, ker ni poslušal ženinim opominov.

Hladen, meglen dan — ravno nedelja je bila, iz nizkih oblakov pa je prišlo kot ne-kaj dni prej. Toda kaj se hoče — lovec ta-di ob takem vremenu vidi v blatu in broz-

Richard Tauber
v krasni Lehárjevi filmski opereti

ZEMLJA SOLNCA

Poleg tega najnovejši Paramountov
„Zvočni tednik“.

Predstave oba božična praznika
ob 3., 5., 7. in 9. uri zvečer!

Predprodaja vstopnic danes od 11. do pol 13. in oba praz-nika vsakokrat od 10. do pol 13. ure.

ELITNI KINO MATICA Telef. 2124

gi raj. Tako tudi Tone. V spremstvu neča-ka, ki pozna vse steze in kota, šege in na-vade repate živali in je dokaj dober stre-lee, jo je mahnil Tone na lov. Usoda pa je hotela, da je bilo vse čakanje zaman. Baš v trenutku, ko je hotel oditi s stojišča da-lje, se mu je med snegom prikazal dolgo-uhec, ki pa je gotovo znal za zaupano mu strelsko tehniko in jo je v dolgih skokih odkuril, še predno je stric pomeril in sprožil. Še to se mu je zdelo dobro, da je bil zajec tako prebrisan, da je nabrisal njega samega in pogladil bi ga bil, če bi bil počakal. Tako pa je bilo tisti dan ko-nee lova.

Zaželjenega dolgoehca je pozneje dobil od lovskega tovariša, nečak pa mu je zau-pal še drugo puško in tri pinče. Z vsem tem je kolovratil proti domu sam. Ker re-že njivo lepa bližnjica, jo je ubral kar po bližnjici in dospel do potoka, ki je bil v

dežju močno narastel. Pa sta oba menda mislila isto, ker je stric venomer ponav-ljal: »Kaj boš ti mene? Nak ne boš!«

In tako je spak hotel, da se je stric pri-pravil na skok, hoteč se na vso moč po-gnati čez potok. Toda usoda je hotela, da je tresčil v potok — ki mu je menda za vedno ohladil vero v lastne skakalne zmož-nosti.

— O hudiči peklenski — pa tako naz-lo! — Od samega presenečenja se ni dvig-nil, dokler ni začutil na koži mrzle vode. Na rakov način je hotel zlesti iz kopeli, to-da povodni mož ga je potegnil nazaj do popka, tako da ga je lovsko navdušenje takoj minilo. Končno se je pa le skobacal iz vode in krenil po klanec proti domu. Vest mu je očitala, da ni poslušal žene. Gotovo jo bo drugič vzel s seboj. Če pa je bil podarjeni dolgohec res brez okusa, ni povedal.

Trije veterani slovenskega učiteljstva

Zanimivi spomini na čase, ko je veljal učitelj še za pravega župniko-vega podložnika

Ljubljana, 24. decembra
Še samo trije žive Zadnja trojka tega, v prejšnjem stoletju tolikokrat imenovane-vzgojevališča, ki je dalo toliko slavnih in zaslužnih mož vzgojiteljev in prosvetnih delavcev, za tedanje dobo, če tudi niso uživali tiste in tolike stanovske naobrazbe, kakor njih nasledniki na poznejših in se-danjih učiteljskih. In med te zaslužne može spada tudi še živeča zadnja trojka. Prvi je Ivan Gantar, živeč v Ljubljani v 88. letu starosti. Po Barletovi smrti nest-vor slovenskega učiteljstva, če ne vsega, pa vsaj bivše Kranjske. Doma na Dobra-čevi pri Zireh, je postal učitelj leta 1861. Znamenit je bil njegov prvi učiteljski na-stop in še značilnejši sprejem na njegovem prvem učiteljskem mestu v Adlešičah ob Kulpi v Beli krajini, kjer ga je pričakoval po stari navadi župnik.

Tu so že imeli svojega organista in cerkovnika, kar so smatrali tedaj za naj-važnejši mesti, potem je prišla še le šola, v osebi nekega čevljarja. Ta je sam zlagal in komponiral potrebne pesmi za vse praz-nike. In tako je na tedanji božič 1. 1861 tudi zapel: »Marija je jokala, sv. Jožef je klev, ker ga ta betlehemski folk pod stre-ho ni vzev«. Seveda je Gantar takoj od-pravil tako petje in razne koračnice, ko je čez nekaj mesecev prevzel posle orga-nista. Služboval je še v drugih krajih na Vipavskem, na Krasu in na Dolenjskem v krškem okraju in stopil začetkom tekoče-ga leta v pokoj. Četudi že daleč čez 80, je vedno rad zahajal med družbo in v tej z mladeniško živahnostjo pripovedoval do-življaje iz svojega učiteljskega življenja ter se splošno zanimal za obči napredek. Še pred leti je bil vsakdanji obiskovalec ljubljanskega gradu in tu je pokadil svojo oblatno viržinko. Zadnje čase je močno oslabil in je navezan le na sobo.

Drugi je Franc Kavčič. Kdo ne pozna starega nadučitelja v Dev. Mar. v Polju? Mož v 85. letu, a telesno in duševno trden in čil. Če ni drugače, pa jo še peš primah-a v Ljubljani. V družbi vedno vesel in zabav-en, dovtipen, zasledujoč vsak pomemb-nejši pojav. Še pri zadnji šolski slavnosti, pri otvoritvi nove šole, je imel na banketu navdušen govor. Tudi on je Zirovec, prav-

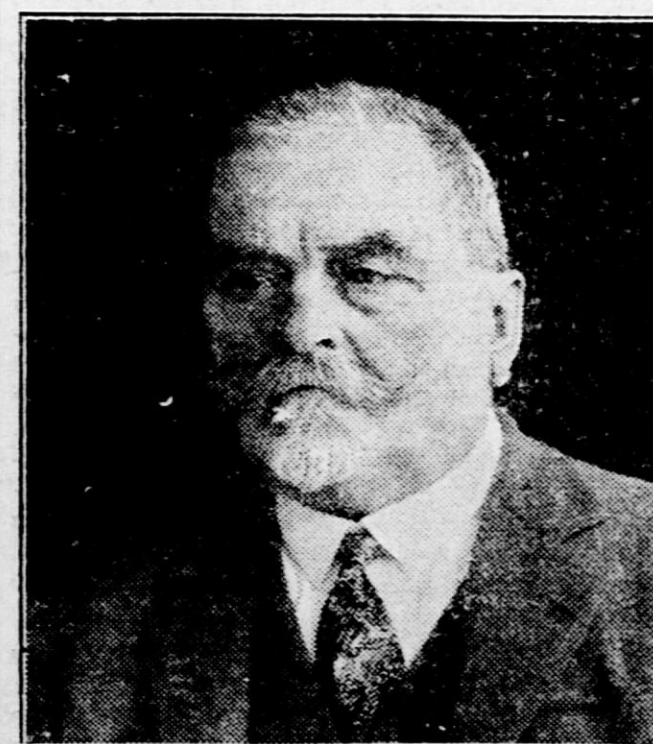

zaprav iz Zirovske občine iz Ledinj; iz kra-ja, kjer je bil doma pesnik Zakelj — Le-dinski. Ta kraj spada zdaj pod Italijo.

Svojo učiteljsko karijero je pričel dve leti kasneje kot Gantar in sicer 1. 1863 tu-di v Beli krajini, v vinorodnem Semiču. Od tu je prišel v Dragatuš in približno pred 45 leti v Dev. Mar. v Polju kot nad-učitelj, kjer je stopil po skoraj 50 letnem, trudapolnem službovanju v pokoj. Tu si je ustanovil svoj dom. Še vedno se zanima za šolske in občinske zadeve ter skrbno zasleduje vsak napredek.

In tretji najmlajši te trojke je nadučitel-j Benedek, živeč v Ljubljani. Kdo bi mislil, da je že v 83. letu, če ga vidi na ulici čvrste, lepo zvrstane postave? Duševno je še vedno čvrst in čil.

Doma je Benedek na Sorškem polju v Mavčičah, v kraju pesnikov bratov Simona in Janeza Jenka. Oba je dobro poznal. Z Janezom je bil celo sošolec v Kranju. Nje-mu je bila prva učiteljska pot, po dovrše-nem učiteljsku na Kras v Orehek 1. 1867.

Svojo 45 letno učiteljsko službovanje je iz-polnil na Notranjskem, nadalje na Planin-bližu 45 let.

Vsi trije hranijo velik kos šolske zgu-dovine stare in tudi že nove šole, nje raz-voja in napredka. Vsi trije so pričeli svojo

učiteljsko karijero v konkordatski dobi, ko je bila šola podrejena cerkvi, pravza-prav duhovščini v vsem. Tedaj, ko je ve-ljal učitelj prej za zlo in breme kot za do-bro in koristno in ko je videla večina pred-stojnikov v njem pravega podložnika. So bile tudi častne izjeme med tedanjimi du-hovniki, ki so visoko cenili šolo in v učitelju videli prosvetnega, sebi enakega de-lavca in ne svojega hlapca. Redki so bili, bili so pa le.

Takrat je bilo učitelju prepovedano no-siti brado in brke. Učitelji so bili nastav-ljeni z dekreti knezoškofijskega ordinarija-ta, seveda v nemščini. V teh dekretih je je zahtevala brezpogojna pokorščina in ne-omadeževano versko življenje, s podpisom (Savasehnigg) zagrizenega nemškutarja, katerega so imeli ne-le tedanji učitelji, ampak tudi nekateri, posebno narodno ču-teči duhovniki hudo v želodeu. V takih ča-sih in razmerah je pričela ta trojka izvr-vsakih učnih pripomočkov, tu in tam pri naravnost ogromnem številu otrok s silno ševati svoj vzvišeni učiteljski poklic brez pičlimi dohodki, ki so obstojali večinoma v biri. Pa kakor mnogi drugi, ki so že v večnosti se je tudi ta trojka idrijskega učiteljskega iz konkordatske dobe oprijela z vso vmeno svojega poklica.

Njih dele ni bilo le v šoli, med štirimi stenami. Gostili so poleg tega še z največjim veseljem sadjarstvo in vrtnarstvo. Bili so neutrudljivi in poštvovalni delavci pri raz-nih prosvetnih, dobrodelnih in nacional-nih društvih. Bili so najmarljivejši orači in sejaleci med ljudstvom. Po svojem prepi-čanju vedno napredni, neomahljivi značaj v še tako hudih in težkih časih. In teh na-čel se drže še dandanes v svoji visoki sta-rosti. Poleg šolskih listov so bili vedno zvesti naročniki »Slovenskega Naroda«.

Vedno, do zadnjega, so zvesto vršili svoje politične dolžnosti v naprednem smislu. Njih trud in delo se ne da preceni-ti, kajti mladi učiteljski rod nima danda-nes niti pojma o nekdanjem delu starega učiteljstva, posebno še v dobi, v kateri je še delovala ta zadnja trojka.

Zelimo možem-veteranom zadnji trojki — slov. učiteljstva, da bi do najkrajnejših mej človeškega življenja duševno in telesno ostali zdravi in čili.

Silvestrov večer

»Ljubljanskega Sokol« v Narodnem domu (vhod za Bleiweisovo ceste). Bogati spored Ples. Začetek ob 20.30, konec ob 3. uri. Vstopnina Din 10.—

Razstava kanarčkov

Torej tudi letos bo ta ljubka razstava ki se tako lepo prilaga božičnim prazni-kom, saj je kanarček skoraj simbol prijet-ne domačnosti. Kakor vsako leto o božiču, jo tudi jutri na sveti dan dopoldne od-pre v telovadnici mestnega liceja na Blei-weisovi cesti odsek za vzgojo kanarčkov iz Harza in člani tega odseka Društva za vzgojo in varstvo ptic pevk okrog 100 plemenitih kanarčkov vrvincev, ki so razvršeni v kolekcijah t. j. skupinah po 4 pev-ce. Kdor ne more na razstavo, bo te male umetnike gotovo rad poslušal v radiu. Če bodo hoteli priti na povelje pred mikro-fon, seveda, misli kaj, ki ne ve, da so vse kolekcije kanarčkov že šolane, da pojo na razstavi in pred mikrofonom, samo če njih rejec to hoče. Kakor bi jih navil, tako go-tovo se oglase, ampak primeri se pa ven-dar, da so trmasti ali imajo tremo ter se ne dajo preprostiti. Saj veste, da imajo vsi umetniki svoje kaprice, zato je pa boljše, če greste na razstavo, kakor bi čakali na petje pri radiu.

Društvo za varstvo in vzgojo ptic pevk v Ljubljani je staro že sedem let in je na zgradbo edino v vsej državi. Svojo lepo na-logo opravlja na ta način, da nabavlja va-lilnice, kjer sadjarjem neprecenljivo ko-risni ptički prav radi gnezde, pozimi pa društvo nastavi po mestnih nasadih krmil-nice in skrbji, da je tudi vedno dosti krmne za lačne živalce v njih. V Nemčiji ima ena-ko društvo 80.000 članov, zato je po po de-želi in mestnih nasadih tudi polno ptic, pri nas ima pa zelo potrebno društvo le malo članov in zato tudi malo dohodkov, ki z njimi nabavlja krmilnice in krmno za ptičke. Da društvo zbere primerno vsoto, zato prireja razstave kanarčkov in kdor razstavo obišče, stori dobro delo, ker po-maga pticam, ki oživljajo mestne nasade in vrtove, prebiti zimo, da ne poginejo, ker v mrazu ne morejo dobiti hrane.

Na razstavi bomo pa slišali reš prvo-vrstne krikate umetnike, ki bodo tekmovali med seboj za zlate in srebrne medalje. Po-nosni smo lahko, da naše društvo vzgaja tako izvrstne pevce, da jih pride soditi sam predsednik sodniškega zbora in predsednik Društva za varstvo in vzgojo ptic pevk g. Ascher iz Münchena, torej prvi strokovnjak v Nemčiji. Da pa dobri varuhi ptičkov po parkih privabijo na razstavo čimveč obis-kovalec, je letos vsaka vstopnica tudi srečka loterije, kjer je za dobitke 10 naj-boljših kanarčkov-pevcev in 10 knjig »Življenje, vzgoji in petju kanarčkov vrvincev. Svojim malim za božič pač ne morete napraviti večjega veselja, kakor če jih na sveti dan ali na sv. Štefana peliate na raz-stavo in pomislite na srečo otrok, če zade-nejo še kanarčka!

Naše božično darilo

trgovcem, obrtnikom in vsem poslovnim ljudem je

zlata vreden

svet, naj za novo leto inserirajo v »Sloven-skem Narodu«, ker je najcenejši in imajo oglasi v njem

siguren uspeh!

Uprava »Slovenskega Naroda«.

Manufaktura

Praznike vesele, srečne in lepe

Vam želijo

uprava, uradniki, potniki.

Ljubljana, Aleksandrova cesta 8.

Dnevne vesti

Vesele božične praznike vsem sotrudnikom, naročnikom, inserentom in čitateljem »Slovenskega Naroda«.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

— Za magistra farmacije je bil na zagrebškem vseučilišču dne 23. t. m. promoviran g. Josip Sušnik, sin g. lekarnarja Riharda Sušnika v Ljubljani. Čestitamo!

— **OUZD ni oproščen poštarine.** Po obvestilu dravske direkcije pošte in telegrafa z dne 13. decembra 1930. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani in njegove ekspoziture niso oproščeni poštarine za poštno maske v krajevnem prometu. Vse delodajalce, delojemalce in druge, ki stanojajo na sedežu urada ali ekspoziture, vnaprejšnje vabimo, da o dajo vse prijave, odjave in druge dopise osebno v pisarnah urada, odnosno ekspoziture. Ako pa hočejo te pošiljke dostaviti po pošti, pa naj jih pravilno frankirajo, kakor druga zasebna pisma. Pisma, ki v krajevnem prometu ne bodo opremljena s predpisanimi znamkami, bo moral urad neophrta zavržati, da se izogne plačilu kazenskega porta.

— **II. vseslovenska beseda.** Jednoto slovenskih listov. Leto dni po nepričakovanem uspehu I. vseslovenske besede prireditelji Jednoto slovenskih listov v Pragi 2. februarja 1931 drugo besedo pod protektoratom predsednika Masaryka in častnim predstvom poslanikom slovenskih držav. Poleg poslanikov slovenskih držav — so v častnem predstvom zastopani vsi pomembnejši slovenski kulturni in socialni delavci.

— **Iz prosvetne službe.** V višjo skupino so pomaknjeni profesor gimnazije v Mariboru Milan Grošelj, suplenti gimnazije v Celju Peter Kovačič in suplenti III. realne gimnazije v Ljubljani Rihard Alenec.

— **Nalezljive bolezni v dravski banovini.** Od 1. do 7. t. m. je bilo v dravski banovini 24 primerov tifuznih bolezni, 108 škrlatne, 61 ošpic, 213 dave, 13 šena, 14 vnetja priušne slinavke, 2 odrenelosti, 1 tifus, 2 nalezljivega vnetja možganov ter po 1 griže, dušilnega kašlja in krčevite odrenelosti.

— **Klub jugoslovenskih zdravnikov** — abstinov. 16. t. m. so ustanovili zdravniški v Zagrebu klub jugoslovenskih zdravnikov-abstinov, ki ima namen propagirati nove znanstvene ugotovitve o alkoholu, aktivno podpirati pobjanje alkoholizma med našim ljudstvom in s tem sodelovati pri povzdigu narodnega zdravja, pomagati, da se ublaži in odpravi socialna beda kot posledica alkoholizma, organizirati znanstveno proučevanje alkoholnega vprašanja v naši državi in zbitati med jugoslovenski zdravniški zanimanje za problem alkoholizma.

— **Društvo sadnih trgovcev** za dravsko banovino v Mariboru sklicuje za nedeljo dne 28. decembra 1930 ob 10. uri dopoldne v restavraciji g. Nekrepa v Mariboru, Vetrinska ulica 4, svoj redni občni zbor z mnogovrstnim dnevnim redom. Za članje je udeležba obvezna pod globo Din 200.— Nečlani se tem potom vnaprejšnje vabijo. Trgovci zavezujejo se, da je bodočnost le v organizaciji in le v skupnem nastopu se bomo lahko proti mazastru-zoperstavljenju in obrekovanju branili. Naše društvo naj bo za nadaljnji veliki razvoj sadne trgovine. Bodočnost prinese in predvideva velika razočaranja za sadne trgovce, zato pridite vsi na občni zbor brez izjeme in brez izgovora, in kdor se ni član naj še to stori in se takoj prikladi. Le v organizaciji je moč in vaša srečna bodočnost.

— **Zdravilišče »Radio-Therma«** v Laškem se je na splošno željo adaptiralo in preuredilo tudi za zimsko obratovanje in je odprto skozi celo leto. Uspešno tečenje revmatizma, išiasa, bolezni sklepov, ženskih bolezni itd. Oskrbovna je znižana. Podrobna pojasnila daje uprava zdravilišča.

— **Smuški tečaj** v Novi vasi na Blokan, ki ga bo vodil g. R. Badjura, se bo vršil od Božiča do Novega leta. Snežne razmere so ugodne. Za udeležence tečaja je preiskrbljenih 40 čednih postelj v zakurjenih sobah. Vsa prehrana s stanovanjem vred znaša 40 do 45 Din za osebo na dan. Ob božičnih praznikih bo odhajal iz Ljubljane ob 8. zjutraj od Čenočvarja. Pečnikarjev direktni avtobus skozi Velike Lašče in do spe v Novo vas ob 12. Ob 13.30 odhaja od Čenočvarja drugi avto, ki do spe v Novo vas ob 19.15. Ob delavnicah pa odhaja Pečnikarjev direktni avtobus ob 12.15 in do spe v Novo vas ob 15. Z Rakeka vozita tudi dva avtobusa ob 8. zjutraj (po dohodu vlaka, ki odhaja iz Ljubljane ob 7.30) in do spe na Bloško polico ob pol 12.; iz Bloške police je v Novo vas še štiri km peš. Drugi avtobus z Rakeka odhaja ob 20. in pride na Bloško polico ob 21.15. Vzemite seboj odejo! Udeleženci naj se javijo v Novi vasi v gostilni pri Pakizku, kjer sprejema vodja tečaja g. Badjura prijave tudi še med tečajem.

— **Smučarski tečaj** pri hotelu Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru se prične dne 25. t. m. pod vodstvom g. Janeza Kvedra, nastavnika JZSS v donaldskih urah se bo učilo začetnike, popoldne pa se bo prirejalo krajše izlete in vaje s smučarji, ki so že deloma izvežbani. Prijavnica za tečaj 100 Din je poličiti pri oskrbnici hotela.

Celodnevna prehrana in pranočina v kuhinji sobah 75 Din za osebo.

— **Zadnji dvojni zvezek letošnjih »Zborov«** izide po praznikih Vsebinska glasbenega dela: L. M. Škerjanc »Iskre«, ženski zbor s sopranskim solom. — V. Mirk: »Mornarska«, moški zbor. — E. Adamič: »Beneška«, solospjev za tenor s klavirjem. Vsebinska književnega dela: Janez Završan, 40 let pevec. — J. Skalar: Spomini na Janeza Završana. Naši skladatelji. Iz naših organizacij in društev. Koncerti. Novosti. Razno. Listnica uredništva in uprave. — Sliki J. Završana in kvarteta Glasbene Matice. — S tem zvezkom zaključujemo »Zbor« svoj 6. letnik. Naročnina za leto 1931 ostane ista kot je bila letos (50 Din). Priporočamo, da naročniki takoj obnove naročnino. 6. zvezku priložimo polnočnik. Pevski zbori, pevovodje, pevke in pevci! Podprite »Zbore« s čim številnejšimi naročili.

Najlejša izbira BOŽIČNIH in NOVOLETNIH DARIL

kakor aluminijaste posodice za otroke, kompletne kuhinjske garniture v raznih kvalitetah, jedilna orodja itd. — nudi trdka z železino

STANKO FLORIČIČ
LJUBLJANA Sv. Petra cesta 35
Oglejte si izložbe!

O gospej Mariji Trnkoczyjevi, naši vzorni materi in ugledni narodni dami objavlja »Zena in Dom« v svoji 1. številki II. letnika, ki je pravkar izšel tako toplo in dobro napisano Ivo Peruzzijsko skico, da sem jo prečital dvakrat in zdaj, ko to pišem, še tretjič. Sicer ima I. številka te lepe in čudovito poceni ženske revije sploh prav pestro vsebino. Gustav Striša piše o »Božiču in Smarjetu«, Rija Podkrajškova razmišlja o »Sveti noči« — blaženi noči, Angela Podgornikova pa o »Božičnem večeru«, odlična je pa tudi božična slička »Sveti večer« Václava Kosmaka. Saša Tavželj-Koštilova objavlja konec »Iz zapiskov vaške učiteljice« in naša slavna pevka Pavla Lovšetova kramlja prav zanimivo o »Ameriških pevskih pravih«. Prav hvalevredno je, da nas »Zena in Dom« seznanja tudi s preprosti ženskimi, kakor sedaj s Franjo Ocvirkovo, kakor nalašč za praznike je pa prerokovanje iz potez na roki. Celih 14 strani je posvečenih modi in ročnim delom, vse seveda bogato ilustrirano. Tudi ostale rubrike so zopet zanimive in koristne, najbolj aktualne je pa za žensko seveda jedilnik za božične praznike, za moške pa razprava o — rdečem nosu. Revijo prav toplo priporočamo.

— **Smrtna kosa.** Snoch je umrl v zavetišču sv. Jožefa v pokopju mitniški nadpaznik g. Matija Klepac, star 81 let. Pokopni je bil eden najstarejših naročnikov našega lista, mož plemenitega značaja, priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Pogreb bo v petek ob 16. iz zavetišča sv. Jožefa. — Na Bohinjski beli je po dolgi boleznini umrla daleč naokoli znana gostilničarka »pri Fridovih« g. Katarina Ofčič roj. Rozman. Pokopni so pokopali kot pravo dobro goreniško gospodinjino in vrata njene hiše so bile vedno na široko odprta revežem. Pogreb bo na Bohinjski beli na Sv. Stefana ob 8. zjutraj. — Pokopnikoma blag spomin! Zaljubljen naš iskreno sožale!

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo oblačno vreme, najbrž s padavinami. Tudi včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 14. v Ljubljani 2, v Mariboru 1.3, v Zagrebu in Beogradu 1 v Sarajevu 0.8. Davi je kazal barometer v Ljubljani 763.5 mm, temperatura je znašala —1.

— **Nesreče in neizgode.** Včeraj dopoldne je moral v bolnico 17letni dijak Ivan Lokovšek, profesorjev sin iz Tavčarjeve ulice, ki je pri telovadbi v Narodnem domu padel z druga in si zlomil levo roko. — Včeraj popoldne se je na Kongresnem trgu ponesrečil v pokopju višji davčni upravitelj Franc Zemljarič. Tik pred nunsko cerkvijo je padel na obraz in si precej poškodoval nos. Moral je v bolnico. — Tretja žrtev nesreče je bil zlatarski vajenec Aloizij Pivnat iz Nečji pri Kamniku, ki se je zasturpil z neko kemikalijo. Fant je namreč med delom jedel kruh in ga lomil z umazanimi rokami.

— **Pfeifer in Dogan izročena sodišču.** Zagrebška policija je včeraj izročila železniška tatova in vlomilca Pfeifferja in Dogana, ki sta opleniла kovčeg trgovca Jurija Schwarza iz Zagreba, sodišču. Pri obeh je policija zaplenila 3065 gramov zlatnine v skupni vrednosti 340.000 Din. Prodajna vrednost zlatnine je seveda skoraj še enkrat večja. V tatvino je bil zapleten še neki starejši železničar, ki pa je iz strahu pred posledicami izvršil samomor. Tvrddi »Precioz« manjka še za 100.000 Din zlatnine.

— **Tragična smrt mladega delavca** v Sarajevu. Na zgradbi palače podružnice Državne hipotekarne banke v Sarajevu se je pripetila v ponedeljek popoldne težka nesreča, katere žrtev je postal 19letni Sreto Stojanović iz Smiljanca v Srbiji. Pleskal je na stavbi ogradjo, nenadoma je pa izgubil ravnotežje in strmoglavil 12 metrov globoko. Razbil si je glavo in nezavestno obležal. Pripeljali so ga v bolnico, kjer je pa poškodbam podlegel.

— **Prodaja lesa in drv.** Direkcija Šum v Ljubljani sprejema do 7. januarja 1931 ponudbe glede prodaje lesa in drv. Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zornice za TOI v Ljubljani.

Debeli ljudje dosežajo z vestno uporabo naravne »Franz Josefov« grenčice izdatno izboljšanje črevesja brez vsakega napora. Mnogoštevilna poročila zdravnikov-strokovnjakov potrjujejo, da so tudi oni, ki bolujejo na ledvicah, protinu, revmatizmu, kamnih in sladkorni bolezni zelo zadovoljni z učinkom »Franz Josefov« vode. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Kje? Na Kongresnem trgu poleg lekarn Bahovec

dobite okvirje za slike od enostavnih do najmodernejših. — Cene zmerne

Matko Počganič
knjigovoznica — galant, delavnica.

17 Ljubljane

— **Ij Bela in črna Ljubljana.** Prejeli smo: Sneg je pokril vsa naravo, da se odpočije in nabere novih plodnih moči. Staro in mlado je hitelo preteklo nedeljo v belo ljubljansko okolico, da se navzven sveže zimske lepote. Mladina je glasno rajala s sankami in smučkami na bregovih tovolškega gozda — vsepovsod prelepa slika božičnega razpoloženja: snežna belina, rodilo se je novo življenje, zdravje, nva volja za gibanje in delo. Domov grede se mi nudi v prvih večernih urah na koncu Kolodvorske ulice pri Mestnem kopališču slika črne Ljubljane. Smrdljivo alkohol in kuhinjski gostilniški zrak udara skozi vrata, neznošno kričanje, vpitje in pijano petje se mešajo in razlegajo daleč na okrog — slika moralnega umiranja in smrti. Zunaj na cesti gruča pijanih moških in žensk v glasnem prerekanju in prepiru. Bojazljivo se bliža bledična žena, solze ji zalivajo mlado izstradano obličje, dete v naročju plače. Prosi, jadicuje — mož iz pijane gruč je v surovih kletvah zavrača, naj se pobere domov, odkoder je prišla. — Tu so problemi socialnih vprašanj, ki razjedajo človeško družbo, ki zavdevajo ob korenine naših javnih uprav, vsega našega gospodarskega in v svojih dalekosežnih posledicah — našega državnega življenja. In kdo je tega kriv! Goto ne samo krhka na nizki stopnji izobrazbe in vzgoje stoječa osebnost. Razmišljajmo! Čuvajrji javnih in splošnih koristi!

— **Ij Perutninarški tečaj.** Dne 20. t. m. so se zbrali perutninarji k zaključni tečaja. V mestni klavnicni je bilo navzočih nad 140 tečajnikov, kjer se je razkazovalo klanje perutnine in sicer po francoskem načinu, primerno za eksport. G. Hedžet iz Šiške je praktično tolačil to delo. G. dr. Kunc je lepo opisal ameriški način klanja. Za tem sta ga. Čemetova in g. Seher demonstrirala praktično kapunjenje na starejših petelinih. Nato se je vršil ogled glavniških naprav pod vodstvom g. dr. Kunca. Popoldne ob 14. je bilo nadaljevanje predavanj v dvorani Delavske zbornice. Prva je predavala g. Černetova o valjenju, konserviranju jajc itd. Na to je predaval kmetijski referent g. Malasek z Nevega mesta o krmljenju razne perutnine. Oboje predavanj je bilo zelo praktično in naravno, s katerima so bili tečajniki zelo zadovoljni. K-t zaključno predavanje je pa imel g. Zupanc iz Maribora. V zbranih in poljudnih besedah je predavatelj podal najvažnejše iz vsega perutninarstva. Zaključujoč svoje izvajanje z vzklikom »kikiriki« so tečajniki bili tedaj izredno animirani. Ta tečaj bo vzgojevalno vplival na razvoj perutninarstva zlasti na deželi. Ko se je zahvalil tajnik Kmetijske družbe, g. Kafol, banki upravi za podporo, ki je omogočila prireditve tečaja, in predsednik odseka g. Seher vsem predavateljem za zares izbrano in poučna predavanja, so se tečajniki ob 5. popoldne razšli.

— **Ij Seznam izgnanih predmetov, prijavljenih upravi policije v Ljubljani v času od 1. do dne 15. t. m.:** 100 Din; 300 Din; 160 Din; denarnica, v njej 10 Din in dovoljenje za bivanje, glaseče se na ime Spacapan Rudolf; listnica, v njej 60 Din in akademska legitimacija, glaseča se na ime Kraljevič Anton; denarnica z 240 Din; listnica z 3 do 4000 Din, v njej tudi razni računi, glaseči se na ime Pristavec Franc; denarnica, v njej 1020 Din in odrezek poštno polnočnice o plačanem davku; ročna torbica, v njej 180 Din in 3 legitimacije, glaseče se na ime Masak Mana; pas za kilo; cigaretna floza; srebrna ženska

N. Tasin

Maščevalna žena

Vrata so se s silnim ropotom na stečaj odprla in v kabinet ravnatelja detektivskega zavoda Steinmetza je planila elegantno oblečena mlada žena. To je bil pravi vihar, orkan, eksplozija bombe, potres.

Ravnatelj je planil ves prestrašen pokoncu, toda kot človek, ki je vajen še kočljivejših položajev, se je takoj obvladal. »Lepa, bogme! — je pomislil. — A oči! Požar, Vezuv!

— Ah, lopov! — je zakričala žena, omahnila v naslanjaj in sklenila tragično roko. — Ah, podlež! Izdajalec!

— Milostiva gospa, nimam časti... — Da, lopov, vam pravim! Capin, nestvor, tolovaj!

— Toda, milostiva gospa... — Mislite, za božjo voljo! Samo dražite me!

— Toda, milostiva gospa... Potrudite se vsaj povedati, zakaj me tako zmerjate.

— Vas? Ha-ha-ha! Kako ste smešni! Kaj pa imate vi s tem opraviti?

— Aha, zdaj pa se razumem. Izneveril se je vam mož in vi...

— Mož? Bogme, kako trdo glavo

ura z veržico; zlat poročni prstan; ragla za vrtnje cevi; kuverta z računi na ime Tornago; hranilna knjižica »Vzajemne« posojilnice, glaseča se na ime Sedlar Alojzija z vlogo 3.500 Din; črno spodnje krilo; rjava aktovka, v njej nekaj perila; listnica z dokumenti, glasečimi se na ime Pristavec Franc; prozoren šal z roza rožami; zavitek modrega blaga; zlatna ženska zaplestnica; srečka drž. razr. ioterije 024404 iz leta 1930 — XXI. kolo; zlat zapestna veržica z zlato deteljico kot obeskom in zlat svinčnik z monogramom »J. K. Božič 1929«.

— **Ij Seznam najdenih predmetov, prijavljenih upravi policije v Ljubljani v času od 1. do dne 16. t. m.:** 20 Din; 100 Din; 900 Din; 1000 Din; ženska srebrna ura za zaplestnico; denarnica v njej 28 Din, 2 ključa in 7 gumbov; zračna sesalnika; damski dežnik; 4 m dolga voviga, drobna zlata zaplestnica; pes »doberman«; zlata očala; rjava aktovka, v njej svilnata samovoznica in 1 par nogavice; črn puran in denarnica s 15 Din. V železnihških vozovih so se našli ti-le predmeti: 29 dežnikov, 9 palic, 2 čepci, 2 zavitka raznih pletenin, 2 zavitka perila, merilo za deske, risalna tabla v mapi, ročna torbica, aktovka, pločevinasta cigaretna doza, zavitek stare obleke, blago za površnik, kratak kožuh, očala, zlat prstan, ročna torbica z Din 638.50, zavitek lovskih potrebščin, ženski plašč, 2 damska klobuka, srajca, čepci za britje, boa klobuk, aktovka, listnica z 10 Din, ročna torbica z 72 Din, par ženskih rokavic, zavitek umazane perila, zaboj tapetiškega orodja in prazna vreča.

— **Ij Dramski odsek viškega Sokola** vpripori v nedeljo 28. t. m. ob 5. popoldne mladinsko igro s petjem »Pehta«. Mladina in njeni starši vnaprejšnje vabljene. Cene znižane.

— **Ij Na Štefanovo** popoldne ob 4. prireditelji Sokol svoji deci običajno božičnico. Vprijori se mladinska igra: »Na botlehenskih poljanah«. Po igri pogostijo deca. Starši sokolske dece vnaprejšnje vabljene. Vstop prost.

— **Ij Lutkovno gledališče Ljubljanskega Sokola** ponovi v nedeljo 28. t. m. v Narodnem domu (vhod iz Bleiweisove ceste) ob 4. popoldne dr. Fausta fantastično igro v petih dejanjih s predigro.

— **Ij Pevski zbor učiteljskega UJU v Ljubljani** priredi v nedeljo dne 4. januarja (ob pol 11. v uniojski dvorani matinejo, v popoldne dne 5. januarja ob 20. v uniojski dvorani koncert. Na sporedu so skladatelji: Emil Adamič, Anton Fecster, Zlatko Grgošević, Matej Hubad, Marij Kogoj, Anton Lajovic, Slavko Osterc in Marko Tajčević. Dirigent Srečko Kumar. Sopran-solo gđica, Anica Meze.

— **Ij Se je čas, da izbere Božič** nalivno pero z garancijo za vse življenje. Med par sto komadi najde za vsako roko primerno pero. — A. PRELOG, Ljubljana, Marjin trg. 670n

— **Ij Društvo »Soča«** v Ljubljani želi vsem članom, prijateljem in obiskovalcem naših predavanj vesele božične praznike. Obenem naznanja, da priredi običajni Silvestrov večer letos v vseh prostorih Kazine. Spored bo zelo zanimiv in zabaven poln, kakor: godba, deklamacije, Cici-bančka, petje, kupleti, kratko zabavno predavanje in komični nastopi Sočinega dramskega odseka. Prehod iz starega v novo leto bo spremljal času primeren nagovor z lepo alegorijo. Nato sledi prosta zabava s plesom. Sočani in prijatelji, vabimo vas na Silvestrovo k Soči, kjer prebijate v lepi in veseli družbi zadnje ure starega in prve novega leta. Zato naj velja geslo: »Na Silvestrovo vsi in vse v Kazino!« — Veseljeni in dramski odsek »Soče«. 681n

— **Ij Mladinska filmska matineja ZKD** v kinu Matici. Najlepšo božičnico pripravijo starši svojim otrokom s tem, da jih pripeljejo na božično matinejo veselih zvočnih šalov in v kino Matica. Bogati in šaljivi spored je skrbno izbran in primeren za deco, zanimiv in poučen pa tudi za odrasle. Svoje burke bo uganjal mladi klub Rantaplanovcev, ki bo nastopil v dveh dovedajanskih šalov: »Rantaplanovci v cirkusu« in »Rantaplanovci gredo v šolo«. Posebno senzacijo in novo presenečenje za staro in mlado bo film »V pasjem baru«. Tu bodo nastopili sami dresirani, govoreči psički, oblečeni v posebno lično garderobo, vedli pa se bodo kot mi obični ljudje. Tudi priljubljena Miki - miška bo uganjala svoje veselosti in razposajeno skakala po ledu ter izvajala tam svoje zimske-sportne senzacije. V pouk mladini bo služil zanimiv zvočni tednik prikazujoč naj-novejše svetovne dogodke. Škratka krasen in pester zabaven spored. Predstave na

oba božična prajnika ob 10. in 11. uri dop. V soboto ob pol 3. pop. in v nedeljo ob 10. ter 11. uri dop. Vse predstave v Elitnem kinu Matici. Vstopnice se dobe eno uro pred dotično predstavo pri blagajni kina Matice. Cene prostorom zelo nizke.

— **Dr. Dragaš:** »Pomoč novorojenčku in dojenčku«, knjiga o negi in prehrani ter vzgoji otrok se dobi v vseh knjigarnah.

— **Ij Mesina** zastavljalnica, bo imela redni dražbi za v maju 1930 zastavljene dragocenosti — zlatnino, srebrnino in dragulje — dne 7. januarja, za efekte — perilo, stroji itd. — pa 12. januarja 1931, vsakokrat ob 15. uri v uradnem prostoru na Poljski cesti. Dragocenosti se morejo razde repunciranja rešiti odnosno podaljšati najkasneje do 3. januarja 1931.

— **Ij NOVO! NOVO!** Kavarna Zvezda je predložila svojim gostom za letošnji Božič prav ličen katalog najraznovrstnejših domačih in tujih glasbenih del, s katerimi se je založnik-Ljubljana prav posrejeval spomnil naše umetnosti. Opremlil je ta katalog z originalnimi slikami akad. slikarja Mihe Maleša in nekaterih najmarkantnejših iz stalne razstave Narodne galerije. Vse priznanje založniku g. Guido Zupanu za to propagandno zamisel.

— **Društvo sv. Cirila in Metoda** prost svoje podružnice, da še ta mesec nakaže svoje prispevke.

— **Nad trnovsko cerkvijo** bo drevo z sijalo zvezda repatica. Stolpa bosta bajno razsvetljena.

— **Ij Knjižarna** Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3 ima v zalogi novosti iz francoske književnosti, povesti primerne za mladino od 12 do 14 let in slikanice za otroke. Sprejema naročila na ilustration, Jardin des Modes in vse druge inozemske časopise in revije. Na prodaj ima tudi Cankarjevo: Moje življenje v italijanskem prevodu.

— **Ij Elitni plesni tečaj** bo imel tudi v petek 26. t. m. svoj plesni večer v Kazini. Vodstvo: Jenko. 684n

— **Ij Popoldanski ples** na »Štefanovo« v petek ob pol 16. do 19. priredi Jenkova šola v Kazinski dvorani. Vabljeni ljubitelji plesa. 683n

— **Ij Vodstvo kuharskih tečajev** v Prečni ulici št. 2. pritičje otvoril božičnih praznikov v svojih prostorih shajališče za služkinje. Odprto bo na Sveti dan, 25. decembra 1930 in danje vsako nedeljo in praznik od pol 4. popoldne do pol 7. večer. Pridite v obilnem številu. Vstop prost. Kurjeni prostori. 682n

— **Ij »Ljubljanski Zvon«** priredi dne 31. decembra v splošnih in gornjih prostorih hotela Bellevue svoj vsakoletni Silvestrov večer. Petje, godba, kupleti, srečolov itd. Prijatelji društva vabljene.

— **Ij Izredno zanimiv koncert** bo v nedeljo, dne 4. januarja 1931 v veliki kazinski dvorani. Nastopil bo češkoslovaški duhaški tercet, ki bo izvajal celo vrsto češkoslovaških in jugoslovenskih narodnih pesmi prirejenih za en glas s spremljevalcem violine in dud. Mandrov duhaški trio potuje decembra in januarja meseca po celi Jugoslaviji in Italiji, kjer prireja svoje koncerte. Vstopnice bodo v prodaji po praznikih v Matici knjigarni.

— **Ij Božičnica društva Skrb za mlado** o v Ljubljani, se vrši v petek dne 26. decembra 1930 ob pol 3. uri popoldne v Sokolskem domu na Taboru. Društvu se je posrečilo po velikem trudu zbrati primerne prispevke, da bo zamoglo odobravati 60—80 otrok, najrevnejših staršev z toplo obleko in deloma tudi z čevlji. Z delom po-žrtvovalnosti se je osrečilo marsikatero siroto, da bo imela v mrzlih zimskih dneh vsaj toplo obleko. Društvo se tem potom še enkrat najtopleje zahvaljuje vsem darovalcem, ter jih prosi da bi tudi v bodoče podpirali akcije društva, ki ima namen pomagati vedno le najrevnejšim.

— **Ij Merkurjev ples.** Najtomejša prireditelj letošnje plesne sezije bo zopet brezdvomno tradicionalni Merkurjev ples. Vrši se tokrat v soboto dne 10. januarja 1931 in sicer prvič v krasni plesni dvorani v vseh prostorih Trgovskega doma opremljenih za potrebo s toplimi in mrzlimi jedli. Prirediteljni odbor je s predpripravi neumorno na delu, tako da bodo posetniki vsekakor najprijetnejše izne-našeni. Opozarjamo na to elitno prireditev že sedaj. 67n

Če mož kuha.

Sosedu je ušla žena. Rečeš si mora sam kuhati. Pri tem robanti in kolne, da se kar bliska.

— Da mi je ušla žena, to še ni taka nesreča, da mi je pa ušlo mleko, to je nečuvno!

— V Gruenwald! — je zaklicala šoferju.

Avtomobil je zdiral po asfaltu. — Ah, mrcina! Lopov! — Pomirite se, milostiva gospa. — Ta je pa dobra! Ta capin se mi izneveri, od mene pa zahtevajo, naj bom mirna! Če pomislim, da sedi zdajle, ta hip s svojjo pevko v separirani sobi...

Zakrila si je oči z robcem.

— Milostiva gospa, lepo vas prosim! Hotel ji je odstraniti roko z obraza, ker pa ni šlo, jo je objel previdno čez pas.

— Milostiva gospa, tako očarljive dame ne morem videti objokane.

— Molčite! Za božjo voljo molčite! Dražite me! Ah falot! Capin! Cigan! Le čakaj, da pridem do tebe!

Kmalu se je avtomobil ustavil pred restavracijo za mestom, ki je bila ob tem času skoraj prazna.

Ona je skočila iz avtomobila prva in liki furija je planila k najbližjemu natakarju.

— Koliko separiranih sob imate?

— Tri.

— So zasedene?

— Ne.

imate! Sicer pa — tudi to je bilo. Mož mi je postal nezvest, toda osvetila sem se mu, kruto sem se mu osvetila.

— Zapustili ste ga?

— Še huješe: poskala sem si ljubčka. In zdaj je ta lopov...

— Kdo? Mož ali ljubček?

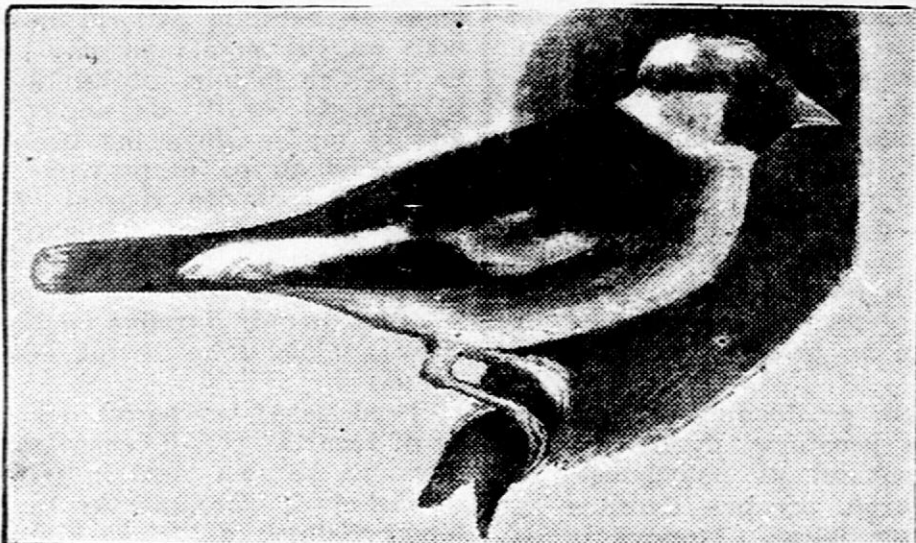
K razstavi kanarčkov

Zanimiva zgodovina teh ljubkih krilatcev, ki so že od davnih časov priljubljeni spremljevalci človeka

Ljubljana, 24. dec.

V Ljubljani imamo društvo, ki ga le malokdo pozna. V mislih imam Društvo za varstvo ptic, ki se pod predsedstvom g. dr. Antona Šapljice sicer tiho, a prav lepo razvija. To društvo postavi vsako leto po mestnih nasadih one male hišice, kjer ptički vedno najdejo dosti hrane. Člani se pa pečajo tudi z rejo raznih ptic in društvo ima poseben odsek za rejo kanarčkov. Vsak božič nam društvo priredi lepo razstavo teh plemenitih pevcev in tudi letos bodo na sv. dan in na sv. Štefana romale množice mamic s svojimi milimi v licej gledat in poslušati kanarčke, slišali bomo pa najboljšie krilate pevce tudi v radiu. A letos nas ljubitelji kanarčkov presenetijo

ohraniti si ta monopol celih sto let in samo ponosno španske ladje so vozile kanarčke v Evropo, a leta 1622. poroča neka italijanska knjiga, da se je na italijanski obali razbila španska ladja, ki je imela na krovu tudi veliko množico kanarčkov. Osvobodeni ptički so leteli na zapad proti Kanarskim otokom, a opešali so in prispeli le do otoka Elbe, kjer so se v milem podnebju naglo razmnožili. Tudi italijanski trgovci so bogateli, bili so pa tako lakomni, da so v kratkem polovili vse kanarčke in jih na Elbi popolnoma iztrebili. Vendar so bili pa Italijani pametnejši od Špancev in so jeli rediti dragocene ptičke tudi v kletkah. Reja je bila uspešna in se je kmalu razširila čez Gornjo Italijo tudi po Ti-

Kanarka z avbico

še na poseben način. Vsaka vstopnica za razstavo je namreč obremenjena tudi s srečka, dobilki bodo pa kanarčki. Ker skoraj ni hiše brez tega malega pevca, skoraj nikdo pa ne ve, kako dolgo nas že razveseljujejo, pa spregovorimo o njih zgodovini.

Znano je, da divji kanarčki, ki so bližnji sorodniki in po postavi in barvi zelo podobni našim grilčkom, žive na srečnih otokih Kanarskih, daleč v širokem Atlantskem morju. Že v prastarih časih so prebivalci teh otokov ptičke jemali iz gnezd in jih krotili, potem pa prodajali mornarjem, ki so prijazne ptičke jemali seboj v domovino. Kmalu se je razvila prava trgovina s kanarčki, ki so vedno lahko šli v denar, čeprav so bili dragi. Trgovina je pa postala tudi podlaga reje kanarčkov, ki je v Evropi že stoletja zelo razvita.

Ko so se leta 1478. tedaj močnogi Španci polastili Kanarskih otokov, so tam našli tudi že kanarčke v kletkah in kmalu so mali pevci postali tudi v Španiji ljubljenci. Kanarčki so prišli v modo in marsikatera velika gospa se je dala slikati s svojim krotkim ljubljencem na prstu. Moda je zahtevala, da plemkinja ni smela biti brez kanarčka, in naglo se je z njimi razvila cvetoča trgovina, ki je obogatela mnogo trgovcev. Kanarčki so postali tako dragi, da so jih mogli imeti le premožni sloji, in trgovina z njimi je donosala take dobičke, da so si Španci hoteli ta novi vir dohodkov na vsak način ohraniti le za sebe. Uvažali so prav malo kanarčkov in so prodajali le samce, da bi preprečili rejo teh dobičkonosnih ptic. Res je Špancem uspelo

rolah in polagoma dalje proti severu, dokler se ni udomachila tudi po vsej Nemčiji in drugih kulturnih deželah.

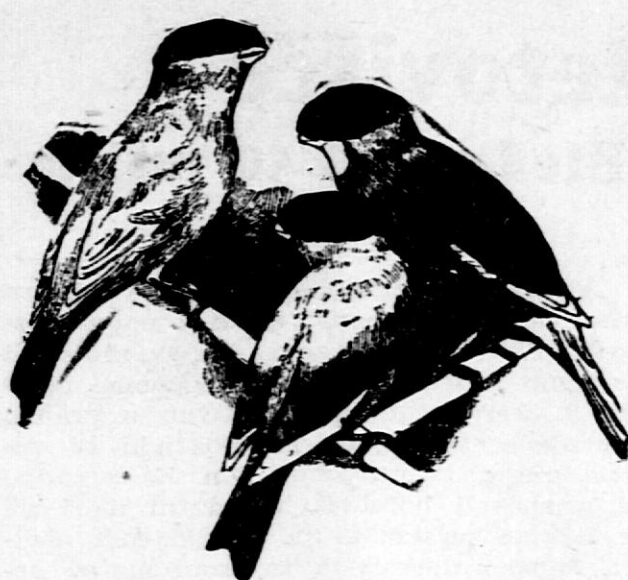
Mesta Innsbruck, Augsburg in Nürnberg so postala središča reje in trgovine s kanarčki in obrt je donosala take dobičke, ker je bilo povpraševanje veliko, da se je proti koncu 18. stoletja ustanovila na Tirolskem družba, ki je na debelo kupovala po Nemčiji in Švici zrejene kanarčke

Bastard kalina in kanarke

in jih izvažala v Anglijo in Rusijo ter celo v Carigrad in Egipt. Tako je n. pr. samo Anglija vsako leto kupila 1600 kanarčkov. Reja in trgovina se je v Nemčiji, predvsem pa v Harzu ohranila do današnjih dni, ko jih seveda še mnogo več izvozijo v druge dežele in celo v druge dele sveta. Reja teh ljubkih pevcev je danes pomembna obrtna in trgovska stroka, ki je tudi pri nas že tako razvita, da so rejci kanarčkov organizirani. Najmočnejša združba v Evropi zrejenih kanarčkov sta v ovišem času postali Severna Amerika in Japonska.

Ker kanarčke že tako dolgo goje doma, torej zaradi degeneracije in ker jih na vse načine križajo, je polagoma iz njihovega perja izginilo takzvano melatično, to je ono barvilo, ki daje perju črno in črnkasto barvo, in tako smo dobili lisaste in popolnoma rumene ptičke. Kdaj so se pojavili prvi taki kanarčki, ni mogoče z gotovostjo ugotoviti, vendar je pa znan akvarel Nürnberžana Lazarja Rottinga, ki je umrl leta 1614, ki je razen kanarčka, kakoršni so divji, naslikal tudi že lisatega ptička, po-

Angleški kanarčki črnoglavke

polnoma rumenih je bilo pa mnogo znanih šele 60 let pozneje. Tedaj so se pojavili poleg že tedaj navadnih rumenih tudi že zelo redki in dragi čisto beli kanarčki, vendar so pa tudi taki že v 25 letih prenehali biti redkost, ker so jih gotovo gojili v velikem številu in je njih cena padla od 50 goldinarjev na 3 gl. Pozneje je polagoma uspelo zrediti tudi kanarčke umazano - rumenkaste barve, tigraste, bele s črnimi peruti in podobne variacije. Pred kratkim se je pa posrečilo zrediti modro-sive kanarčke, pri katerih je ravno nasprotno kakor pri rumenih, kjer je izginilo črno barvilo, izginilo rumeno in ostalo le črnkasto barvilo. S krmljenjem posebnih stvari je mogoče doseči razne umetne barve, kakor n. pr. s poprom oranžno, ki pa seveda pri goljenju zopet izginejo in se tudi ne prenesejo na mladiče.

Izpremenbe pa, ki jih je človek tekom časa dosegel na teh nekdanjih svobodnih stvarstvih prirode, se pa ne javljajo samo v barvi perja, temveč tudi v postavi sami in v petju. Tako so nastala razna plemena, ki se večkrat tako razlikujejo od divjih kanarčkov, da nikdo ne bi po potmih mogel soditi, kakšni so bili prvotno njih predniki. Nemci so zlasti gledali na petje, vendar pa pri tem niso zanemarili lepe barve in postave. Na tisoče in tisoče ljubkih pevcev srede Nemci vsako leto in jih razpošiljajo po vsem svetu. Vzgojili so razne vrste, ki se razlikujejo po petju, zadnji čas so se pa trudili izrabiti lastnost kanarčkov, ki radi posnemajo druge ptice in res se je Nemcem že posrečilo vzgojiti kanarčke, ki pojejo kakor slavčki.

Tudi pri nas poznavalci cenijo takozvane rasne kanarčke iz Harza kot najplemetnejše. Te plemenite živalice so skoraj popolnoma izpodrinile druge, ki jim pravijo »podeželske«. Te razlikujemo zlasti po perju in poznamo kanarčke z gladkimi glavami in čopaste, rumene v vseh odtenkih od temnih kakor rumenjak do nežno beorumenih, umazano rumene in sivozelenkaste, ki so najbolj podobni divjim kanarčkom. Redili so pa tudi take ptice, ki so imele nepravilno pomešanih več barv in so jih delili v lisaste in tigraste. Enobarvne svetle kanarčke s črno glavo so »menovali »črnoglavke«, take s temnimi peruti pa »lastavice«. Sicer imamo tudi pri plemenitih kanarčkih take barve, vendar pa poznavalci na barvo ne polagajo več posebne pažnje, ker jim gre predvsem le za čim popolnejše petje, zlasti pa za »vrvice«.

Na Holandskem so posebno gledali na nenavadno bizarno obliko. Ptice z izredno dolgimi nogami in skoro navpičnim truplom, na dolgem, drobnem vratu, pa z martinčkovimi glavami podobno glavo, so posebno značilne. Kanarčki najrazličnejših oblik z dolgim kodrastim perjem ali pa s čopi so bili najbolj priljubljeni. Ti so se pojavili po naključju pri reji in so jih leta 1734. prinesli iz Nemčije na Holandsko. Vse te čudne spake pa niso pelev prav lepo, ker je bilo rejcem le za obliko. Nasprotno so Angleži gledali na vzorno obliko, kar so tudi dosegli, cenili so pa tudi velikost in čisto pisane kanarčke. Zredili so bele ptičke s črnimi peruti in črnimi avbicami ter nenavadno pisane kanarčke, posebno rumene barve, ki so jo še izpremenili s posebno krmo. Tudi Francozi so vzgojili več belgijskim in holandskim kanarčkom podobnih vrst. Ker takih kanarčkov ne bomo videli na razstavi, zato objavljamo nekaj slik, vendar so nam pa ljubši naši preprosti ali tudi izsoljeni mali umetniki, ki jih je ovcevočelo celo naš največji poet Prešeren.

Zasačena.

— Kaj pa mislite, gospod? Jaz vas že naučim poljubljati mojo hčerko!
— Tega ni treba, milostiva, ker že znam.

Kričala je in besnela. Nekoč je besnela tako, da je raztrgala vse akte, kar ji je bilo na ravnateljev mizi.

Zvečer istega dne je imel ravnatelj s svojim asistentom važen pomenek.

— Dobro, — je dejal asistent končno. — Da rešim vas, sem pripravljen na to žrtve.

— Hvala vam, — mu je stisnil ravnatelj roko. — Ko se je naveličate, napravite tako, da se vam bo maščevala s kom drugim. Naslednika boste lahko našli.

Ko je prihrumela drugi dan v pisarno, ji je ravnateljev asistent s svojo zapuščeno povedal, da se je njen nezvesti prijatelj baš odpeljal z debelo blagajničarko iz Luna Parka v Wanssee.

— Ah, lopov! Ah, capin! Saj s me vedela! ... Čujte, če ste vitez, če nimate v prsih kamna, temveč srce, se odpeljiva za njim, da ga zasačiva!

— Toda, milostiva gospa, on je moj šef ... saj me razumete.

— Neumnost, nezmisel! Ne ho si drzniti. Vzameš vso svojo zaslugo. Pojdiva, pravim! Tako, niti minute ne smeva izgubiti. Avtomobil čaka pred hišo.

Čez četrte ure sta bila v Wanssee in še čez deset minut sta sedela v separiram sobi poletne restavracije.

Srečna in nesrečna številka 13

Ta številka je po splošnem prepričanju nesrečna in zato jo je treba povsod odpraviti

Ljubljana, 24. decembra.

Ljudje smo pač čudni tiči, zato imamo tako čudne navade, brige, radosti, strahove — seveda, ko so naše glave tudi precej čudne.

Glave, glave! O tem bi se dalo celo filozofirati, prav za prav bi se moralo. Gre namreč za to, kakšen pomen imajo naše butice, odnosno kakšnega pomena je tisto, kar pride iz njih. Sicer pripisujemo marsikaj razne pomen, čudovite, strahotne ali pa celo kulturne. Pomen je gotovo glavna stvar. In nobena stvar ni brez pomena. To je seve povsem pravilno, da jih pripisujemo. Saj brez pomena vendar ne more biti nobena stvar, ampak. To je tisto: ampak. Če pripisujemo vsemu temu pravilne pomen. N. pr. nekeje v kotu naše domovine pomeni nesrečo srečati babo, zopet v drugem kotu pa nasprotno. Naša domovina je majhna, vendar pa se ne moremo niti v podobnih stvareh zediniti.

Zdaj pa to — št. 13! V Ljubljani smo že na vseh koncih in krajih velemeštni, zato tudi svetovljanski kar se tiče te nesrečne ali srečne številke. Nekeje smo se natožili — kdove kje, odnosno od kod — predsojčkov ali velemeštnih nazorov, zato je pač pri nas 13 nesrečna številka tako kot v Parizu. Na drugih koncih naše mile domovine je pa temu dokaj drugače. Št. 13 jim prav toliko pomeni kot katerakoli druga, magari 00; kdo bi si belil glavo s takim prismođarijami! Ljubljancem pa ne moremo mimo tega in je amen. Iz mnogih razlogov ne. Ni pa naša naloga razpravljati o tem tako obširno, da bi kdo tudi temu ne pripisoval kakih posebnih namenov. So tajne, ki se ne dajo kar tako razjasniti. In nas navsezadnje tudi ne smejo zanimati. Dovolj se je govorilo že o tramvaju in o drugih pregrehah, ki so v zvezi s to številko.

Morala čez vse! Nočemo nobenih namigavanj, sploh ne pripisujemo tej številki nobenega slabega pomena ali namena, rajši nismo velemeštni. Križ čez preteklost, četudi bi zaradi tega trpela naša tradicija in še druge pomembnejše stvari, rajši nismo tudi kulturni.

Treba je izpregovoriti le o samem pomenu številke 13. Torej kakšen pomen ima in ali ga sploh ima? Ima kulturni pomen? Religiozni? Nemoralni? Estetični? Gospodarski?

Pa stopimo na realna tla! Gre nam za gospodarski pomen! Za pare! Z drugimi pomeni in nameni pa se naj ukvarjajo raje poetje novih stvarnosti ali nestvarnosti, mi živimo v otipljivih odnosih z življenjem. Na primer, če pomislimo, pa se zavemo, da je že 12. mesec in 12. plača pri vragu (plač je že menda 12 tucatov pri vragu, ne samo 12) — manjka torej do 13. meseca ali 13. plače — kaj? Prav za prav drugo menda ne kot denar. Govorilo se je o reformi koledarja — pa saj nas to ne briga, nam gre za gospodarski pomen, za 13. plačo! Za gospodarski pomen št. 13!

Stvar je taka: nekatera podjetja, tovarne ali recimo zastopstva zobotrebcev so doslej dajala tudi 13. plačo. Letos pa jih baje ščiplje nesrečni pomen št. 13. Pravijo, da je treba odpraviti povsod trinajstice. Če so n. pr. imeli doslej v pisarnah 13 uradnikov — zdaj jih ne sme več biti, ker baje to pomeni strahovit polom. Nujne so redukcije. Tudi 13. plača je nesrečna. To bodo vendar uradniki izprevideli sami. Taka kratkovidnost! Ali ni to nesreča — pomislite, saj so 13. plačo že sredi leta vnaprej zabili! Gospodje pravijo, da če bi ne bilo 13. plače, bi uradniki tudi ne bili zadovoljni! Zato je tudi socialnega pomena, da se ta nesrečna plača ukinel! Res, kako, da tega uslužbenci ne izprevidijo! Proč s 13. plačo, proč z dolgov! Zdaj vendar živimo v kulturnih socialnih časih!

Vidite, kdo bi potem ne trdil, da je 13 nesrečna številka! Ni brez pomena in ni! Nobena vera vendar ne nastane kar tako iz zraka, četudi je prazna vera. 13 je religiozno pomena! Le vprašajte naše mag-nate!

Pravijo pa tudi, da ima zvon dve plati. O tem se lahko prepišemo povsod v življenju. Tudi, ko gre za kulturna vprašanja, bijemo po piskrih od vseh plati — saj se lahko rabi namesto zvona pisker. Zato je tudi gotovo, da se ne bomo zednili glede pomena trinajstice. Mnogo jih je, ki jo smat-

rajo za najsrečnejšo številko. Seveda nočejo priznati, da so kratkovidni in da je trinajstica kriva njihovih dolgov. Pravijo celo, da je to njihova edina in zadnja sreča v letu — 13. plača, ker jo čakajo s takšnimi in tolikšnimi upi, ki se ne dajo popisati — vse leto.

Uradnik Janez se je na račun 13. že parkrat do silega najedel ta mesec, Poldarova žena si je naročila obleko, gospodična Pti je izmamila od trgovca visoke škornje — segajo ji skoraj do trebuščka — kon-torist Jaka je dal čevlje v popravilo, Fe-liks je oskubil Dalmatince za pol tuceta litrov dalmatince, Matija se je založil s kranjskimi klobasami itd., saj si lahko sami mislite, kakšne velike stvari so se dogodile in to le na račun št. 13. Lahko se reče, da je večina našega nesrečnega rodu osrečena, to je — skoraj če ne povsem — vitalnega pomena. In fatalno bi bilo, da bi zdaj vsa ta sreča sfrčala kot da je v zvezi s kakšno drugo številko. Gre vendar za ljudsko blaginjo, za kranjske klobase, za škornje in sploh!

Vse leto so ljudje trpeli zaradi tolikih razočaranj — zdaj vas pa vrag vzemi, če jim bočete voščiti novo leto: »S trinajsto ne bo nič!«

Kaj mislite res vsepovsod odpraviti trinajstice? V imenu morale, kaj ne? Le, zakaj niste morale krstili s št. 13, ker je vedno tako nesrečna?

Za Božič se morate vesele zabavati, zato Vas vabi priitubljieni kralj humorja

k svoji premieri veselega smeha

Pazi Harold

Predstave oba božična praznika ob 3, pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.

v KINU IDEAL

Radioprogram

Sobota, 27. decembra.

12.15: Plošče (mešan program); 12.45: Dnevne vesti; 13: Cas, plošče, borza; 17.30: Radio orkester; 18.30: Dr. Reya: Vremenslovje; 19: Gospodinjstva ura, gđc. Cilka Krekova; 19.30: Plošče; 20: Duet slovenskih narodnih pesmi (Meze in Golob); harmoniko igra g. Rakuša; 22: Poročila in časovna napoved; 22.15: Jazz-band delavske godbe »Zarja«; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

meseca svojemu asistentu. — Saj vas je sama kost in koža.

— V grob me spravi kmalu! — je dejal z zamurajočim glasom. — Liki pijavka se je priselala! Moram se je otresti, sicer me bo konec!

— Imate že naslednika?

— Našel sem nekoga — morda me reši.

Čez nekaj dni je imel ravnateljev asistent strogo zaupen pomenek s svojim prijateljem, carinskim inspektorjem.

— Razumeš? To ni ženska, temveč Vezuv. Etna. Krakatau! Še malo, pa bi bila potres! Naveličal sem se, je moči mi pohajajo, toda za en ali dva meseca je to zanimivo. Ali hočeš biti oodje maščevanja v njenih rokah?

— Zakaj pa ne? Prija elju na timbo sem pripravljen s... ti vse, — je odgovoril carinski inspektor.

Čez tri dni je sšel z njo v separirani sobi modne restavracije v Tigeu.

— Ah, podlež! — je kričala. — To je na že od sile! T...da osvetim se mi kruto se mu osvetim! Pojdite sem! Bliže! No, zakaj stojite ko stor? Križ božji, pred seboj ima mlado, lepo ženo, on pa...

In z združenimi močmi sta se začela maščevati podležu.

— To ni res! Pokažite mi jih! Natakari ji je pokazal vse tri separene sobe. Bile so res prazne. V zadnji se je ustavila in povohala po zraku.

— Saj sem vedela — njen parfum. Obrnila se je k natakariju in vprašala osorno:

— Kdo je bil v tej sobi?
— Gospod z damo.
— On je bil v svetlo sivi obleki, a?
— Da.
— To je bil on! Sta že davno odšla?
— Pred dobre četrte ure.
— Ali sta se dolgo mudila tu?
— Poldrugo uro.
— Je bila soba zaklenjena?
— Da.
— Ah, lopov!

Omahnila je na stol in si zakrila oči z robcem.

— Milostiva gospa! — je stopil k nji Steinmetz. — Morda bi vam storilo dobro malo vina? To pomiri živce.

— Ah, delajte, kar hočete!

Natakari je prinesel vino in odšel. Steinmetz ji je nahl kozarec vina.

— Izpijte, milostiva gospa. Tako ste razburjeni.

— Kaj mi svetujete plesati? Ah, capin! Falot! Falot! Toda maščevala se bopm! Moja osveta bo kruta.

Nekaj časa je nepremično gledala Steinmetza, potem je pa vzkliknila, kakor človek, ki je storil junaški sklep:

— Zaklenite vrata! Tako. Zdaj pa pojdite sem! Maščevala se bom — in moja osveta bo strašna! No, kaj pa stojite ko klada? Bože moj, kako ste nerodni! Poljubite me vendar! Pred njim stoji mlada, lepa žena, on pa...

Cele tri mesece se je tako kruto maščevala svojemu nezvestemu ljubčku, da je bil Steinmetz že ves izčrpan. Večkrat na dan je prihrumela v njegovo pisarno, godrnjala je, pregledovala in vtikala svoj nos v razne zadeve. Nazadnje je začel Steinmetz pod raznimi pretevezami po cele dneve izostajati. Ona je kar besnela in vsak dan je nahrnila uslužbenca, kakor da so oni krivi.

Največ jih je slišal najbližji ravnateljev pomočnik Schweininger, velikan z dolgimi brki.

— Kje je ravnatelj, vas vprašam? — je kričala.

— Odšel je po opravkih, milostiva gospa, — je odgovarjal plaho.

— O, saj vem, kakšni so ti njegovi opravki. Falot! Ničvrednež! Saj si nista zaman vedno pomežikovala s tisto debelo blagajničarko iz Luna Parka!

Bled postaja svetovno letovišče

V razne moderne naprave bodo investirali na Bledu nad 50 milijonov dinarjev

Bled, 23. decembra.

Največje in najmodernejšje letovišče in kopališče Jugoslavije je nedvomno naš Bled, ki se zlasti zadnja leta vedno bolj razvija in privablja vsako leto več gostov. Prekrasno lega alpskega jezera, romantična okolica, divni izleti v bližnje okolice, prvovrstne restavracije in hoteli, snažna zasebna stanovanja, solidne gostilne, dobre avtomobilske in vozne ceste, izvrstna postrežba, ljubeznost domačega prebivalstva in vsakovrsten komfort, ki ga nudi Bled gostu, vse to je pripomoglo biseru naših naravnih lepote do svetovnega slovesa. Zato res ni čuda, da število tujcev vsako leto narašča. Iz statistike zadnjih let je razvidno, da prihaja na Bled vsako

bodoče ne bo smel nihče zidati, kakor se mu bo zljubilo. V zvezi z regulacijo bodo najbrž odstranjena tudi nekatera poslopja, ki so v napoto ali leže izven okvira regulacije. Načrt arh. Vurnika bo predložen banski upravi v odobritev.

Kanalizacijska dela

Nujno potrebna je postala Bledu tudi splošna kanalizacija. Vsi odtoki in kanali so izpeljani zdaj v jezero. Blejska občina se je pa odločila za velikopotezen načrt, za centralno in vsesplošno kanalizacijo Bleda. Sprejet je bil načrt inž. Klopčarja iz Ljubljane, ki določa med drugim:

Napravo glavnega kanala, ki bo zbiral vse vode in odtoke ter tudi fekalne vode.

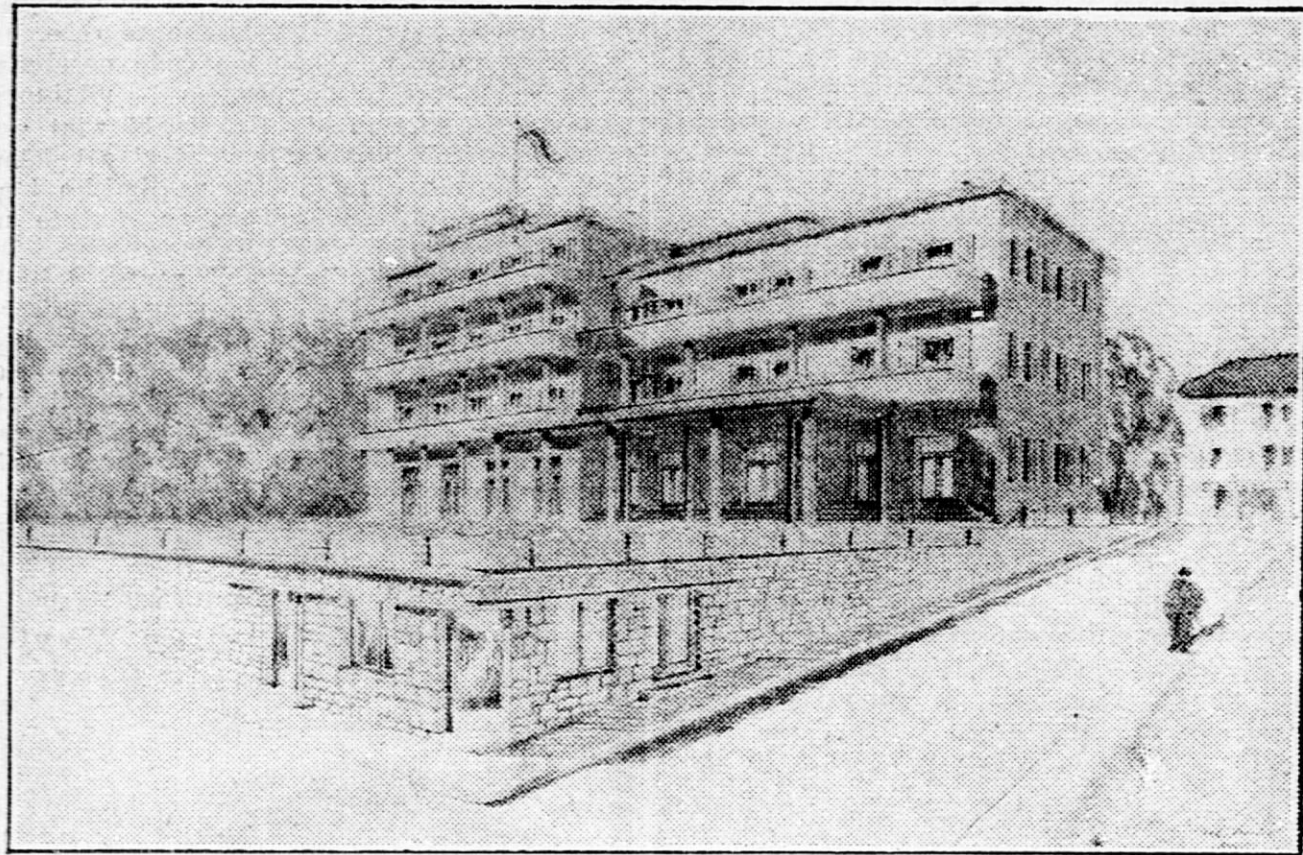
Vprašanje zgradbe vzpenjače je za Bled velikega pomena, zlasti z nameravano uvedbo zimsezone. Blejski hotelirji so samo zato riskirali tako ogromne investicije, ker računajo definitivno z gradbo vzpenjače. Vzpenjača na Pokljuki bi veljala okrog 12 milijonov Din. Za zgradbo bi prispevali hotelirji, v izdatni meri pa bi morale prispeleti na pomoč tudi občina, banska uprava in tujskoprometne organizacije. Za vzpenjačo sta že napravila dva inženjerja načrte. Inž. Herman z Dunaja si je ogledal teren in napravil načrt, po katerem bi bil izhod vzpenjače blizu stadiona v Zaki. Vzpenjača bi vodila približno 700 metrov visoko v nadmorsko višino 1200 metrov. Drugi načrt je napravil inž. Frank iz Merana, ki zatrjuje, da je njegov projekt mnogo bolj praktičen. Njegova vozila so nekoliko manjša, zato bi pa po potrebi lahko vozili dve naenkrat. Občina bo oba načrta še temeljito proučila. Vsekakor ni več daleč čas, ko bo vzpenjača zgrajena.

Pokljuka ima kot rečeno krasne smuške terene, poleg tega je pa z nje idealen razgled na Karavanke na eni in na Julijske Alpe na drugi strani.

Aktualno je postalo tudi vprašanje izpopolnitve in končne dograditve blejskega stadiona v Zaki, ki ga je začel graditi SK Bled pod vodstvom inž. Janše. Stadion je šele do polovice zgrajen, za dokončanje del je klubu zmanjkalo denarja. Tudi tu bodo morale oblasti prispeleti na pomoč, kajti gotovo je, da je Bledu stadion nujno potreben.

V zadnjem času se je na Bledu razširila vest, da se namerava zgraditi igrišče za golf. Iz Pariza je res prispel strokovnjak za taka igrišča, ki je lani vodil slična dela ob Vrbskem jezeru. Mož je izven Bleda našel idealen naravni teren, ki ga ne bo treba mnogo predelavati. To je na poti od Zabravnice proti Bledu. Za zgraditve takega igrišča je baje pripravljen inozemski kapital.

Seveda ima blejska občina še celo kopico drugih načrtov, ki jih pa letos zaradi pomanjkanja kapitala še ne bo mogla izvesti.

Adaptirani in povečani hotel Jekler.

leto več naših državljanov in tujcev. Tako je bilo prva leta po vojni na Bledu okrog 10.000 gostov, v desetih letih je pa naraslo to število že na 18.000 letno. Letos je bilo na Bledu 18.000 gostov, med njimi polovica iz tujstva. Pozabiti pa ne smemo, da je bila sezona letos izredno slaba.

Da Bled vedno bolj pridobiva na slovesu ni samo zasluga uspešne tujskoprometne propagande, temveč tudi blejske občine, največ pa gotovo zasebnih činitelev, hotelirjev in restavrateljev, ki strme samo za tem, da napravijo iz Bleda res moderno letovišče. V tem pogledu gre vse priznanje zlasti gg. Kendi in Molnarju, ki se ne strašita ne truda, ne ogromnih žrtv, da še povečata sloves Bleda. Baš letos so se blejski hotelirji zopet odločili za velepotepno akcijo, za zgradbo novih velikih hotelov, novih zabavišč in drugih naprav, ki naj zadovolje tudi najbolj razvajane goste. Naši listi so kratko že poročali o živahni gradbeni akciji na Bledu, mi pa hočemo navesti vse podrobnosti dalekosežnih načrtov ter sedanji in bodoči program blejske občine.

Letošnja dela in bodoči program blejske občine

Blejska občina je končala letos celo vrsto najpomembnejših del in zgradila več naprav, ki so ji nedvomno v čast. Ena njenih največjih akcij je bila gotovo zgraditev modernega hangarja za čolne v Zaki. Hangar je znatno obremenil občinske finance, saj je veljal okrog 300.000 Din. Toda ta žrtev je bila potrebna, kajti pomisliti moramo, da se bodo na Bledu gotovo vsako leto vršile vlaške tekme, ki se jih bodo udeleževali tudi inozemci. Postavila je tudi lepo in praktično tržnico, uredila, tako kakor druga leta, razne parke in nasade ter sploh po svojih močeh prispevala za povzdigo tujškega prometa. Posebne važnosti je bilo letos asfaltiranje ceste Lesce-Bled v dolžini 5 km, kar pa gre na račun banske uprave. Cesta je bila asfaltirana s trinolitom, ponekod so jo razširili, na ovinkih so jo nagnili, napravili so odtočne jarke in po-

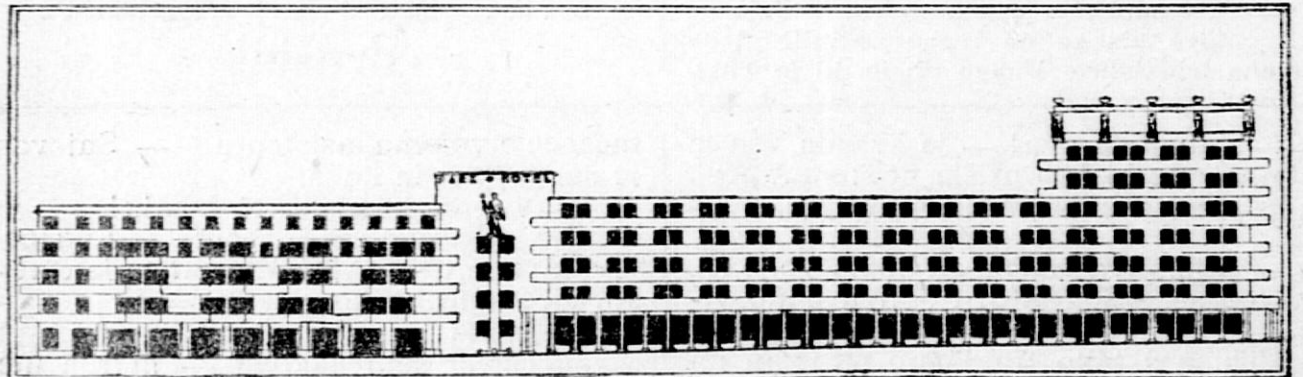
kanal bo vodil od grajskega kopališča, o jezeru, skozi vas Mlino in potem ob iztoku jezernice do Save. Izpeljani bodo stranski kanali ob vseh glavnih cestah. Kanalizacijska dela so bila deloma že odana in začne občina še ta mesec s kanalizacijo Bleda, če bo vreme količnik ugodno. Kanalizacija bo veljala okrog 2 in pol milijona Din. Občina sicer nima toliko denarja, upa pa, da bo dobila brezobrestno posojilo, oziroma tudi podpore s strani oblasti.

Asfaltiranje cest

Najprej bo urejena kanalizacija, nato pa pride na vrsto asfaltiranje nekaterih cest, oziroma gotovih delov cest. Ravno ta mesec je bilo končano betoniranje ceste od vile Krkoč do postaje, zelo potrebno pa bi bilo tudi asfaltiranje od vile Krkoč do hotela Union. Bivša banovinska cesta od kavarne Toplice mimo Park-hotela in Jeklerja do pensiona Vovk je prešla po zakonu o upravljanju cest v občinsko last. Blejska občina bo ta del ceste letos na vsak način asfaltirala. Cesta je dolga 600 metrov, njena ureditev bo veljala okrog pol milijona Din. Če bo mogoče, bo občina asfaltirala še nekaj drugih cest.

Vzpenjača na Pokljuko, stadion in drugo

Letošnji gradbeni program blejskih hotelirjev je v glavnem v zvezi z otvoritvijo zimsezone na Bledu. Zaradi svoje alpske lege prihaja Bled tudi kot zimsko letovišče v poštve. Po vseh državah se je zadnja leta zimski sport, zlasti smučarstvo, močno razvil. Mnoga alpska letovišča v Avstriji, Nemčiji, pa tudi na Češkoslovaškem in drugod so podaljšala sezono čez zimo in prilagodila letovišča zimskim zahtevam. Zgradili so razne naprave za zimski sport, skakalnice, drsališče, umetna sankališča, trasirali so poti za izlete in ture in sploh stremeli za tem, da privabijo čimveč gostov in da jim nudijo čim večji komfort. Nekatera letovišča, ki so imela v okolici izredno ugodne smuške terene v višjih legah, so zgradila

Bodoči Park-hotel

žiralinke. Asfaltiranje te ceste je bilo velikega pomena, kajti promet na njej je poletel zelo živahen.

Potrebno je asfaltirati še več cest, tako okoli jezera in drugod, kar ima občina itak v načrtu. V zvezi s tem je občina sprejela načrt ljubljanskega arhitekta prof. Vurnika glede regulacije cest in Bleda. Regulacijski načrt določa med drugim razširjenje obstoječih cest na širino, potrebno živahnemu prometu. Dalje zgradišče okoli ceste, ki bi vodila od šumske uprave, po Jaršah, za Stražo in naprej na blejski kolodvor, od kolodvora do hotela Mangart, od hotela pa po takozvanih Blateh za pokopališčem in zopet nazaj k šumski upravi. Od te okolišne ceste bi se odcepile posamezne ceste po potrebi in kakor se bo pač ta kompleks zidaval. Predvidena je cesta tudi do vrha Straže. Vurnikov regulacijski načrt predvideva tudi točen način zazidavanja. V

tudi vzpenjače. Iz raznih statistik je razvidno, da so kraji, ki imajo za zimski sport ugodno lego, pozimi tako dobro odrezali v gnetnem pogledu, da so imeli večji prebitek nego poleti in da je bila zimska sezona prav za prav glavni vir dohodkov.

Tudi naš Bled bi se lahko razvil v mednarodno zimsko letovišče. Vse naprave na Bledu, zlasti pa gradnja in adaptacije treh modernih in največjih hotelov, ki bodo imeli poleg vseh drugih udobnosti tudi centralno kurjavo, dajejo Bledu možnost, da se razvije v moderno zimsko letovišče, kjer bodo lahko številni gostje združili zimski sport z večernimi prireditvami družabnega značaja in raznimi zabavami, torej koristno s prijetnim. Tudi na Bledu, oziroma v okolici, je mnogo lepih smuških terenov. V poštve pridejo zlasti krasni višinski predeli Pokljuke, na katero nameravajo zgraditi vzpenjačo.

Parkhotel in Kazino

Načrt popolne preureditve in povečanja Parkhotela je bil izdelan že lani, ko je bil zgrajen po načrtih inž. Hermana Husa desni stranski trakt in priključen na stari hotel. Moderna elegantna stavba je že takrat vzbujala splošno pozornost. G. Kendi je sklenil porušiti tudi stari hotel, na mestu katerega bo stala moderna stavba, kar je razvidno iz skice. Stari hotel bo pa porušeni šele prihodnje leto, do čim levi stranski trakt grade že sedaj in bo do 1. junija dograjen.

Nova stavba, ki bo šestnadstropna in katere temelji so že položeni, bo zgrajena približno v istem slogu kot desni trakt. Za temelje so izkopali okrog 13.000 kubikov zemlje, ki so jo navozili v jezero, kjer so na ta način pridobili približno 2400 kvadratnih metrov sveta. Hotel bo zgrajen po principih moderne konstrukcije, vsa stavba bo železobetonska, stene izpolnjene z votlo opeko, kakor pri palači »Dunav« v Ljubljani. V pritličju in podpritiščju bodo ekonomat, vinske kleti, centralna kurjava in naprave za hlajenje prostorov. Podpritiščje tvori vez med novim hotelom in Kazino. Pod cesto bo namreč zgrajen širok hodnik, iz katerega bo mogoče direktni prehod v Kazino. V tem hodniku bodo nameštene kuhinje za restavracijo in kavarino, ki bodo dobivale svetlobo skozi steklena okna s ceste in od jezerske strani. Tudi za ta trakt je napravil načrte arh. Herman Hus, gradi ga pa stavbna družba »Slavice« iz Kranja.

Posebnost novega hotela bo tudi 25 metrov dolg in 15 metrov visok v dve eta-

ži segajoč vestibul. Iz hotelske vseže bo vodil poseben hodnik, s katerega bo mogoč dostop v trgovine in lokale tudi direktno iz hotela. Lokali bodo torej dostopni s ceste in iz hotela. V pritličju bodo trgovine, brivnica, pošta, tujski urad in sploh vse, kar je potrebno in kar rabi gost. V nadstropjih bodo sobe za tujece. V novem stranskem traktu bo 75 novih sob, bo ko ves hotel preurejen, bo pa imel 410 sob z gorko in mrzlo vodo, centralno kurjavo itd. Na razpolago bo 5 dvigal.

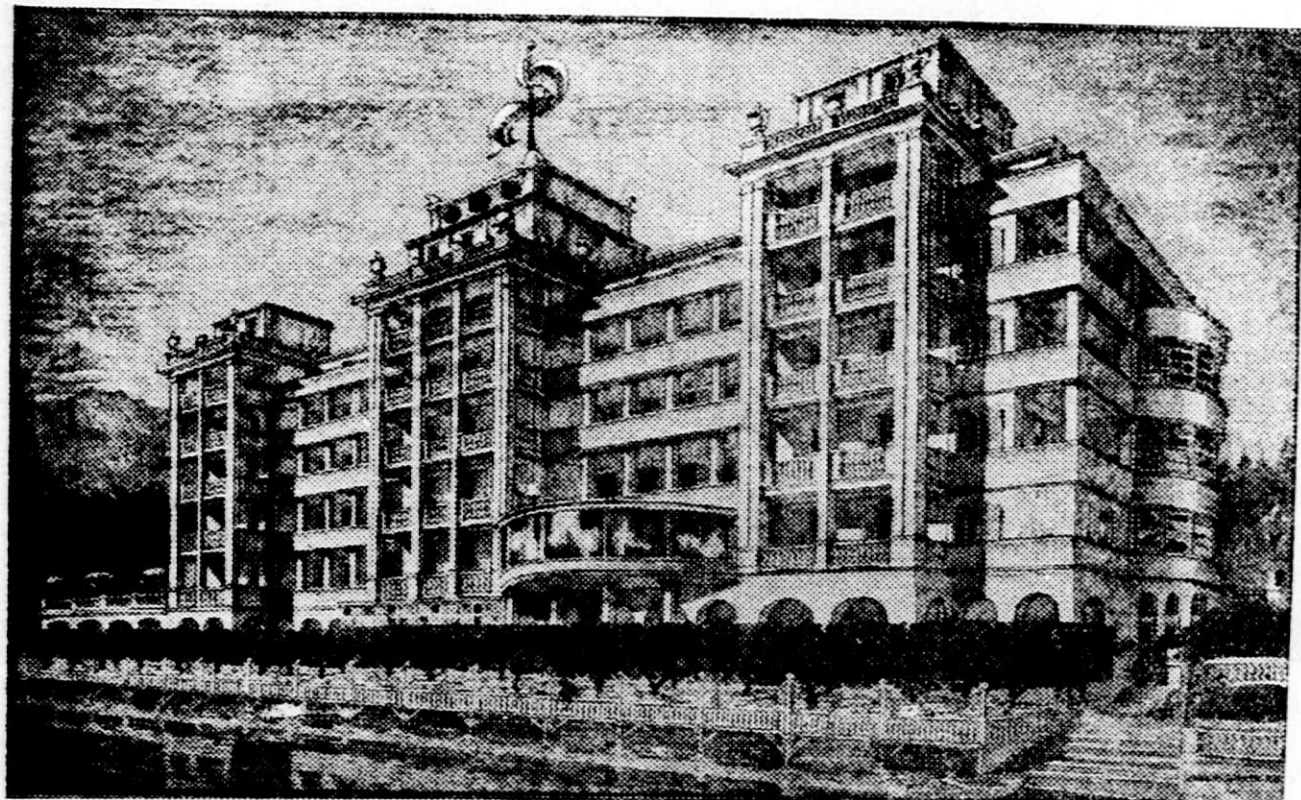
Stara Kazina je bila porušena in na njenem mestu, oziroma povečanemu prostoru so začeli graditi novo poslopje za restavracijo, kavarino in zabavišče. Nova stavba bo 70 metrov dolga in 29 metrov široka, en del je pritličjen, drugi gre v dve nadstropji. V prvem delu, ki bo obsegal približno dve tretjini, bodo restavracijski prostori, na strehi pa park. V drugem delu je plesna dvorana v obsegu 23-krat 21 metrov, ki gre v dve etaži. Posebnost bo premikajoča se streha. To bo železna plošča, ki se bo dala premikati. Poleti bodo lahko gostje plesali in se zabavali v zaprtem prostoru brez strehe, ki jo v slučaju dežja takoj pomaknejo nad dvorano. Kazina, kakor tudi hotel, bosta najrazkošnejše opremljena.

Pred Kazino proti jezeru bo terasa z restavracijskim in kavarniškim vrhom, na kavarniškem vrhu bo plesišče na prostem. Kazina bo dograjena in urejena že do 1. maja. Na vrtu bo prostora za 3000 gostov.

V zvezi s tem gradbenim programom bo zgrajeno na prostoru dvonadstropno poslopje s 44 sobami za uslužbence, 16 avtomobilskih garaž, posebna dvorana za popraviljanje avtomobilov, stanovanja za vrtnarje itd. To bo dograjeno do 1. julija.

Grajsko kopališče

Zaradi vedno večjega navala tujcev so postala že vsa kopališča na Bledu premajhna. Zato je začel g. Kendi že lani povečavati in modernizirati svoje kopališče. Zgrajenih je bilo več sto novih kabin, sedaj pa kopališče znova povečavajo in sicer gre že v tretje nadstropje. Kabin ne so namreč etažirane v obliki teras, spodnja kabina tvori obenem hodnik zgornje. Med prireditvami bodo kabine izvrstno služile kot tribuna. V kopališču so bile postavljene tudi kopalnice, povečano je bilo solnčališče itd. Kopališče bo imelo na razpolago 1000 kabin, v njem bo prostora približno za 4000 kopalcev.

Povečane in modernizirane Toplice (Reprodukcija J. Pogačnik)

Dalekosežna zasebna inicijativa

Vidimo torej, da ima blejska občina precej obširen program. Še bolj podjetni pa so bili letos zasebniki. Lani in letos se je na Bledu mnogo gradilo. Tako je bil lani zgrajen novi del Parkhotela, ki je bil priključen na stari hotel, letos je bil zgrajen hotel »Olimpic«, zgrajeni sta bili dve privatni vili, povečana vila »Nada«, g. Florjančič je zgradil vilo na Rečici, sedaj so se pa odločili trije največji hotelirji in sicer Kendi, Molnar in lastnik hotela Jekler, za povečanje svojih hotelov, oziroma za zgradbo novih in tudi napravo novih zabavišč.

Hotel Toplice

Molnarjev hotel Toplice je star že okrog 100 let. Zato je njegov lastnik že davno uvidel potrebo moderniziranja in povečanja, toda načrt je realiziral šele letos. Lani je zgradil krasno dependanso »Belvedere«, pretekli mesec so pa začeli s prizidavo in nadzidavo hotela Toplice. Iz skice je razvidno, da bo hotel močno povečan in preurejen. Za preureditev so zabili v zemljo močne železobetonske pilote, na te pa je bila montirana betonska plošča, na kateri stoji stebri, ki tvorijo terase. Vsaka soba ima teraso, obrnjeno proti jezeru. Seveda bo nudil tudi novi hotel ves komfort, imel bo veliko (17x15 metrov) sprejemno dvorano. Z dvigalom se bo mogoče pripeljati direktno v terminalno kopališče, k hotelu bo pa dostop mogoč direktno tudi od jezera. Toplice bodo imele z dependanco in vilo »Adrijo« 340 sob. Dela vodi inž. Evgen Rustia, ki nadzoruje tudi dela na drugih stavbah v Parkhotelu in pri Jeklerju.

Hotel Jekler

Tudi hotel Jekler bo znatno povečan, prizidan in nadzidan po načrtih inž. Rustie. S povečanjem bo pridobil 24 sob ter potrebne prostore za razne lokale. Vrt pod teraso bo znatno povečan. Adaptacije ima v rokah stavbno podjetje Plemelj. Tudi ta hotel bo do otvoritve glavne sezone dograjen. Kakor je videti na skici, bo zelo lep.

Milijonske investicije

Za vse te nove naprave, povečanja in adaptacije ter za Vrhunčev vilo in prizidavo grajskega kopališča bo investiranih okrog 40 milijonov Din; vračunana pa niso dela mestne občine, ki bodo gotovo tudi presegala več milijonov, in stroški za vzpenjačo, ki bodo znašali najmanj 12 milijonov Din. Podjetnost Blejčanov je torej res velika in zasluži vse priznanje.

Med sosedi.

— Moj mož zdaj ne kadi, ne kvarta in ne pije in vsak večer je že ob 7 doma.

— Zato mora imeti pač mnogo energije.

— On je nima, pač jo pa imam jaz.

Nove muzikalije

Breda Šček: V zvezdah žari nebo, 11 božičnih za cerkveni mešani zbor, založila Katoliška tiskarna v Gorici.

Breda Ščekova je Goritanka, absolvirala je na tržaškem konservatoriju petje in klavir ter se udejstvuje tudi kot komponistka. Poznam nekatere njene klavirske stvarice, eno izmed teh sem priobčil v lanskim božični številki »Nove Muzike«, sedaj pa je napisala 11 božičnih mešanih zborov, izmed katerih je devet lastnih, dva pa sta harmonizaciji znanih napevov. Vse zborčke odlikuje prijetna melodika, lahka pesnost glasov, priprosta homofonija in zaokrožena glasbena oblika. Semterja so male ortografske napake (št. 2, 6, tekst, št. 10, 7. tekst), v 6. številki mi v slovensko uho ne gredo ritmične skupine, najboljša se mi zdi skoraj zadnja pesmica, pisana v strogem troglasu z lepo tekočimi glasovi, ki se naj poje tro- in ne le enoglasno, nesrečno se naglasla le besedilo »Gloria in excelsis Deo« takó angelci pójejo ali pa: Bogú bod čast na visokém in mir dobrim ljudém. Iz tega bi zamoglo slediti, da napev ni naš narodni in mu je slovansko besedilo nasiloma podloženo ali pa ni pravilno notirano.

V splošnem so zborčki ljubezni, le po, iskreno občuteni in bodo našim cerkvenim pevskim zborom za božično dobo s pridom služili.

Niko Štritof: Narodne po zapiskih Stanka Vraza, založil Niko Štritof, edicija Glasbene Matice.

Pred nekaj leti so mi nekateri gg. glasbeni tovariši očitali eshaersko glasbeno govorico, ko sem iskal in priprejal dolenski belokranjski, prekmurski in vzhodno štajerski peklor. Najbrž so bili takrat še prepričani, da je edinozveličavna naša narodna pesem doma na Gorenjskem, v Alpah, torej pesem, kakršno pojo tudi koroški, tirolski, severno štajerski ali sploh alpski prebivalci. Po tej so našo pesem sodili tudi onkraj Sotle, sodili Nemci (Möller) in drugi, ter nam odrekali samobitnost itd.

Danes pa smo vsi svoje mnenje več ali manj revidirali in iščemo našo narodno pesem tam, kjer ne kaže alpskega značaja, pesem, ki v svoji diatonskih melodijah linijah ne dopušča »dražjoponastva«, t. j. petja v triglasju, eden naprej, eden čez, eden pa pritiska revni bas z dvema, redko tremi toni, pesem, ki svoje melodične potope ne naslanja na zlomljeni tón, ali četrtoverzok, temveč pesem, ki je popolnoma naša, kakor jo ima dolenski, belokranjska ali notranjska tja do ipavske doline ali vzhodno štajerska tja do sredine Prekmurja, ali pesem, ki prehaja rajši na vzhod kot na sever.

Niko Štritof se je za poiskom pristnega narodnega glasbenega blaga zatekel k zapiskom Stanka Vraza. Tudi jaz sem pred nekaj leti v »Pevcu« priobčil več harmonizacij Vrazovih zapiskov, to pa po Streklejevi slavi in neopisni reprodukciji ter vsled tega s samolastnimi nekaterimi melodijami izpremembami. Štritof pa je rekonstruiral Streklejeve notacije na podlagi originalnih Vrazovih zapiskov v licalni knjižnici, podložil napevom izrazito, originalno klavirsko opremo, variral je posamezni kitilni vsebini primerno, pustil pa napev vseskozi nepremenjen in tako ustvaril sedem izredno zanimivih in umetniško visokovrednih narodnih pesmi, ki so slovenske in samonikle skozi in skozi z eno samo izjemo, pa še ta je le prirediteljeva kaprica, Mislim namreč na prireditev napeva »Mene pa glava boli«, ki se giblje v harmoničnem molu in je prireditelja napotila, da jo je opremil z nekakoj madjarskim cimbalističnim nakitom. Jaz sem jo občutil arhaično in jo kot tako harmoniziral po Kokošarjevem zapisu v neki zbirki. Na vsak način je popolnoma naša. »Kozarice« je v Streklejevem prepisu, ki se mi se zdi zgrešen, (le brez zveznih lokov je) v štiridelnem taktu, najbrž ga ima tako zapisanega tudi Vraz, vendar pa je po Štritofovi rekonstrukciji originalnejši, res spominjač na monotonno pripovedovalno mortat in je v vsej zbirki najzanimivejši. K zbirki želim pri ugodni priliki izpregovoriti več, ker je ni mogoče s par stavki odpraviti. Prav zanimivo je pa dejstvo, da izmed vseh teh mnogih napevov, ki jih ima Vraz zapisanih, nisem mogel dandanes v Cerovecu ali v Ljutomerški okolici najti skoraj niti enega, zdi se, da so pozabljeni, ali pa, da jih nisem iskal v pravem kraju. Štritofovo zbirko vsem resnim pevcem in dobrim pianistom nujno priporočam.

L. M. Škerjanc: Sentimentalni narodni napevi, založila revija »Žena in dome. Do čim je Štritof uporabljal narodno glasbeno blago vzhodne štajerske, je Škerjanc iskal za svoje prireditve primerne res sentimentalne gradiva med alpskih folklorom, deloma gorenjskim in koroškim, le pesem »Zalost« se mi ne zdi narodna. Vse pesmi pa so v Škerjancvih priredbah izgubile oni skoro banalni značaj stokrat prepevit naših narodnih ter so postale vsled svojih apartnih, izredno lepo zvočnih, rekeli bi celo feministično nežnih in finih klavirskih podlag prave slaščice. Vsa ta bogata in razkošna klavirska lepota opravičuje v najvišji meri napis »sentimentalne napevi«. Vsako pesem uvaja klavirski uvod in zaključek, napev kot spremljevanje ostajata neizpremenjena v vseh kiticah. Zelo zanimiva je premaknjena štiridelna klavirska ritmika v tretjem pri »Meglic«, dalje slikanje narave v »Soča voda je šumela«, ali v »Moj puček bura«. Pianist mora biti pri vseh osmih bisserkih prvovrsten.

Z zadovoljstvom opazujemo preokret v našem glasbenem ustvarjanju. Obrnili smo pozled vase, zapuščamo internacionalne vzore, iščemo sebe in našli se bomo, kakor so se davno že našli drugi.

Tako Štritofova, kot Škerjancova zbirka sta za vsakega pevca pa tudi za vsak sloveski glasboljubec dom najlepše božično darilo.

Med spiritisti.

— Gospa, želite da prekličem duha vašega ranikega?

— To noud težko. Moj mož nikoli ni imel duha.

Praznik miru in ljubezni

Ljubljana, 24. decembra.

Božični večer. To je tisti večer, ko se vračajo domov pozabljeni romarji. Tisti, ki so že davno pozabili na dom, mater in ljubezen. Mnogo zgodb govori o teh romarjih, trudnih in bolnih, ki so božični večer začutili v sebi osamljenost, zaželelo jih je po ljubezni, miru in domači besedi. In čakajo ta večer mnoge matere svoje sinove; bode zaradi njih z upi in strahom; v duhu jih spremljajo vso dolgo pot skozi noč, prisluškajo stopinjam. Se postele jim pripravijo; s tako nežnostjo in skrbjo jim izbirajo najtoplejše odeje, najmekkejšo blazino, sebi pa postelijo na tleh. Da, tiste matere, ki je pisal Cankar o njih.

Božični večer je pač čas, ko se v človeškem srcu oglase najnežnejše strune, ko pozabljamo na vsa nasprotja, postajamo drugačni. Zato, ker je ta večer praznik miru in ljubezni.

Človeško srce se odpre, spregovori, tedaj obmolke sovraštvo, prezir, človek postane človeški. Radost pa odpira srca. Radost te noči, ko se človek približa sebi, se vtaplja v mir in se sprošča teže skrbi; drug drugemu postane bližji. Mir, ki preveva to noč z ljubeznijo, je kot pesem enakosti in bratstva, balzam za razrvana človeška srca.

Morda se komu zdi, da ni popolnoma tako, da se s tem pripisuje božični noči prevelik pomen. Da, morda res ni tako, a človek želi v tej noči, da bi bilo tako, povsem tako. Zato, ker je že božič in ker bi pač moral imeti božič ta pomen.

Saj človek nerad razmišlja in govori o tem, posebno še nocoj. Vsi smo tako trudni, potrebni miru; praznovali bi le in molčali, pozabili na vse, hoteli bi postati povsem drugačni — dobri, hoteli bi biti vsem prijatelji, vse ljube.

Nocoj vsepovsod praznujejo. Eni tako, drugi drugače. Res, tudi nocoj ni tako kot bi hoteli; življenje je tako komplicirano, težko je govoriti o tem.

Pa bi se hotel človek veseliti z veselimi... In vsi bi naj bili veseli.

Praznujejo v bogati hiši, v svetli hiši, s svetlimi obrazy.

Prižgali so toliko luči, ki so kot svetel smeh — nocoj mora biti vsakdo vesel, povsod mora biti svetlo, vsa srca morajo postati bogata kot božično drevo.

Pri premožnih v svetli hiši nocoj vse družji ena radost — praznovanje božičnega večera ob jaslicah in božičnem drevesu. Družinski praznik. Otroci kar gor v nestrpnem pričakovanju; nocoj pride Jezusček. Tako je dejala mama in resni očka je prikimal. Ampak sedaj morajo najprej okrasiti drevesček, da bodo razveselili z njim božička; pod grdim drevesčkom božiček noče nuščati darov. Toliko je tega bogastva, že vse popoldne so ga navelovali na smrekco, pa še niso gotovi. Končno pa je vendar vse; prižgo sveče. Mamica pravi, da je še prezgodaj. Potem pa morajo v sosedno sobo, češ, da naj tam malo počakajo, ker bo nekdo prišel. Kmalu jih mama pokliče nazaj.

Presenečenje je seveda veliko. Kajti med tem je bil v sobi že božiček, pod božični drevesček je razložil svoje darove in za vsakega to, kar si je želel. Otroci so kar iz sebe. Dobra mama, ki je sicer vedno tako resna — se joka od ginenosti... Preljubi otroci, le pridni bodite! pravi, drugega ne more reči. Očka pa prikima in si popravi škarpice.

Veliko mizo so pogrnili in težko obložili. Nocoj je velik praznik. Otrokom se ponuja cela gora slaščic. Roditelja sedeta za mizo z neko nenavadno slovesnostjo. Velik praznik je nocoj, da.

V takih svetlih hišah praznujejo slovesno, razkošno — tako, da človek ne more niti vsega povedati. Praznovanja so združena s pestrimi domačimi zabavami, ker tam jim je zabava tudi praznik — pa saj vsi vemo, da je tam tako. Morda da jim zavidamo, ali kot da vidimo v tem nekaj nepravilnega. Bodite vsi srečni nocoj! Mir vsem!

Saj so tudi drugod srečni. Ne?

Daleč zunaj mesta, kamor že več ne sega hrup in sij ulic. Ni več hiš, ceste so se porazgubile v noč. Tišina vseh okoli. Pa je tudi tu božična noč. Temno je res. Hiše so pa le tam na zapuščenem polju. Lesene majhne hišice, pravijo jim barake. Nad sto jih je. A skoraj vsa okenca so temna. Ljudje gotovo spe.

Motno brli luč za nezastrtim oknom. Tudi tu najbrž praznujejo sveto noč. Nocoj je praznik vseh — ali ne?

Samo ena svečica gori. V njen sij strmi pet obrazov. Kot kipi. Skoraj ne gibni. Kot da sanjajo z odprtimi očmi. In molče. Četvero otrok. To se pravi, štirje pari žalostnih oči. Štirje blede, suhi obrazi. Štiri telesca drhteča v mrazu. Ustena s takim bolestnim izrazom. Da, kot bi prosila — tiko plašno prosila: Mama, kruha, kruha! Mamin obraz je ves zguban, ostareel, siv kot kamen. Pa mora biti kamen. Moral je postati trd.

Sveča dogoreva. O, koliko pove samo to! Četudi vseh petero molči. Saj ne molijo, ne. Praznujejo že. Praznujejo, ker je nocoj pač sveti večer, ker... Da, ker je nocoj tako svetla, svetla noč. In nocoj je praznik otrok — srčeca so odprli na stežaj — naj pride radost vanje. Nocoj čakajo vsa otroška srca. Saj bi bilo tako lepo, če bi...

Zato gori nocoj pozno v noč tudi v baraki sveča. Kako tam praznujejo, je bolj enostavno povedati kot govoriti o praznovanju v tistih svetlih hišah... Ali pa tudi ne... Ne!

In tudi temu bi se smejali ljudje. Najbrž bi rekli, da že zopet govorimo o barakah in da še pretiravamo. In — kaj moremo mi zato?...

Lepo bi bilo, da. Če bi... Tedaj se zgane eden štirih obrazov, kot da se je prestrašen zbudil iz sanj:

— Mama, ali res ne bo k nam božička? Sveča bo ugasnila! Sveča ugasne.

Za mir

Ljudstvo pravljice si izmišljuje, v njih si srečo, radost prilastuje, ki v življenju ju zamaši. Jaz pa rad bi tak si stroj izmisli, da bi kar na skrivni gumb pritisnil, in pobila strela bi ljudi, ki spet radi prelivali kri v novi bi svetovni vojni.

Fr. R.

Znamenite jaslice pred 85 leti

Polomile so se lepe stare jaslice, ki so marsikatero slovele daleč naokrog, da je bila srednja hiša o prazničnih polna občudujočih gostov in ni bilo ne konca ne kraja hvale kmečkemu umetniku, ki je po več let izrezoval pastirčke v dolgih zimskih večerih in napeljal stekleno vodo na mlinjska kolesa, da so se jadrno vrtela, ko so bili zamrznjeni vsi potoki. Kako so se svetila ogledalca v oknih Betlehema, kjer so bile same graščine in visoki stolpi... Take jaslice, kjer se je vse premikalo, so bile največja umetnost, ki si jo je kmet mogel misliti v starih časih. Še danes slove bogate in res lepe jaslice v Kamni gorici, ki o njih pravijo, da jih je napravil sam bladi Matevž Langus. Že davno bi morale biti v muzeju, ki se še vedno ni spomnil, da bi zbral vse jaslice, kar jih je še mogoče najti, saj so vendar jaslice najlepši in najboljši poetični izdelek narodne oblikovne umetnosti. Pogubili so se pastirci in razstresle so se črede ovčev... Kam neki so prišle jaslice, ki jih je Kordeš leta 1846. o Treh kraljih opisal v »Illustriertes Blatt« tako-le:

»Jurja Miškovec razstava sv. jaslice. V vseh večjih rimsko-katoliških mestih so ob tem času razpostavljene božične jaslice. Če spregovorimo o razstavi te vrste tu javno besedo priporočila, se to zgodi, ker niso kakor navadno preračunjene samo za zijača nežnih otročjih let, temveč so zaradi svoje biblične resničnosti bolj ali celo prav za prav namenjene samo odraslim in poznavalcem umetnosti. Tukajšnji slikar Juri Miškovec je postavil jaslice, ki so odlično umetniške vrednosti. Izdelovanje, popolnoma po biblični geografiji in iz

zgodovinsko natanko po sv. pismu, povzeto po delih slavnih popotnikov, kakor Carriera, Chateaubrianda, abe Geramba, Prokoscja v. Osten, Salzbacherja, Visina i. dr. več, je veljalo marljivost večih let in priča o čudoviti natančnosti. Prospekt je od severa proti jugu z mestom Betlehemom v ozadju. Okolica je krasno posneta in sicer z vsemi prostori spomina vrednih dogodkov. Figure je naredil iz voska znani plastični umetnik Paulier v Gradcu in so presenetljivo lepe. Od danes (6. januarja) je videti tudi sv. Tri kralje s spremstvom. Vse, zlasti opazovano zvečer pri razsvetljavi, zadovolji v visoki meri vsakega religioznega prijatelja umetnosti.

Razen tega osvoje pozornost gledalca tudi druge redkosti, ki so: iz cedrovine umetno izdelana, z biserno matico obložena podzemeljska jama rojstva našega Zveličarja, prav tako kapela sv. groba, potem kapela Kalvarije — natančna in verna slika onih znamenitih stavb v minijaturi. Za lažjo orientacijo je na razpolago pola, kjer najde gledalec označene vse kraje.

Razstava je v hiši št. 45, drugo nadstropje, pri belem volku na Marijinem trgu — vstopnina za osebo 10 krajcarjev.

Pa je o plesih, lepih plesalkah in veselicah znal pobožni gospod kolega Kordeš še lepše pisati. Fletno je bilo v starih časih v Ljubljani!

Čudni božični običaji

Med najbolj čudne navade na svetu spadajo molitve črnih spokornikov-meniho v Marseillesu. Vsako leto na sveti večer molijo v svoji kapelici za zveličanje duš zločincev, ki so morali v letu položiti glavo pod nož giljotine. Tihi obred v mali kapelici se vrši še zdaj tako točno, kakor v srednjem veku in spominja gledalca na pradavne čase. Meniški red črnih spokornikov je bil ustanovljen zato, da bi pomagal z molitvami v nebesa onim nesrečnikom, ki jim cerkev zaradi smrtnih grehov ni privoščila blagoslova in odvzela. Glavna naloga menihov je bila že od nekdaj cerkveno pokopavanje justificiranih zločincev.

Justificirani niso smeli počivati v lastni krsti. Polagali so jih sicer v krsto in odvažali h grobovom, toda tam so njihova trupla zopet vzeli iz krste. Menihi še zdaj hranijo to krsto, v kateri so že mnogi zločinci napravili zadnje pot. Krsta je črna, kakor meniške kute, in na pokrovu ima velik bel križ. Na sveti večer postavijo krsto v kapelico črnih spokornikov, okrog nje pa postavijo in prižgo šest ogromnih sveč. Menihi kleče okrog krste in molijo za zveličanje duš usmrčenih zločincev, en menih ima kratko pridigo v provenčalskem narečju, potem po dvignejo krsto na ramena in jo odnese v tišem sprevodu v celico v samostan, kjer zopet počiva do prihodnjega svetega večera.

Od leta 1887 še niso pokopali črni spokorniki nobenega zločinca, kajti cerkev je izpremenila svoje naziranje glede grešnikov in usluge teh menihov so zdaj odveč. Prve čase po ustanovitvi je izkazoval red črnih spokornikov zadnjo uslugo samo usmrčenim zločincem plemiškega stanu, pozneje je pa razširil svoje delovanje na vse justificirane.

Božič v Angliji

Prasketajoča polena v peči, maskirani pevec, radostni lovski izleti in bogato obložene mize ožive sivo enoličnost angleškega življenja o božiču in spominjajo na čase, ko se je Anglija nazivala še Old Merrie England, stara, vesela Anglija. Dočim so v drugih deželah božični prazniki pravi rodbinski prazniki, Anglež o božiču rad potuje. Londonske ulice bodo te dni prazne in pušne. Kdor le more, odpotuje v zimsko letovišče v Evropo, kdor ima pa še več denarja, porabi božične praznike za najbolj angleški sport, za lov na lisice na konjih. Tu di kraljeva rodbina preživi navadno božične praznike na lovu v Sandringhamu.

Navaden zemljan, ki ne more zapustiti te meglene dežele, kjer ni nikoli belega božiča, praznovi praznike doma, za bogato obloženo mizo. Mirno lahko rečemo, da misli Anglež v prvi vrsti na božični jedilni list, če govori o božičnih praznikih. Navadno je Anglež štirikrat na dan, med božičnimi prazniki pa samo enkrat, toda za mizo sedi nepretrgoma dobre tri dni. Začetek tvori obed, med katerim pride na mizo deset jedi. 10 je na sveti večer. Obed se konča s slaščicami in preide počasi v pozno večerjo. Toda šele drugi dan pokaže Anglež, kaj pravzaprav zmora. Na drugi božični dan, ki mu pravijo Angleži boxing day, ker je ta dan boksarskih tekem, nadaljuje Anglež svojo atako na shrambo in želodec.

Božič je v Angliji pravi praznik radosti. Zato si natikajo udeleženci božičnega obeda v Angliji na glave komične papirnatke cepice, mečejo po tleh žabice, trobijo, piskajo, ploskajo itd. Kdor ima le malo denarja, si privoščiti za božični obed pečene

purana in plum-pudding, sestojč bajje iz 32 sestavin. Kdor ima pa več denarja, zalije božični obed še s šampanjcem. Neporočene hčere angleških rodbin, ki dobe zdaj za božič skoraj izključno nove gramofonske plošče, kmaj čakajo, da jih lahko poskusijo in zapojejo s svojimi kavalirji najnovejše piese. V Angliji namreč povabijo na božično gostijo tudi rodbinske prijatelje, posebno tiste, ki sami ne morejo praznovati božiča. Samci so torej lahko brez skrbi, da prežive božični dan v veselji družbi. Pravi božični dan je v Angliji 25. december. Zadnji dan pred Božičem delo večinoma počiva, samo otroci obešajo na postelje očeteve nogavice, kamor naj bi spravili »božični oče« (Fanthor Christmas) njim namenjena darila. Večja darila se razdele v Angliji 25. decembra pri obedu. Ovitki večjih daril kažejo vedno barve »božičnega očeta« (rdečo in zeleno). Tudi povabljeni gostje prinašajo k obedu svoja darila. Skoraj neverjetno se sliši, kako bogato je v Angliji božično obdarovanje. Celo siromasnejši Anglež dobi za božič 40 do 50 daril. Ta izraz vseplošnega in dejanskega angleškega človekoljubja je najlepši znak angleškega božiča.

Izrek, da je dajati lepše, nego sprejemati, je v veljavi o božiču v Angliji posebno na kmetih. Tam dobi tudi najsiromasnejša ženica božična darila, bodisi da jo obdaruje pastor ali njegova dobrodelna društva, bodisi lastnik bližnjega veleposelstva. Za angleške veleposelstnike so božični prazniki dnevi velikih dolžnosti. Angleži praznujejo, kot rečeno, božič zelo radi na kmetih in vsi gradovi veleposelstnikov so med prazniki polni gostov. Božična darila v Angliji niso okrašena samo z božičnim drevescem, temveč tudi s cvetjem. Samo nekaj manjka Angležem o božiču — snežna odeja, brez katere si mi božične idile ne moremo misliti. Božično drevesce zažari v Angliji navadno šele po popoldanskem čaju pred božičnim obedom. Poprej ne prepevaajo Angleži božičnih pesmi, kajti verska stran božiča je opravljena že 25. decembra dopoldne, ko se zbere rodbina v cerkvi, da posluša božični evangelij. Po božičnem obedu se primejo stari in mladi za roke in zaplešejo okrog božičnega drevesca.

V Windsoru, priljubljenem bivališču angleškega kralja, imajo božični prazniki poseben značaj zaradi daril angleškega kralja. Mnogi prebivalci, ki imajo kakršnekoli stike s kraljevim domačinstvom, dode darila, vsi siromaki in stari ljudje v mestu pa najdejo na sveti večer pred svojimi vrati kraljevo darilo — vrečo premoga.

V Angliji so tudi običajni in priljubljeni božični pozdravi, ne rabijo se pa za nje samo božične razglednice, temveč sploh vse razglednice, ki nudijo angleškemu okusu dovolj prilike, da pokaže svoje posebnosti. Angleški božični pozdrav lahko dobimo tudi na razglednici s sliko admirala Nelsona, umirajočega v bitki pri Trafalgaru v mladih krvi.

Na Škotskem, kjer je še zdaj močna puritanska tradicija, so božični prazniki samo prazniki druge vrste, čeprav je tudi tam navada, da si dajejo ljudje medsebojna darila. Največji praznik na Škotskem je novo leto. Pač so pa božični prazniki za katoliško Irsko pomemben cerkveni praznik. Na sveti večer gore v vsaki irski hiši blagoslovljene sveče in staro in mlado gre h polnočnici. K božičnemu razpoloženju večinoma siromasnih irskih kmetov pripomorejo mnogo darila sorodnikov, ki so se izselili za morje. Koliko je teh daril, si lahko mislimo, če upoštevamo, da dostavi pošta na Irskem vsako leto pred božičnimi prazniki nad 2 milijona nakaznic in denarnih pisem.

Mohamedanski božič

Šaban, mesec daril, ki se imenuje tudi mohamedanski božič, se začne zdaj, v letu 1349 mohamedanskega koledarja, 22. decembra in bo trajal do začetka največjega mohamedanskega praznika ramadama, ki se prične 20. januarja. Krščanskemu božiču so ti mohamedanski prazniki podobni samo na zunaj in sicer v tem, da je tudi za mohamedane tudi doba daril. Pa tudi pri mohamedanih so ti prazniki tako priljubljeni, zlasti med otroci, ki jim lahko otroci drugih ver po pravici zavidajo, kajti njihovi božični prazniki trajajo celih 29 dni.

Pač je pa za moža ta mesec najtežji v cellem letu, ker je zanj zadeva časti obdarovati svojo ženo odnosno svoje žene in otroke. Mohamedanski svet podari vsako leto za božične praznike mnogo ton srebrnih zapestnic in velikih, s poldragulji okrašenih srebrnih uhanov, ki so sicer zelo težki, toda pri vsaki kretnji zelo prijetni za orientalsko uho. Na drugem mestu v seznamu daril so težke svilene tkanine, večinoma temnordeče ali zelene barve. Najbolj razširjeno darilo za otroke so pri mohamedanih zeleni svileni čevljički. Igračk mohamedani otrokom ne dajejo za božič. Mohamedanske deklice sploh ne poznajo punčev, kajti njihova vera jim niti tako ne dovoljuje spoznavati življenja.

Ali naj mladina pleše ali ne

Pustite mladini ples, saj pripada samo nji — Čudno mnenje o plesu O nekdanjem tretjem svetu, moderni gospodični in gospe mladi mami

11. Ali naj mladina pleše ali ne? — Ne, nikakor ne! Samo »starina«. Tako bi lahko na kratko odgovorili razni dosednji anketarji, kakor »Ljubljanci«, »naročniki« in slični. Vsi ti odgovori so porazni za mladino, kateri hočejo vzeti še ono razvedrilo, ki ga ima v zimskem času.

Čudno se mi zdi, da so na svetu še ljudje, ki si upajo javno zabranjati mladini ples, kajti v današnji dobi, v dobi, ko gre za obstoj posameznika, je mnogo bolj potrebno, da se mladina vadi v družabnem vedenju in spoznavanju ljudi, kot v prejšnjem času. Kje pa se naj drugje oliko in ugajenosti, kot v plesni šoli? Ali morda v barih — beznicah — po gostilnah in sličnih lokalih? Povsod drugod ima mladina več prostosti, kot pri nas, in vendar se najdejo še ljudje, ki ne čutijo z mladino in njenimi potrebami ter ji zabranjujejo še to malo zabavo, ki pa je obenem tudi pouk.

Napačno mišljenje je, da plesne šole kvarno vplivajo na učenje. Malo je dijakov, ki bi radi tega »spricala« šolo in zanemarjali študij. Kdor to trdi, ne pozna današnjih dijakov. Vzrok tiči drugje, toda o tem ne bom govoril. Za dijake, ki posejajo plesno šolo ob sobotah, pa to sploh ne drži; nasprotno pa če ne bi bilo plesnih šol bi, kljub šolski prepovedi dijaki poselili razne gostilne in beznice; posledice tega so jasne. Nekdo je zapisal, da mladina od 18. leta ne bi smela plesati. Glede tega se mi treba nič razburjati, ker pod 18. letom malo kdo pleše. Mladina nad 18 let pa po plesala, če se vsi na glavo postavijo. Zato je popolnoma odveč to pretirano razburjanje nekaterih. Prepustite ples mladini, kateri edino pripada. Vsakemu pa, ki ima namen da napiše kak odgovor, pa svetujem, da si ogleda kako plesno šolo od začetka pa do konca od znotraj, potem pa naj sede za mizo in kaj napiše.

Zagovornik mladine.

12.

Ples je pogubonosno slabemu spolu, to sem občutil na lastni koži. Plesalci naj prečitajo te vrstice. Če plesate, bodi pozoren, previden. Mreže so razpete, limanice nastavljene. Plesalke v razporejeni narejenih skoro do bokov prozornih toaletah so nastavile lovke. 17letna mladenka, nepokvarjena? Uhu! Lokava, rafinirana v vseh kretanjih, da mami, da vzbudi v plesalcu kopnenje. Vroč, strastni pogledi te laži srmežljivke. Pride mlodivca - garde dama. V mreži si, ki še ni zadržana... Vroč čaj, pikantna zakuska. Plešemo... Hčerki postane vroče, tudi meni vrti kri po žilah. Najlepše najboljše bo na terasi... Garde dama zatise oko, ne vidi, da nadaljujeva ples na terasi... Na vratih terase se pojavijo garde dama. Čaka, da se ohladi. Sledi čuden ples solo z garde damo. Čuden ples — zadržani so hoteli mrežo, narediti »žegen«. Nisem bil prvi in nisem hotel biti zadnji, ki je plesal na terasi. Tudi sem ušel... K. I.

13.

Na desni je vrsta, na levi je tudi vrsta tako, da lahko imenujemo eno vrsto svet desničark, drugo pa svet levčarjev. Med obema svetovima se izprehaja tretji svet. Člani tretjega sveta se drže resno, v rokah imajo odprte knjige, iz katerih čitajo s povzdignjenim glasom, kaj se sme in kaj se ne sme. Desničarke in levčarji poslušajo, si tudi to ali ono zapomnijo, le tu pa tam zavzame iz vrst desničark prešerni hihi in hehe, dobra volja levčarjev pa se koji razlize v široki hoho in hahaha. — Včasih se loti članov tretjega sveta nekakšna bojazen. Ta ali oni se zagleda s preročimi očmi v bodočnost. — Ni pridna ne bo iz te mladine, ki je povsem, povsem drugačna kakor smo bili mi. Desničarke in levčarji se ne zmenijo dosti za tarnanje tretjega sveta, ta svet jih sploh ne zanima. Samo v napotje jim je. Če bi tretjega sveta ne bilo, bi planili levčarji kar meni nič tebi nič z leve na desno. »Pozdravljene, o zdravo, bog živ, servus« in še in še mnogo pozdravov zmora naša beseda. Kako bi si stiskali roke in kako bi se ogledovali in čebili bi, o, je! O božji naravi bi se pogovarjali, o senčnem gaju in mehlem trahu, o, je! Ni da bi razmišljevali, ne pravili, kaj vse bi se lahko dogajalo, če bi ne bilo tretjega sveta med njimi. — Potreben

Michel Georges Michel:

Zakonsko življenje umetnikov

Uboga Louise Silvainova... Kmalu je morala za svojim možem na oni svet.

Gledališki svet se je čisto spomnil tega vzornega zakona, češ: Vidite, da so tudi med igralci srečni in zadovoljni zakoni, kakor med meščani! In pripovedovali so o nešteti dokazih medsebojne udanosti in občudovanja.

Silvain je dejal nekoč ves srečen: Ta vzorna žena misli na vse. Le po mislite: nekega večera, bilo je v Limo-gesu, kjer smo bili na turneji, sem povabil vloglo še med oblačanjem. Nesprestan razmišljujoč o svoji vlogi sem jo mahal v hotelu slavnostno razpoložen po stopnicah doli v jedilnico, ko me je nenadoma zdrnil iz zamišljenosti Lousin krik:

— Evgen!
— Kaj pa je, draga Louise, kaj se je zgodilo? Zakaj motiš moj samogovor?
— Toda Evgen... saj si brez hlač!
— Kaj praviš?

je potemtakem tretji svet, ki po pravem tudi ni tako leden, kakor se zdi onim iz leve in desne vrste. Nasprotno, celo razumeti skuša prešerni hihi in široki hoho, zato odloži včasih knjige in takrat se žuga-joči kazaleci kar sami od sebe pobesijo. O, nekod, menda iz četrtega sveta, zadone čarobni zvoki godbe. Nožice desničark začepetajo v nervoznem pričakovanju in no-ge levčarjev že udarjajo po taktu. Člani s tretjega sveta se spogledajo, potem pokimajo, tedaj se pokloni vrsta levčarjev in že stopicata po zvokih, ki prihajajo iz četrtega sveta, dva in dva in spet dva in dva. Člani s tretjega sveta gledajo, se mu-žajo in ocenjujejo. Razlagajo drug druge-mu, da ima mladina kri, veste živo in vro-čo kri, o, saj vemo... Tako je pač bilo in še bo, a nekdo mora biti tu, ki pazi, da mladina kri ne zavre. O, ples, nevarna reč, najlepša priložnost, da se greh zbudi. Vemo, o, saj vemo!

Namrdnili ste se, vi mlada in recimo zelo lepa gospodična. Ves čas že mislim na vas. Vidim vas, pred ogledalom stojite in vaša gospa mama jemlje obleke iz omare. Roza in lila, bež in okr, črna in bela v vseh nijansah. Dosti oblek imate in kako lepih! Le zakaj ste tako nestrpni? Nobena obleka vam ni dovolj dolga in vsaka, ah, vsaka je preohlapna. Vaša gospa mama je videti zadovoljnija. Hm! O, razumem vašo nestrpnost! Gotovo si mislite, kako lepo bi bilo, če bi se vam godilo, kakor se godi samostojni gospodični. Samo na ples, seveda. Njena mama ima hrupave roke od umivanja in pranja, še na misel ji ne pride, da bi šla s hčerko na ples. Kako ne-berško se lahko zabava takale samostojna gospodična! Plesalce si lahko izbira in pogovarja se lahko z njimi o — vsem. Vi pa se morate razgovarjati, oh, ni da bi se človek razburjal! Gospa mama vzame ročno delo s seboj in očala, ki vas zasledujejo. Razumem vašo nestrpnost, raz, razumem!

Se bolj ste se namrdnili vi mlada in recimo zelo lepa gospodična. Kaj ste rekli? Da sem nemoderna — in... Tako, tako. Tretjega sveta da sploh ni na plesu. Tako, tako! Vaša mama, hihi, se sploh ne bavi z ročnimi deli, vaša mama pleše, pleše, pleše. Razumem, razumem, vso noč prepleše. A, tako, tako, tako!

Če se ne motim, se je sedajle zabihala vaša gospa mama, naša mlada in recimo zelo lepa gospa mama... Odsuneli sta: Vi v črni in rumeno rožo na rami in ob pasu. Prelepo!

Po postelji pa so razmetane obleke in po otomani tudi, še v kotu počivata dve. Milosti pač niso našle: Bež, lila, okr in še v drugih barvah. Kdove, če niso te obleke žalostne. Kdove, če se ne vprašujejo druga drugo: Le zakaj nismo smele na ples? Če bi se malo potrudile bi si morda odgovorile, zakaj in čemu. Obleke namreč. Pa se nočemo potruditi. Ne bom jih silila. Danes še ne. Na pepelnico sredo morda. O tem ne bosta razmišljali, mlada in recimo zelo lepa gospa mama in prav tako gospodična hčerka. Hihi, prav zares, da ne bova, o vi, vi nemoderna in... smešna... Magdalena.

Besedo imajo naši čitatelji

Križi in težave

z berači

Po zgledu drugih mest je sklenila tudi ljubljanska mestna občina odpraviti beračenje na ta način, da se ustanove in zasebniki zavežejo plačevati vsak mesec določeni prispevek v fond, iz katerega bodo dobivali res podpore potrebni siromaki toliko, da se bodo lahko skromno preživljali. Javnost je to akcijo z veseljem pozdravila, saj ni nikomur prijetno odreči milodar beraču, ni pa tudi prijetno poslušati neprestano zvonjenje in odpirati vrata, na katera so trkali čisto delomržeži, ki podpre sploh niso bili vredni. Idealno bi bilo, da bi beračenje sploh izginilo in da bi mestna občina skrbela za reveže z denarjem, ki ga bodo plačevali prebivalci mesta.

Ko se človek zaveže, da bo plačeval določeni mesečni prispevek za siromake in ko dobi tablico, na kateri je napisano, da je prosjačenje prepovedano in da naj se berači obrnejo za podporo na mestno občino, bi mislil, da je rešen nadlegovanja. Toda temu žal ni tako. Akcija mestne občine z zbiranjem fonda za preskrbo siromakov je že lepo napredovala in vse bi kazalo, da berači ne bodo več hodili po hišah, v resnici pa še vedno hodijo in se prav nič ne zmenijo za tablice z napisom, da je prosjačenje prepovedano. Navadno so to dokaj čedno oblečeni in razmeroma mladi moški, ki trkajo na vrata in zvone, dokler jim ne odpreš. Ko takemu »prosjaku« odpreš in pokažeš na tablico, češ da ne sme prosjati, napravi nedolžen obraz in odgovori, da on prav za prav ne prosjači, temveč prosi samo podporo, ker je brezposeln in ima družino ali pa je povrh še bolan. Skratka, pretvez najdejo taki ljudje vedno dovolj, da nadlegujejo celo one, ki prispevek za siromake že plačujejo.

Tu bo treba nekaj ukreniti. Dobro bi bilo, da bi se zanimala za »podpore« policija in da bi vsaj glavne junake primerno poučila, naj pustijo ljudi pri miru s svojimi za lase privlečenimi prevezami. Na vsak način pa mora mestna občina poskrbeti, da razni namišljeni »siromaki« ne bodo nadlegovali vsaj onih, ki so se obvezali plačevati prispevek za siromake.

Eden v imenu prizadetih.

K izjavi železniške direkcije

O dogodkih in nezgodah v žel. prometu in avtobusna nesreča na Vrhniki. Malo je bilo onih, ki so dolžili železnico, da je ona zakrivila veliko avtobusno nesrečo na vrhniški progi. Vsaka taka trditve je bila ali tendenciozna ali pa tak trdilec nima pojma o šofiranju in o dolžnostih šoferja.

Jasno in izven vsakega dvoma je, da je zakrivil omenjeno nesrečo edino šofer. De mortuis nil nisi bene — vendar pa je potrebno, da se dožene prej ali slej pravni vzrok, ki v tem primeru ne tiči prav nikjer drugod, kot v šoferjevi neprevidnosti. Pomisliti je treba, da je pokojni vozil edino na tej progi in to večkrat na dan, da je križal prav vsak dan isto železniško progo in vsak dan tudi ravno v tem kritičnem času! Njegova vsota dolžnost je bila, da je posebno v tem času in na tem kraju podvojeno pazil, česar pa na dan nesreče očitno ni storil.

Zagovor ge. Wiesbauerjeve in potrdilo g. Ramšaka, da je vozil šofer ob času nesreče največ s 30 km brzine, pač ne zmanjšuje njegove krivde, ampak nasprotno, še povečuje dokaz takratne njegove nepazljivosti ker, če bi ob tej počasni vožnji pazil, bi avtobus nedvomno lahko še pravčasno ustavil, ker je imel za to še po pasiranju zadnje hiše na desni najmanj 100 m prostora. Tudi je nemogoče, da bi radi snega ne mogel na tej dolžini in pri tej počasni vožnji ustaviti avtobusa, posebno, če je imel na kolesih verige, katere bi seveda ta dan moral imeti in je ponoven dokaz površnosti, če jih ni imel. Pa, če bi tudi ne mogel ustaviti, kar je absolutno nemogoče, bi moral imeti toliko prisotnosti duha, da bi zavil s ceste na desno, kjer je poljska pot in nesreča bi bila preprečena, kot jo je pred 2 letoma preprečil g. Wiesbauer. Takrat bi se namreč pripetila ena-

ka nesreča nekemu novemu vozaču. K sreči je sedel poleg njega g. Wiesbauer, ki je nezgodo preprečil.

Pripomniti je tudi, da zadeva z zakrivanjem vlaka pri tej zadnji desni hiši v smeri proti Ljubljani še daleč ni taka, kot je pisalo časopisje! Posebno sedaj, ko ni listja na drevju. Vlak se vidi že skoro 1 km daleč pred prelazom, ko prihaja od Loga. Prav dobro se ga pa vidi s ceste, ko vozi mimo zadnje hiše na levi strani, potem v tem letnem času še enkrat skozi prazne kozoletce na desni, pred zadnjo desno hišo in kot rečeno, je tudi še za hišo dovolj prostora in pri le malo pozornosti nesreča popolnoma izključena. Čudno je, da se pri tako »veliki opasnosti« še ni ponesrečil noben tuj vozač, katerih pasira posebno poleti, ko je razgled na desno z drevjem bolj zastrt, na stotine in se je ta nesreča pripetila avtobusu, ki je na tej progi doma.

Naiven je predlog, da bi upravljal železniško zatvornico na tem »nevarnem« kraju sosedni kmet. Gorje onemu, ki bi se potem zanašal na to varnostno napravo!

Dolžnost posameznika je, da pazi, opozorjen po varnostnih tablah na pretečo nevarnost, posebno pa onega, kateremu se zaupa toliko človeških življenj!

M. H.

Telefonska naročnina

Čudno je, da direkcija pošte in telegrafa še sedaj pobira naročnino za telefon za prihodnje polletje, medtem ko zapade v plačilo ta naročnina šele 1. januarja. Noben soliden upnik ne terja plačila pred zapadlostjo in človek bi lahko pričakoval vsaj od poštne direkcije, da tudi ona tega ne dela 14 dni pred zapadlostjo. Celo najbolj fiskalna država, kakor je n. pr. Italija, zahteva, da se plača naročnina za telefon samo za tri mesece naprej in je rok plačila od 1. do 15. januarja, odnosno 15 dni po zapadlosti vsakega kvartala, ne da bi bilo treba plačati globo. Po tem roku pa znaša globa v Italiji samo 10 lir, dočim se tu zahteva že na 16. januarja 100 Din in se po 31. januarju telefon celo odstrani tako, da bi bilo treba plačati vse znesek za napeljavno še enkrat, četudi bi ne bila potrebna prav nikak napeljava. Če se pa ne plača do 31. decembra naročnina, se telefon že 1. januarja kar izključi iz prometa.

Če je tak pravilnik, mora direkcija poskrbeti, da se pravilnik popravi in vse uredi primerno modernim načelom. Končno naj se poskrbi, da bodo naročniki plačevali potom poštnih položnic, kakor se to že dela v Zagrebu in Beogradu.

Naročnik.

K nesreči vrhniškega avtobusa

Žrtve te nesreče so strašne! Šofer mrtav, potniki močno ranjeni in ožgani od nastalega požara, avtobus razbit! Kako je nastal usodni karambol, bo dognala preiskava oblasti, smelo pa lahko trdimo, da bi bile posledice vse manj strašne, običito kar se tiče požara, ako bi bil avtobus opremljen z gasilnimi napravami. Ravno v našem listu smo že opetovano opozarjali, merodajne oblasti, naj zahtevajo od vseh lastnikov avtobusov, sploh od onih, ki se obrtoma pečajo s prevozi ljudi in tovarov, montiranje zelo pripravnih gasilnih naprav sistema »Guwy« pod motornim pokrovom, ker se te naprave pri nastalem motornem požaru s ame od sebe sprožijo ter pogasi gasilna tekočina požar v 2 do 3 sekundah. Gasilni poskusi v tem pogledu so se v vseh državah izborni obnesli.

Pri nas se je vršil tak poskus 30. aprila 1927 v navzočnosti zastopnikov oblasti ter Jugoslovanske gasilske zveze, ki je izdala tudi potrdilo o izborni funkciji »Guwy« - aparata. Že večkrat smo opozarjali na strašne posledice takih požarov in pozivali oblasti, naj nekaj ukrepejo. Zaman! Nesreča vrhniškega avtobusa je zopet nov memento merodajnim krogom, da se začno za zadevo zanimati, saj bi bil tudi pri zadnji nesreči — četudi so bile okolnosti izredne — požar gotovo pogasen in bi ne bilo toliko žrtev.

Te dni bi se bila kmalu pripetila nova nesreča, ko je začel neki avtobus v bližini Ljubljane goreti, da se niso potniki v zadnjem hipu rešili. Poročilo v listih je iz razumljivih razlogov izostalo; to pa znova po-

trjuje našo trditve, da je že skrajni čas, da se začno oblasti zanimati za to perče vprašanje.

J. S.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcencijel

Vprašajte združitve okoliških občin

»Zveza javnih nameščenec« v Ljubljani je poslala pred meseci banski upravi dravske banovine ter ljubljanski mestni upravi spomenico, v kateri predlaga čim prejšnjo proučitev vprašanja inkorporacije okoliških občin Ljubljani. Kot glavni razlog za nujno rešitev tega za Ljubljano in prizadete okoliške občine izredno važnega vprašanja navaja, da mora precejšnje število javnih nameščenec, ki vrši svojo službo v Ljubljani, zaradi še vedno velikih stanovanjskih neprilic v mestu bivati s svojimi družinami izven njega, to je večinoma v občinah, ki mejajo neposredno na Ljubljano. In ker je bila Ljubljana letos 1. aprila z zakonom uvrščena v I. druginjski razred, so le ti v Ljubljani službujoči ter v okoliških občinah bivaajoči javni nameščenci gmotno precej oškodovani.

Kakor smo že svoječasnno poudarjali, je izven vsakega dvoma, da zahtevajo dan za dnem, tako rekoč že vso povojno dobo, ne samo gospodarske, temveč tudi kulturne, socialne in druge važne činjenice javnega življenja vseh za inkorporacijo v pošto prihajajočih okoliških občin kot tudi ljubljanskega mesta, izvedbo navedene združitve. Zato bo morala bodoča velika Ljubljana prej ali slej v celoti ali deloma objeti v svoj pomeirj vse danes še samostojne občine, ki mejajo neposredno na mesto. Inkorporirati se bo namreč morala Ljubljani občina Viš v Glinčami in Rožno dolino ter občina Zgornja šiška, dalje deli okoliških občin Ježice in Most s Selom in Planjcem ter končno deli sedanjih samostojnih okoliških občin Dobrunj in Rudnika.

Vse navedene okoliške občine se že vsa povojna leta na račun Ljubljane razvijajo v vseh pogledih izredno naglo ter so zato že davno izgubile svoje nekdanje izrazito kmečko lice in značaj, tako da široke plasti ljubljancov in tudi okoličanov danes sploh ne vedo, kje se prav za prav konča Ljubljana ter pričenja njena okolica.

Centralizacija prebivalstva navedenih okoliških občin, oziroma njih delov, v katerih že danes tvorijo pretežno večino družine v Ljubljani zaposlenih obrtnikov in delavcev, javnih in zasebnih nameščenecv in upokojencev, torej ljudi, ki jim Ljubljana mimo drugih dejavov daje tudi zaslugek, oziroma jih živi, v eno občinsko telo, pod okriljem velike Ljubljane, ne bo le v korist Ljubljani sami, temveč tudi prebivalcem z mestom združenih okoliških občin. Zato bi bilo iz gospodarskih, kulturnih in socialnih vidikov, dalje v pogledu zdravstva in higijene sploh, posebno pa v pogledu bodočega razvoja naše obrti, trgovine in industrije ustanovitve velike Ljubljane toplo pozdraviti.

Višek elegance

in lep stas

napravijo popoldanske in večerne obleke, kupljene pri znanih tržki

P. Maždič Ljubljana

Na zalogi tudi obleke za neveste in močne dame, dobavi se tudi po pošti.

V takih primerih mu je brzojavila: Pridi nemudoma, hotel »Maurice«.

Kjerkoli je bil, siromak je prekinil svojo turnejo in se vrnil v Pariz z močno utrpajočim srcem in plamtečimi očmi.

— Vprašaj se k meni!... Ona se vrača k meni!

Prišel je v hotel v novih rokavicah in obraz mu je kar žarel.

— Madame?... Ah, madame.

— Toda madame je že včeraj odpotovala v Biarritz, gospod.

Ali pa če je bila še v hotelu, je prišla čez poldrugo uro vsa zaračana in vesela v čakalnico.

— Kaj pa je, srček? Čemu si me dal klicati?

— Saj si mi brzojavila v Cannes. Vso noč sem stal na hodniku vagona in komaj sem čakal, da te zagledam.

— Brzojavila sem ti, praviš? Ah, bože moj, da, saj res, na to sem pa zabila. Seveda, to je bilo zaradi tiste afeze. Toda to je že davno poravnano. Zvečer odpotujem z »njim«. Hočeš skodelico čaja?

Se zdaj se včasih srečata v restavraciji. Vidim, kako se trese ves zelen, nos v samem krožniku. Ona, neprisi-

ljena kakor na odru, se pudra, smeje na glas in pošilja smehljaje na vse strani...

Toda najmanj izravnani zakoni so med meščani in igralkami.

Moj prijatelj, industrijec, mi je pravil: — Oženil sem se z igralko. Niti najmanj vihrava, ljubeča, solidna, dražestna. Samo nekaj ni bilo v redu. Ko je bilo moje delo končano, se je nieno pričelo. Doma sem našel vedno ženo, ki je šele začela svoj dan. Sedež za mizo in smehljaj se kot človek, ki se že veseli počitka, pa se ti oglašil: — Le urno, srček! Brž prigrizniva kaj malega. No, rada bi zopet zamudila, kakor včeraj. Dovoljš, da ponovim med jedjo svojo vlogo? Saj me spremiš do gledališča. a?

Jaz, ki sem videl predstavo že dvajstokrat, dvakrat brezplačno, drugače pa proti vstopnini, grem, če imam čas, v drugo gledališče, odidem pa pred koncem, da bi žena ne čakala, ko bo niena predstava končana. Ali pa hodim klaverno od kavarne do kavarne. Često, posebno ob deževnih večerih, me mika stopiti v ženiño garderobo. Toda večinoma pridem le do konca kulis, a

poset žene si prihranim za pozneje, ko bo potreba posebno velika. Naposled pa le vstopim. Madame je baš odšla na odmor. Torej lahko pol ure dremlem na polomljenem stolu v atmosferi, polni razpršenega pudra in vonjav iz bližnjih umivalnic. Končno koraki. Slišim njen glasni smeh. Na hodniku stoji z igralcem v oklepu in če ga pogledam, se mi zdi, da me hoče vprašati, kaj bi rad.

— Ah, bonjour, srček, — pravi žena smeje in si zakrije gole grudi.

— Moj mož, predstavlja igralca, ki se velikodušno smeje in si odpenja oklep.

Drugič ne pridem več. A nekega večera, ko se bom zelo dolgočasil, povabim ženo, ki jo poznam iz kavarne. Povabim jo v kino ali na večerjo. Samo za kratek čas. Potem pojde ta reč svojo pot. Nekega večera se vrne moja žena, po katero ne pojem v gledališče, malo pozneje, ker je večerjala »s kolegi«.

Bila je lačna. In videl bih posledice...

— Kaj pa misliš, — sem ugovarjal, — saj bi imel z meščanko enake izglede na rožičke.

— To se ne vidi tako zelo, — je dejal otožno.

Velika zgodovinska skrivnost

Kdo je bil Dunkelgraf? — Je bila njegova družica hči Marije Antoinette?

Odnesele je svojo skrivnost v grob. Tako čitamo večkrat o tem ali onem človeku, navadno o slavnih možeh, kajti navadni zemljani večinoma nimajo v življenju nobenih skrivnosti. Zgodovina je poznala in pozna še zdaj skrivnosti, ki najbrž ne bodo nikoli pojasnjene. Kaj je z zagonetko slovite Zelenke maske? Kako je umrl v resnici sin Ludvika XVI? Kdo je bil prav za prav grof Naundorf? Kakšne smrti je umrl prestolonaslednik Rudolf? Tako bi lahko nadaljevali vrsto zgodovinskih skrivnosti, ki jim nihče ne more do dna.

Med zgodovinske skrivnosti spada tudi ona, katere junaka sta možki in ženska, ki sta prišla l. 1803 v württenberško mesto Ingelfingen. Identiteta moža, ki so ga dolgo nazivali »Dunkelgraf«, je zdaj menda ugotovljena. Drugače je pa z njegovo spremljevalko. Poglejmo, kaj pravi o tem historiograf te skrivnosti Maackel v svoji knjigi »Der Dunkelgraf und sein Geheimnis«. Tu je treba omeniti, da se je izraz Dunkelgraf udomačil po izidu romana »Der Dunkelgraf«, ki se peča z isto zadevo in ki ga je napisal saško-meininski arhivar Ludvik Bechstein.

Leta 1803 sta se nastanila v Ingelfingen možki in ženska, očividno zakonca. On je bil že na prvi pogled aristokrat, ona baje presenetljivo lepa. Baje, kajti razen dveh izjem je ni videl nihče drugega, nego z gostim pajčolanom čez obraz. Čez leto dni

sta oba izginila

in ker so ju smatrali ljudje za francosko emigranta, so spravljali njun nenaadni odhod v zvezo z ugrabitvijo engliškega vojvode (1804). Sled za njima izgine v letih 1805—1806. Toda l. 1837, po smrti lepe dame, se je dal skrivnostni grof, ki sicer nikoli ni govoril o svojem življenju, pogovoriti o izjavi, da je odpotoval l. 1805 na Dunaj, kjer je imel opraviti s carjem Aleksandrom, dama se je pa odpeljala z njim; to je moral vsem ljudem brez razlike prikriti. V letih 1807—1837 sta živela najprej v Hildburghausenu, pozneje pa na nekaj kilometrov od tod v gradu Eisenhausen. Grofa so tam večkrat videli v mestu, grofica pa ni nikoli zapustila gradu drugače, nego v zaprti kočiji in z gostim pajčolanom čez obraz.

V onih 30 letih so se našli samo trije ljudje, ki so trdili, da so videli obraz skrivnostne lepote. Eden teh treh je bil meinški drž. svetnik von Bedra, ki je opisoval lepo damo kot črnočrno modrih oči in izredne lepote. Videl jo je baje v kočiji. Drugi je bil mlad vrtnar, ki jo je baje videl na grajskem vrtu, od koder so sicer pred njim izprehodom vedno spodili vse ljudi. Tretji je bil neki kmet, ki jo je videl pri oknu, toda samo od daleč. To je bilo vse. Za mizo ji je stregel grof, jedla so morali podajati skozi okence od zunaj. Govorila je samo z grofom, večinoma francoski, znala je pa tudi nemško in ohlila se je celo nemško pisana čestitka h grofovemu godu. Lepa dama je bila torej nekakšna jetnica, toda zdi se, da

ne proti svoji volji

Nikoli ni poskusila pobegniti in sploh ni storila ničesar, da bi prišla iz svojega samotarstva. Verjetno tudi ni, da bi bila duševno bolna.

Grof je v teh 30 letih dvakrat oboel. Obakrat je poklical kuharico in ji priporočil »damo« za primer, da bi umrl. In obakrat je bila dama prisotna. Toda po 26 letih službe je bila kuharica

nenadoma odpuščena

ker je privedla proti najstrožji grofovi prepovedi v grad svojega sina. Noben tujez ni smel prestopiti grajskega praga. Ljudje, ki so imeli na gradu kaj opraviti, so se morali zadovoljiti s sprejemom pred vrati, kjer je sluga posredoval med njimi in »notranjostjo«. Grof je sklenil prijateljstvo z Eisenhausenskim pastirjem, čigar sin je napisal pozneje knjigo »Skrivnost gradu Eisen-

hausen; po otroških spominih in pripovedovanju svojih roditeljev«. To prijateljstvo je bilo zares bizarno. Grof je občasno s pastirjem dan za dnem, toda na zelo originalen način. Imel je posebnega slugo, ki je nosil njegova pisma pastirju in mu prinašal odgovore. S pastirjem samim pa grof

nikoli ni govoril

Leta 1837 je grofica brez zdravnik in brez duhovnika umrla. Toda tik pred pogrebom je grof pokazal vsem navzočim, da je v krsti žensko truplo. Pokopana je bila v parku in pri ekshumaciji l. 1891 so našli na dotičnem kraju res ženski okostnjak. Po »grofici« smrti je nastopila policija in prisilila grofa, naj navede nacionalne umrle. Grof je navedel: Sofija Botta, samska, rojena na Westfalskem, stara 56 let. Toda to ime se ne pojavlja niti na Westfalskem, niti kje drugje. Plemič sam se je nazival Vavel de Versay, toda pozneje je bilo ugotovljeno, da je bil holandski plemič Leonard Cornelius Van den Valck. Člani njegove rodbine so prispeli po njegovi smrti v Hildburghausen po dedščino. Vedeli pa niso ničesar o njegovem življenju, razen edine podrobnosti, da je bil leta 1798 dodeljen holandskemu poslanstvu v Parizu. Med svojim bivanjem v Nemčiji je dobival od rodbine denar,

toda na tuje ime

in potom neke nemške banke. Grof in grofica sta bila gotovo pod zaščito hildburghausenske vojvode, ker ju ni nikoli nihče nadlegoval, čeprav sta bila velika čudaka. Vojvodinja je bila sestra pruske kraljice Luise.

Tik pred smrtjo je grof sežgal mnogo pisem. Vendar se je pa našla njegova korespondenca, datirana iz francoskega mesta Le Mans v letih 1796—1799. Iz te korespondence sledi, da je bila skrivnostna grofica neka Ana Barthelemy, rojena Danielsova, soproga francoskega generala in »grofova« ljubica. Ta žena je zares živela, toda zelo verjetno je, da je zapustil »grof« dotična pisma nalašč, da bi zabrisal sled za dozdnevno grofico. Ana Barthelemy je namreč umrla že l. 1827 in zapustila hčerko, poročeno v Nemčiji. Ta hčerka ni ničesar vedela o sekvestraciji, v kateri naj bi bila živela njena mati, kakor bi se dalo sklepati iz omenjenih pisem.

Kdo je bila torej zagonetna žena? Ko so urejevali njeno zapuščino, so opazili, da je bil del njenega perila zaznamovan z bourbonsko trodelno lilio. Hildburghausenski muzej ima en kos tega perila, drugi je pa last nekega angleškega zbiralca, ki ima tudi bombonjere s trodelno lilijo. Dr. Human, drugi historiograf te zgodovinske zagonetke, je našel leta 1882 v neki hiši v Hildburghausenu, kjer je skrivnostna dama najbrž nekaj časa stanovala, francoski katoliški molitvenik, tiskan l. 1756 na Dunaju. Med dvema zlepljenima listoma je bila slika žene, čudovito podobne

kraljici Mariji Antoinetti

Te in podobne okoliščine vodijo historiografe hildburghausenske zagonetke do zaključka, da skrivnostna dama ni bila nihče drugi, nego Madame Royale, torej

hčerka Ludvika XVI. in Marije Antoinette

Madame Royale, zaprta v Templu, je bila l. 1795 izročena Avstriji v zamenjavo za ujetega komisarja Konventa. Toda ta hipoteza predpostavlja, da je bila prava Madame Royale med prevozom v Avstrijo zamenjana za drugo dekle, ki se je pozneje poročilo z vojvodom Angouleskim, dočim je živela prava hčerka Ludvika XVI. do svoje smrti v Eisenhausenski samoti, kamor jo je vlekel nepremagljivo hrepenenje odpovedati se vsemu posvetnemu. Ta

romantična hipoteza

zamenjave ni neizpodbitna, z druge

strani pa moramo upoštevati dejstvo, da je kazala vojvodinja Angouleska vse svoje življenje sumljivo malo volje občevati z ljudmi, ki bi jo mogli za časa kraljevine poznati. Tako je zlasti odklonila l. 1796 sprejem grofa de Fersen, čeprav je morala vedeti, kako je oboževal njeno mater, za katero je tvegala svoje življenje. Madame de Boigne pravi v svojih spominih večkrat, da vojvodinja d'Angouleme o svoji materi ni rada govorila. Vojvodinja je zapustila zapiske in spomine o bivanju v Templu, ki se bistveno razlikujejo od spominov ljudi, živčih v Templu s kraljevsko rodbino.

Človek v borbi s kaktusom

Kako hočejo iztrebiti v Avstraliji kaktus, ki so ga predniki skrbno gojili

Boj, ki ga bide človek z naravo, da si zagotovo eksistenco ali pa vsaj golo življenje, je prava vojna dveh živih sovražnikov, ki srdito napadajo, manevrirajo in operirajo z enako zvižajo in mržnjo, kakor v vojni človeka s človekom. Ogledimo si samo boj, ki ga bide avstralski kolonist s kaktusom. Ta zgodovina ima komično-iunaški značaj, kajti vojna med kolonistom in kaktusom v Avstraliji je nastal iz neumnosti, seveda človeka, ne pa kaktusa. Človek ima pred drugimi živimi bitji na zemlji to prednost, da lahko nosi glavo pokonci in da je lahko bedast.

Ni znano, kaj je napotilo guvernerja Phillipa, da je aklimatiziral braziljsko Opuntio, ki ni niti lepa, niti koristna, pač pa se med njenimi bodicami zelo radi skrivajo poljski škodljivci. To se je zgodilo l. 1788. L. 1839 je pa zasadil neki kolonist novo vrsto kaktusa, Opuntis inermis. S tem kaktusom so ga vezali nekakšni sentimentalni spomini. Njegovim sosedom je kaktus ugajal in mislil so, da bi se dala napraviti iz njega dobra živa meja. In tako je začel dotični kolonist navdušeno deliti sosedom pogankje in seme.

Čez 30 let so pa kolonisti spoznali, da kaktus nekoliko pretirava. Živa meja je bila sicer imenitna, toda kmalu se je kaktus tako razlezel, da je začel izpodrivati vse druge rastline. Leta 1900 je pokrivala Opuntia inermis pet milijonov ha rodovitne zemlje, leta 1920 pa že 30 milijonov in vsako leto je povečala svoje kraljestvo za 500.000 ha. Kolonisti so bili vsi iz sebe in nazadnje so se obrnili na državne oblasti s prošnjo, naj jim priskočijo na pomoč. Država sicer ni nič pametnejša od navadnih ljudi, pač pa ima večje možnosti. Tako ima možnost obrniti se na biologe in vprašati jih, kaj menijo o tem. Biologi so se zamislili in izrazili so naslednjo hipotozo: Če se ta kaktus v Avstraliji in Novi Zelandiji — žilava rastlina je namreč preplavalja tudi morskino — neprimerno bolj širi nego tam, kjer je doma, ni izključeno, da ima v svoji domovini sovražnike, ki jih pri nas ni.

Ni torej preostajalo drugega, nego poskusiti srečo s tako zvano biološko metodo, ki jo je odkril ameriški entomolog S. V. Riley s svojimi sodrugami. Treba je ugotoviti kateri sovražniki v živalskem carstvu drže braziljski kaktus v šahu, potem pa povabiti te sovražnike v Avstralijo. Zadeva pa ni tako enostavna, kakor bi človek mislil. Treba je v prvi vrsti spoznati najhujše sovražnike kaktusa, o katerih je treba vedeti, če bodo vzdržali drugačno podnebje in če se bodo sploh mogli uspešno boriti proti kaktusu. Vlada je odredila komisijo biologov in entomologov. Komisija je začela svoje delo s tem, da si je preskrbela po možnosti vse vrste žuželk, živčih na kaktusih, in jih prenesla v Avstralijo. V Avstraliji so pa čuvali te žuželke kot punčice očesa.

Med žuželkami so bile tudi take, ki mso mogle klobovati raznim avstralskim žuželkam in so kmalu podlegle. Druge so se pa lahko aklimatizirale. Največ pričakujejo od lišaja Cactoplastis cactorum, katerega se je razlezel v starih letih 300 milijonov tako, da bo čez tri leta razširjen po vsej Avstraliji. Že v prvem letu je iztrebil ta mrčes kaktus na površini 15.000 ha. Zdi se že kraji na progi 150 km, kjer

Vse to so seveda samo domneve, znaki, ki so pa tem zanimivejši, ker gre za fakto. Vse, kar se navaja proti hipotezi, da je bila bivša eishausenska puščavnica prava Madame Royale, je bolj psihološkega značaja. Dvomi se n. pr. o tem, da bi bila princesa pridržala perilo s kraljevskim grbom in da bi bila živela celih 30 let brez duhovnika, čeprav je bila katoličanka. Dvomi se tudi, da bi bila kot kraljica hči v pismu svojega spremljevalca tikala. Naj je bila eishausenska puščavnica kdorkoli, njena usoda se zdi tako tragična in zagonetna, da ni čuda, da se ljudje zanimajo za njo.

ni nobenega kaktusa, čeprav jih je bilo še nedavno toliko, da ni mogla uspevati nobena druga rastlina. Prebivalstvo se zdaj veseli, da je končno dobilo pomočnika, s katerim bo izgnan nadležni gost, ki so ga bili nespametni predniki povabili v deželo. Seveda je pa vprašanje, če jim ne bo čez nekaj let delal morda še večjih preglavic mrčes, ki jim zdaj pomaga trebiti in zatirati kaktus.

Pismo in odgovor

Turški sultan Ahmed I. je dal napisati l. 1605 zaporoški kozakom naslednje ljubeznivo pismo: »Jaz, sultan, Mohamedov sin, brat solca in lune, vnuk in naslednik božji, vladar nad vsemi krajinami, makedonsko, jeruzalemsko, Velikim in Malim Egiptom, kralj kraljev, nepremagljivi vladar, neizprosni čuvaj groba Jezusa Kristusa, vašega boga, up in nada mohamedanov in kristjanov, veliki zaščitnik, vam veleвам, zaporoški kozaki, da se prostovoljno in brez vsakega upora udaste, da mi ne boste delali s svojim odporom preglavic.«

Razjarjeni kozaki so pa odgovorili sultanu s pismom, ki dobro karakterizira takratno dobo. Pisali so mu: »Ti sultan, prokletega hudiča brat in tovariš, kakšnega hudiča vitez si ti, vrag vzemi tebe in tvojo vojsko, ti si Lucifer, Antikristov tajnik, jeruzalemski capin, alexandrijski kozoder, Vrhkega in Malega Egipta svinjski pastir, armenski lopov, svojega boga ničla, pred našim bogom norec, pasja natura, svinjski rilec... Tvoje vojske se ne bojimo, na vodi in na suhem se bomo borili, ti prokleti sin, vrag vzemi tvojo mater, nekrščena duša. Tako ti odgovorjajo kozaki. Dneva ne vedo, ker nimajo koledarja. Meesc na nebu, a leto v koledarju, dan je pri nas tak kakor pri vas. V uh nas piši.«

Išče se 150 milijonov ljudi

Prebivalstvo sveta se je pomnožilo od leta 1913 do 1918 za celih 10 odst. Zdi se na svetu 1.962.300.000 ljudi. Svet se je baje skrčil, odkar imamo radio, brzoparnike, lokomotive in letala. Seveda je ta trditve relativna. Skrčil se m niti svet, niti razdalja, temveč samo čas, ki ga potrebujemo, da dosežemo daljne kraje. Gotovo je še mnogo evropskih dežel, kjer bi se lahko preživljalo še 100 ali več milijonov ljudi. Seveda ni mogoče, da bi se v to ali ono državo takoj priselilo milijon novih ljudi. Kolonizacija gre počasi.

Južnoameriška republika Brazilija bi lahko sprejela najmanj še 150 milijonov ljudi. Obseg te republike sploh ni točno znan. Človek bi dejal, da je to dežela brez mej. Na zapadni, severni in južni meji sploh še nihče ni bil. Brazilci pravijo, da meri Brazilija 8.337.218 kvadratnih kilometrov. Leta 1888 so našli v Braziliji 14 milijonov prebivalcev, zdaj jih je pa okrog 36 milijonov. Brazilci sami trdijo, da bo njihova zemlja nekoč preživljala 200 milijonov ljudi. To se sliši tembolj čudno, ker preživlja zdaj težko se tiste, kar jih ima. Večina prebivalstva se drži v mestih, poljedelcev je razmeroma malo. Izvzemši kavo in sladkorni trs se ljudje za poljske pridelke ne zmenijo mnogo

in če nastane kriza trgovine s kavo in sladkorjem, zaide vsa Brazilija v finančne težkoče. Finančno krizo preživlja Brazilija baš sedaj.

Seveda Brazilija ne bo vedno tako redko naseljena, kakor je zdaj. Nedvomno pridejo kolonisti, ki bodo začeli obdelovati zemljo tam, kjer so zdaj še pragozdovi. Braziljska narava je bele-mu človeku sovražna. Bori se proti njemu v prvi vrsti z raznimi boleznimi, med katerimi je najhujša mrzlica. Toda človek se ne boji nobenih ovir, če mu gre za golo življenje. Tudi po drugih, zdaj cvetočih deželah so bila prej močvirja, v katerih so prežale na človeka nalezljive bolezni, pa je kolonizacija vendar uspešno napredovala. Tako bo nekoč tudi z Brazilijo, kjer je, kot rečeno, prostora najmanj še za 150 milijonov ljudi.

Kino Ljubljanski Dvor
Telefon 2730.

Naša božična premiera!

Poljub

Krasna, ganljiva tragedija žene, ki je preveč ljubila!

Kot partner

CONRAD NAGEL

Predstave oba božična praznika ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.

Življenje v starem Rimu

Velik užitek je čitati Juvenalove satire, posebno v originalu, kajti iz njih je razvidno, kako so živeli v Rimu ob koncu 1. stoletja po Kristusu. Življenje takratnih Rimljanov se ni mnogo razlikovalo od našega.

Notranje mesto so tvorile ozke ulice z visokimi hišami, obljudenim tako gosto, da so stanovali ljudje tudi pod streho. Požarji so bili na dnevnem redu in če se je ta ali ona hiša porušila, se ni nihče posebno razburjal, razen onih, ki so v njej stanovali. Najemnine so bile visoke, čiprav hiše niso bile nič kaj prida.

Rim je bil poln orientalcov. Moda in znak veljastva je bilo govoriti grški. Vzhodni narodi so dali Rimu mnogo sužnjev, ki so jih pa Rimljani večinoma osvobodili. Mnogi osvobodjeni sužnji so obogateli, na drugi strani so pa mnogi Rimljani obubožali. Orijentalci kultu so bili zelo priljubljeni. Zakonska ženica je pobeževala z ljubčkom in pustila moža samega.

Ko sem se zopet zavedel, sem jo hotel nekaj vprašati. In šele tedaj sem opazil, da je ni.

Bila je sirota in živela je pri sitni teti, ki jo je redila in oblačila, drugače se pa ni brigala za njo.

In da ti povem vse — bila je duševno bolna. Pri vsem tem me vest ni pekla, kajti zavedal sem se, da krivda ni bila na moji strani, vsaj v celoti ne. Ko sem izvedel resnico, se mi je zdelo najpametneje za nekaj časa odpotovati. Vrnil sem se šele v decembru, rešen vseh vojaških dolžnosti. Upal sem, da jeostala moja pustolovščina bre zposledic. Toda motil sem se, zlatolaso dekle je bilo noseče.

Jacques je obmolknil in povesil glavo.

— To kar si videl, je njena hčerka, — je nadaljeval s pritaenim glasom. — Njena hčerka je moja hčerka... moje drago dete. Gorje! Mati je blazna, neozdravljivo, pravi zdravnik. Morali so jo odpeljati v umobolnico. Jaz se na bojim, prijatelji, strašno se bojim, da utegne biti mala...

Ni izgovoril strašne misli. Ostal je zamišljen pred neskočnim mrakom majskega večera.

J. H. Rosny:

Zlatolaso dekle

— Pred meseci, — je pravil Lavandres, sem posetil gredoč mimo vasi Aignes - Noires strica Jacquesa Lavoisia, ki ima tam lepo posestvo.

Bil je baš doma z dražestnim svetlolasim dekletcem. Objela sva se bratski, kajti bila sva skupaj na božiču in Jacques je pobožal dekletce, rekoč: — Moja vnukinja... Moja draga vnukinja.

V njegovem glasu je bilo nekaj bolestnega, kar me je ganilo. — Pa se vendar ne mučiš? — Da, mučim se, — se je odgovoril otožno.

Izročil je deklico vzgojiteljici, ki jo je odnesla.

— Zaradi otroka... Bojim se... Da... zares se bojim.

Začuden sem ga pogledal.

— To je cel roman — je nadaljeval. — Le poslušaj. Proti koncu avgusta 1918 mi je notar v Aix-les-Bains sporočil, da sem podedoval po stricu Hvacintu premoženje in neprimičnine. Nisem poznal strica, niti njegovega posestva. Rodbinski spori, poostreni s

stričevo požrešnostjo, so nas docela ločili od njega. In tako nisem nikoli videl tega neprijetnega vzorca človeškega rodu. Znano ti je, da sem bil ranjen pri Chemin - des - Danes in in imel sem bolezenskipodust. In tako sem tem bolj razmišljal o svoji bodočnosti, kajti zmaga Francije je bila že dobljena. Dohodke sem imel pičle, kajti oče mi je bil umrl na zelo slabih nogah. Odpotoval sem torej v Dauphine in tako sem postal lastnik tega lepega posestva in hiše, opremljene z vsemi udobstvi. Rad imam to prekrasno gnezdo.

Čeprav imam toliko, da bi lahko dobro živel, sem sklenil gospodariti tu na posestvu, ker priznavam socialistična načela. In imel sem srečo, da sem našel dobrega in vestnega upravitelja.

Vsako jutro sem nadziral delo po polju in senožetih. To so bili divni trenutki V tem kraju je mnogo potokov, ptic in divjadi. Drugega poklica si nisem želel. Izprehajal sem se poln čarobnih sanj ob reki, po dremajočem gozdu ali zelenih gričih. Srečal sem bil tem bolj, ser sem videl, kako se težki oblaki krvave vojne trgajo.

Tako sem živel mirno, dokler se

nisem seznanil z zlatolasim dekletom. Bilo je jutro, ko sem jo prvič srečal; hodila je po gozdu.

Njeni lasje so bili od daleč podobni plamenu. Njene oči so imele barvo jezera. Skratka, bila je dražestna, očarljiva.

Komaj se mi jepokazala, je izginila v goščo. Sanjal semo nji ves dan in skoraj vso noč. Sicer me pa ni posebno zanimalo, kdo je in kaj.

Sredi septembra sem jo srečal na bregu reke, v kateri se je gledala. Lastavke so švigale nad vodo liki strele, na koncu dolge veje se je gugala verica.

Dekle je bilo še bolj zapeljivo. Stal sem nepremično, zadrževal sapo in občudoval njeno divno telo.

Suha veja se je z'omila pod mojo nogo in dekle se je obrnilo. Zagledala me je in v treh skokih je bila v gošči.

— Vila! — sem zašepetal.

In znova sem jo zasnal. Moja bodočnost in sedanjost sta bili tesno združeni z vitko silhueto in z zlatimi kodri.

Še nikomur nisem pravil o nji. Skrilam sem svoj spomin pred ljudmi, da bi nihče ne odkril moje tajne.

C. G. Norris.

Vročica kri

Roman.

— Pozneje morda. Ne smete pozabiti, doktore, da je na svetu tudi Mihael. — je pripomnila Zelda pogumno. Zdravnik je namršil obrvi.

— Torej, kaj bo s to zadevo — mislim z vašim stanovanjem? — je napeljal pogovor drugam. — Seveda ne moreš ostati v tej mišji luknji. Saj to ni soba zate. Sam sem že mislil, da se boš morala preseliti. Najti morava kaj boljšega zate.

Se istega večera ji je sporočil svoj sklep.

— Še eno noč tu. — je dejal in jo rahlo potrepljal po rami. — jutri se pa že lahko preseliš v svoj lastni dom.

Drugo zdravniško stanovanje, tik dr. Boylstonovega, se je bilo pred dobrim mesecem izpraznilo. Boylstonu se

14

je zdelo, da bo najpametneje preseliti Zeldo tja. Stanovanje je bilo v primeri z Boylstonovim zelo čedno in med obema so bila celo sporna vrata.

Zvečer jo je odvedel tja in ji pokazal njeno novo kraljestvo.

— Glej, to tu mora postati tvoja spalnica, tole pa salon; okna so sicer obrnjena samo proti goli steni, toda k laboratoriju, ki mora postati tvoja kuhinja, vodijo posebna vrata, in če bi me hotela kdaj povabiti na obed ali večerjo, bi lahko večerjala zelo udobno kar tu. Večerjala pravim, kajti obed skoraj ne pride v poštev. Kaj misliš, bi šlo?

— Kaj bo vse to moje, moje lastno domovanje? — je vzkliknila Zelda vsa srečna.

— Seveda, kaj si pa mislila.

Ugriznila se je v ustnice, da bi od veselja na ves glas ne zakričala.

— In smem imeti tudi mačko ali psička za zabavo?

— Da, tudi mačko ali psička smeš imeti za zabavo, — je ponovil zdravnik in oči so se mu zaiskrile od zadovoljstva.

— Zelo dobri ste, — je dejala in ustnice so se ji tresle.

— Zelda, moje največje veselje je storiti kaj zate, — je dejal in jo objel. — Zelda, deklič moj, moj mali mak, — je šepetal. — Mi boš dala kdaj poljubček?

Pogledala ga je. Oči so mu kar žarele skozi ščipalnik in poteze na njegovem obrazu so povedale več, nego bi mogla še tako strastne besede. V tem trenutku je bil podoben lačnemu dečku in Zelda mu je brez pomisleka nastavila ustnice.

— Ah, Zelda, Zelda! — je vzkliknil, ko jo je izpustil, — saj ne veš, kako zelo te ljubim... Zelda, makov cvet!

Sledil je srečen dan, ko je dobila za svoje novo stanovanje težko tapacirano pohištvo in starinsko opremo, stole, dvojno posteljo, odejo, plinovo peč, krožnike, nože, kuhinjsko posodo, perilo, metlo, sliko rimskega bojnega voza in belo muciko, komaj večjo od dveh Zeldinih pesti, z rdečkastim noskom, rdečkastim jezičkom in rdečkastimi uheljkami. »Ginger« po imenu. Mucička je

prijazno gledala svojo gospodinjico, kako pospravlja sobo, prestavlja mize in stole, zabija in stapa.

— O ti ljubček, ljubček, ljubček, — je mrmrala Zelda med delom in poljubljala ljubko živalico. — Kaj bi počela brez tebe? Ti si moja edina resnična prijateljica.

Ze prvo noč je spal »Ginger« pri nji v postelji, zvil se je v kolaček pod njeno blazinicco in Zelda je pogosto bedela, dokler ni živalica trdno zaspala. Kadar je mehka dlačica božala njene ustnice, je šepetalo dekle »Mihael«, vroče solze so ji tekale iz oči in kapale na vzglavje.

Počasi, polagoma je delo napredovalo. Napolnil je dan, ko je dr. Boylstonu sporočila, da je vse v redu, in praznovala sta njeno vselitev. Zdravnik je bil navdušen in začel je hoditi dan za dnem k nji na obed. In nikoli ni prišel, ne da bi prinesel Zeldi kakšno posebno delikateso, pogosto ji je pa prinašal tudi darila — svilene nogavice, zapestnico ali lepo knjigo. Vsak teden je pustil na njeni mizi zlatnik za dvajset

dolarjev. Zdaj ga je ob prihodu in odhodu že poljubljala — njegovi ponižni, občudujoči pogledi so ji bili omehčali srce.

»Princesa v stolpu«, tako jo je klical Boylston. Ime ji je ugajalo, ker je bilo romantično, toda zvenelo je otožno in brezupno. Bila je ujetnica v svojem stolpu, odvisna od muhi priletnega moža. Če bi mu ne bila po volji, bi jo lahko vrgel tebi nič meni nič na cesto. Spodobilo se ji je biti prijazna in skrbeti, da bi se njen dobrotnik ne dolgočasil.

Nekega popoldne v marcu je Zelda prvič trezno in jasno razmišljala o svoji bodočnosti. Doslej je mislila samo na Mihaela, njeno ranjeno srce je hrepenelo po njem, po njem, po njegovem glasu, njegovem objemu, njegovem poljubu. Ni si upala misliti na zopetno združitve, Mihael je bil za njo izgubljen. Bilo je, minilo je, ostalo je samo njeno hrepenenje... Zdaj je bila navezana na Boylstonu, vezala jo je hvaležnost, vsakdanje navade in nešteta skupna doživljanja.

Počakati 13—14

Domenjeno prodal. Pebo Albo Bogro. 3159

PSICA

volčje pasme, z nagobčnikom in znamko, sliši na ime »Gera«, se je včeraj zatekla. Prosi se, da se jo odda proti nagradi pri hišniku: Ljubljana, Beethovnova ulica 4. 3174

Usnjate suknjice

globoko pod ceno prodaja tudi na obroke. — Prijave na upravo »Slov. Naroda« pod šifro »Nizka cena«. 3158

Gospodično v zakon

želi 27-letni samski gospod dobro idočega posla. Dopisi s sliko, tajnost zadržana, na upravo »Slov. Naroda« pod »Zenitev«. 3165

Sobo

oddam 1 ali 2 gospodoma. — Oddam tudi malo skladišče in garažo. Cegnarjeva ulica 4. 3157

Več hiš, posestev

za naseljenje naprodaj v Banji Luk in okolici. Informacije daje informacijski biro Marinko Udiljak, Banja Luka, Trg cara Dušana 2. 3165

STALNA RAZSTAVA

UMETNIŠKIH SLIK

velika izbira okvirjev in sprejem vsa rezbarska in pozlatarska dela

A. KOS

Ljubljana, Mestni trg 25, nasproti magistrata. 3093

Instrumenti za godbo na pihala

malo rabljeni, za godbo od 10 do 24 mož, se zaradi boleznih ceno prodajo. Kompletna garnitura za deset godbenikov Din 3500. K. Vanjek, kapelnik in posestnik, Samobor pri Zagrebu. 3138

MODROCE

la afrik. močno blago. Din 260: spodnje modroce, mreže, posteljne odeje. kupite najcenejše pri

RUDOLF SEVER

LJUBLJANA, Martini trg št. 2. Zahtevajte vzorce! 29/7

Lep lokal

za modno trgovino ali delikateso oddam v najem radi preselitve. 20 minut oddaljen od Bleda na križišču treh cest. V vsej občini še ne obstoja nobena teh obrti. Lepo stanovanje takoj na razpolago po zelo ugodni ceni. Ivan Dolenc, pos., Sp. Gorje pri Bledu. 3166

Klavirji

Velika izbira klavirjev. — Strokovnjaško popravilo in čisto uglaševanje. Nizke cene, tudi na obroke. Solidna postrežba. — Tovarna klavirjev WARBIK. Ljubljana, Gregorčičeva 5, Rimska c. 2. 3099

Gostilna pri Kroitu

Sv. Petra 46. Popolnoma na novo renovirana. Toči izborna kaplico, kakor: Silvanec salonski, rizling, mozler, burgundec in dalmatinska črna. Priporoča se za obilen obisk gostilničarke. 3152

Krajevne zastopnike za propagiranje prodaje drž. obveznic na odplačilo na obroke

ISČEMO

po vseh večjih krajih vse države. Ponudbe na Publicitas, Zagreb, Illica 9, pod št. 25166.

Klavirji!

Za Božič kupite na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Höpfl, Stingl original, ki so nesporno najboljše (lahka, precizna mehanika). Prodaja jih izključno le sod. izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

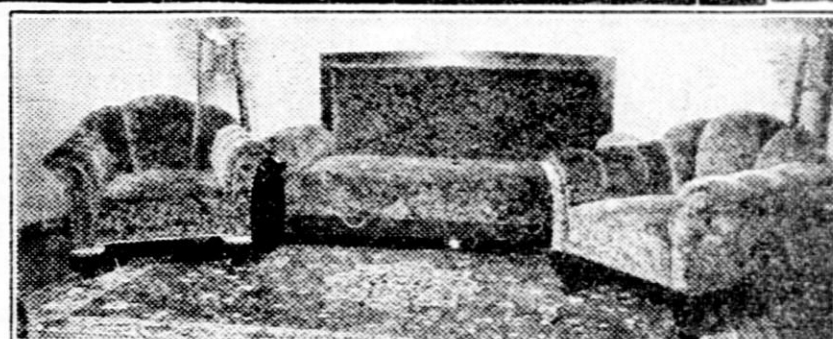
ALFONZ BREZNIK

Mestni trg 3. Najcenejša posojevalnica.

„Geco“

oatrone z nemškim »Rothweilskim« smodnikom in nove vrste lovske patrone znamke »R«, napolnje, z nemškim Hasloch. brezdimnim smodnikom, imajo vedno v zalogi

F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Kongresni trg št. 9.

FRANC SAJOVIC

tapetnistvo
Ljubljana, Stari trg št. 6

NAZNANILO

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem OTVORIL novo delavnico

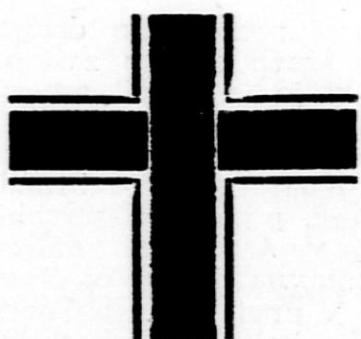
LESOSTRUGARSKÉ STROKE

Hotzapljeva — Zalokarjeva 13

Za vsa v to stroko spadajoča naročila se vljudno priporoča

Viktor Lovrenčič

splošno lesostrugarstvo
LJUBLJANA, Zalokarjeva ulica št. 13

UNIVERZA KRALJA ALEKSANDRA PRVEGA javlja žalostno vest, da je umrl član njenega profesor-skega kolegija, gospod

ing. Ignacij Majdel

Ljubljanska univerza mu bo ohranila časten spomin!

Ljubljana, 24. decembra 1930.

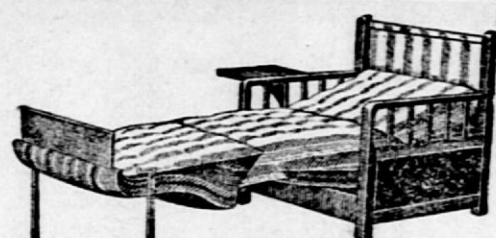

Franc Jager

tapetništvo
LJUBLJANA, Sv. Petra n. 29

priporoča svoje najmodernejše
fotelje vseh vrst, modroce,
otomane, žimo, zložljive po-
stelje, patentne divane i. t. d.

Najmodernejša oblika!

Prostor za posteljnino.
Garantirana konstrukcija!

Radioteknika - Tone Poličak

strokovno podjetje za splošno radiotekniko

LJUBLJANA, Aleksandrova cesta 5

Lovske puške

Roberte, browning pištole, pištole za strašenje psov, lov-
ske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER puškar.

Liubljana, Kongresni trg št. 6

Priložnostni nakup za Božič

Rokavice

Nogavice

zimsko ter drugo perilo, damske torbice in aktovke, kra-
vate, ROBČKI, vsakovrstne TOALETNE POTREBŠČINE,
naramnice in sploh GALANTERIJSKO BLAGO.

JOSIP PETELINC, Ljubljana

za vodo, blizu Prešernovega spomenika.

Zaradi velike zaloge znižane cene!

HARMONIKE

izdelujem nove in sprejemam v
popravilo vse glasbene instru-
mente — JANC, LJUBLJANA,
Šohoričeva 9.

Premog, drva, koks
prodaja

»ILIRIJA« d. z o. z., Ljubljana,
Dunajska c. 46 — telef. 2820
Miklošičeva c. 6 — telef. 2595

Priporoča se
modna trgovina

T. Eger

Ljubljana

Sv. Petra cesta 2

Sportne sanke

dvosedežne, jako lepe in
trpežne po 140.— Din —
preprodajalci popust — do-
bite pri M. Fajfar, kolar-
stvo, Ljubljana, Trnovska
ulica 25. 3097

USTANOVLJENA
1834

TELEFON-INTERURBAN
2035 in 3329

J. C. MAYER MANUFAKTURA

EN GROS

EN DETAIL

Pristopajte k „Vodnikovim družbi“

MATIJA ANDLOVIC

Ljubljana, Komenskega ul. 34.
imam v zalogi vsakovrstne
SPALNICE in drugo POHIŠTVO
po najnižjih cenah.

CE NIMAM DOBRE KAVE
DOBITE DNEVNO SVEŽE PRAŽENO LE
PRI TVD. B. MOČOH
LJUBLJANA, VODNIKOV TRG 5.

želi

vesele božične praznike ter
srečno novo leto

Priporoča se

Parfumerija
„Strmoli“

Liubljana, Pod Grančo št. 1

OKVIRJI!

Najmodernejše oblike raznih vrst, izdelovanje lesenih LE-
STENCEV (lustr), vsakovrstna pozlačenja ter popravila
starih okvirjev izvršuje tvrdka

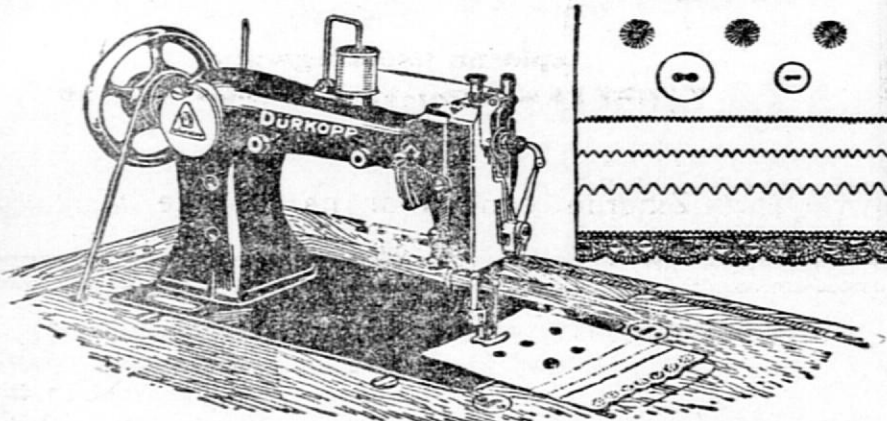
A. GÖTZL DED., Ljubljana, Dunajska cesta št. 17
(poleg kavarne »Evropa«)

L. Mikuš

Ljubljana
Mestni trg št. 15

Dežniki

Na malo Na veliko
Ustanovljeno 1839

REVOLUCIJA

MED ŠIVALNIMI STROJI

Nov entl. stroj

POBUJE STARE MODELE. Ker
ni dražji od njih pač pa popo-
nejši — ŠIVA IN ENTLA
ZAHTEVAJE PONUDBE!

Ludv. Baraga

LJUBLJANA

SELENBURGOVA 6. TEL. 29-80

Pomoč dojenčkom

in vsem ostalim, ki niso do brejša zdravja!

Po vzorcu inozemskih večjih mest bomo s 1. januarjem tudi p. n. ljubljanskemu
meščanstvu omogočili poleg dobrega čajnega masla ter sira trapista in ementalca,
tudi redno vsakodnevno nabavo

higijeničnim potom pridobivanja mleka

(pod stalno kontrolo g. sreskega veterinarja ter drž. Higijenskega zavoda v Ljubljani)

Dobavljalo se bo na podlagi tozadevnih naročil

— ločeno po posameznih proizvajalcih — v plombiranih 1/2 in 1 literskih steklenicah

à Din 3.— in 5.— naravnost konsumentom na dom, oziroma en gros z 20 % popusta.

Naročila sprejema:

Mlekarska zadruga Medvode — Svetje

PRISTNOST ZAJAMČENA!

PRISTNOST ZAJAMČENA!

Pristou & Bricelj

črkoslikarja specialista

LJUBLJANA

Resljeva cesta 4

Sv. Petra c. 39

Telefon 2908

Ustanovljeno l. 1903

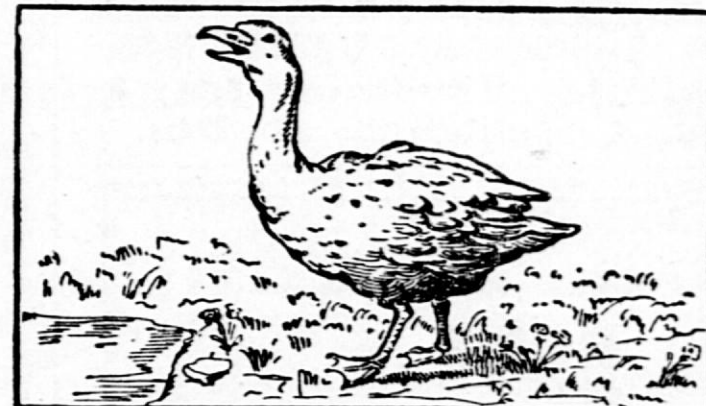
Specialiteta:

steklene napisne table
svetlobni reklamni napisi
pločevinaste črke.

Novost!

Od dnevne svetlobe ble-
šče steklene napisne table

PERJE

kokošje, purje, gosje
in račje, naravno, s

strojem čiščeno in čehano, dobavlja v vsaki mno-
žini po najnižjih dnevnih cenah

Kupuje

vsakovrstno divjačino

po najvišjih dnevnih cenah in

prodaja

za razplod sposobne

žive fazane in zajce

tvrdka

E. VAJDA, Čakovec

(Medjimurje)

Telefon 3, 59, 60, 4

Podružnica: Zürich, Švica

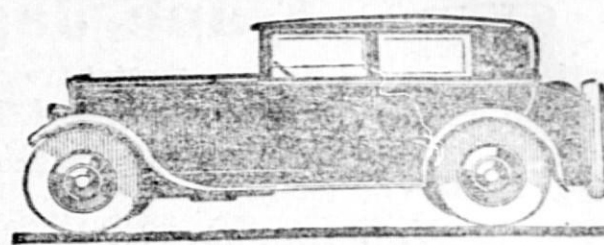
TIPA 201

Najmodernejši novi 30 HP itd.

Generalno zastopstvo in tovarniško skladišče Peugeot avtomobilov:

O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11.

Najmodernejši 30 HP avto, ki odgovarja vsem zahtevam glede tehnično dovršene konstrukcije, moči, ekonomije in cenene nakupa. Vse vrste dobavnih, tovarnih in osebnih avtomobilov tipe 201 mod. 1931. Zahtevajte ponudbe! Plačilne olajšave! Rezervni deli na zalogi.

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi vsem svojim cenj. odjemalcem trdka

I. KNEZ, Ljubljana

Dvokolesa, motorji, šivalni stroji.

otroški in igračni vozički, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

„Tribuna“ F.B.L.

tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ŠTEV 4

NAJMODERNEJŠE VZORCE

ZAVES in PERILA

namiznih in kuhinjskih garnitur veze najfineje in najceneje

MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA
DALMATINOVA 13.

Entljanje, azuriranje, predtiskanje takoj.

POZOR!

POZOR!

Sir in med

vseh vrst kupite po najnižjih cenah pri

Julij ZUPAN, Ljubljana, Sv. Petra c. 35
DOBRO BLAGO! SOLIDNE CENE!

Bolezni želodca, slabo prebavo

nepravilno vrenje v želodcu urejuje **FIGOL. FIGOL** odpira slast, čisti in osvežuje kri, krepi telo. Priporoča se odraslim in otrokom. **FIGOL** se dobiva v vsaki lekarni, po pošti pa razpošilja izdelovalec **DR. SEMELIČ, DUBROVNIK 260.** — 3 steklenice s poštino 105, 8 steklenic 245, 1 steklenica 40 Din.

KAMNOSEŠKA INDUSTRIJA

ALOJZIJ VODNIK

LJUBLJANA

POLEG GLAVNEGA KOLODVORA
USTANOVLJENO LETA 1860

Gramofoni vseh svetovnih znamk!

»HOMOCORD« »COLUMBIA«
»HIS MASTER'S VOICE«
»CENTRAFON« »POLYDOR«

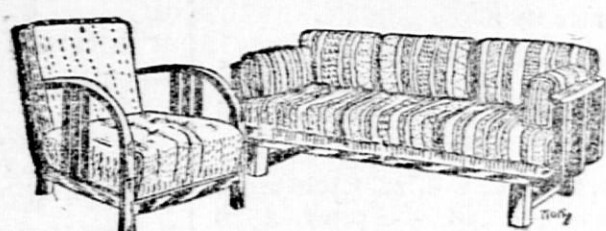
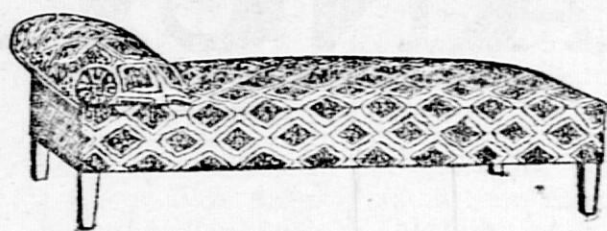
Velika zaloga in izbira gramofonskih plošč! — Najnovejši slagerji, kupleti, harmonike itd. vedno na zalogi. Gramofonske plošče po stari ceni od Din 36.— dalje.

Cene zelo nizke! Vse na ugodne obroke!

Najlepša prilika za božična in novoletna darila!

„CENTRA“

trgovina gramofonov in plošč, šivalnih strojev, koles itd.
LJUBLJANA, Masarykova cesta (pri kolodvoru)
Telefon 23—83. Telefon 23—83.

Din 540.- do Din 800.-
Modroci Din 230.- do Din 350.-

Najboljša in najsolidnejša izdelava - Cene solidne

Nudi samo

Karl Sitar,
Ljubljana, Wolfova 12, dvorišče

I. Stjepušin

ZAGREB, Jurjevska 57
priporoča najboljšo
tambure, tice, škole,
partiture i ostale potrebitne za
sva glazbala. -
Odklikovan na
pariskoj izložbi
Cenei franko

NA
DEBELO

NA
DROBNO

FR. ŠEVČIK, LJUBLJANA

ŽIDOVSKA ULICA 8. — Telefon 33—78.

Orožje in municija za lov, sport in obrambo v vseh svetovnih
znamkah po najnižjih cenah. — Za ilustrirani cenik 1930
poslati Din 6.— v poštini znamkah.

„DUNAV“

Zavarovalna delniška družba v Zagrebu

Podružnica v

Ljubljani

Selenburgova ul. 3.

Selenburgova ul. 3.

Telefon št. 24-05

ZAVARUJE

po najugodnejših pogojih proti škodam: vseh požara, vromske tatvine, razbitja stekla, transporta, nezgod in zakonitega jamstva. Prevzema tudi zavarovanja avtomobila, auto-jamstva ter sklepa življenjska zavarovanja vseh vrst z in brez

zdravniške preiskave za slučaj doživetja in smrti, otroška in štedilna zavarovanja po najmodernejših kombinacijah in cenah tarifnih. Police naše družbe sprejema ministarstvo vojne in mornarice kot kavicijo pri ženitvi gg. oficirjev.

Vsa potrebna pojasnila so na razpolago pri vseh naših glavnih in krajevnih zastopstvih.

Radijska oddajna postaja LJUBLJANA

RADIO kot si ga želite

namreč VISOK v kvaliteti in NIZEK v ceni.

Naša reklamna prodaja, ki traja od 10. novembra do 30. decembra 1930, obsega sledeče radijske sprejemne naprave:

400 D tektorskih aparatov, kompletnih z vsemi potrebščinami, ki so za poslušanje potrebne, za naplacho Din 80 ter petkratno mesečno plačilo po Din 45.

300 1 elektronskih aparatov, kompletnih z elektronko, baterijami, antenskim materialom ter eno slušalko, za naplacho Din 100 ter osemkratno plačilo po Din 75.

200 3 elektronskih aparatov »Reinartz«, kompletnih z elektronkami, akumulatorjem 18 ah, anodno baterijo 90 Volt, finim zvočnikom ter antenskim materialom za naplacho Din 240 ter desetkratno mesečno plačilo po Din 180.

100 4 elektronskih aparatov »Reinartz« z visokofrekvenčno elektronko z zamreženo anodo ter akumulatorjem 36 ah, anodno baterijo 120 Volt, izbornim angleškim zvočnikom Amplion AC 27 ter antenskim materialom na naplacho Din 380 ter dvanaestkratno mesečno plačilo po Din 280.

Poslužite se ugodne prilike ter si naročite takoj Vaš aparat!

RADIO LJUBLJANA

LJUBLJANA, Miklošičeva 5.

MARIBOR, Aleksandrova 4.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE in SREČNO NOVO LETO ZELI

MAVRICIJ POBEŠKA
CEVLJARSKI MOJSTER

LJUBLJANA

Cankarjevo nabrežje 7 T

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi vsem svojim cenjenim gostom

Gostilna pri Figovcu

LJUBLJANA

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi vsem svojim cenjenim gostom

Gostilna pri „Ančniku“

LJUBLJANA VII

Celovška cesta 61

Od dobrega najboljšje je le

GRITZNER — ADLER
šivalni stroj in kolo

Elegantna izvedba — najboljši material!

URANIA
pialni stroj
v 3 velikostih

Novost!

Šivalni stroj

kot damska
pialna miza

Le pri

JOS. PETELINC - LJUBLJANA

TELEFON INTERURBAN 2913

Zmerne cene tudi na obroke

Vsem,

ki nameravajo potovati in kateri so že potovali v Ameriko, želim

vešele božične praznike!

IVAN KRAKER

Ljubljana,

Kolodvorska ulica šte. 35.

Na drobno!

Na debelo!

Najcenejše in najboljše kupite vse prvovrstne

vrvarske lastne izdelke,

motvoz, žimo,

afrik, kapok, nepremočljive
konjske plahte itd.

samo pri

Prva kranjska vrvarna in trgovina
s konopnino

IVAN N. ADAMIC

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 31. Tel. št. 2441,

MARIBOR, Vetrinjska ulica št. 20. Tel. št. 2454,

CELJE, Kralja Petra cesta št. 33.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiu)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo safe - depozita itd. itd. itd.
Brzljavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040, 2457, 2548. Interurban 2706, 2806.